

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' פנחס • ז - יד תמוז

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון לו (תתשפ"ח)

תוכן ה'פלפול' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' בלק העעל"ט בקיסריה

לבעה"ת, פענח רזא, חוקוני, ועי' בכלי יקר) מ"ט נתייראו מואב מפני בני ישראל, הלא כבר הוזהרו בני ישראל (דברים ב, ט) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה, ומה מקום להם לחשוש מפני בני ישראל, ולהאמור י"ל דחששו דמה שנצטוו שלא לצור את מואב ולא להתגרות בם, היינו כאשר יתנו לבני ישראל לעבור דרך ארצם, אבל אחרי שמיאנו להניח להם עבור בארץ, מעתה הותר לבני ישראל ללחום עמהם.

והנה על מה שלא נתנו לבני ישראל לעבור דרך ארצם היה להם אמתלא לומר, דבנ"י לסטים הם בבואם לגזול את אר"י מן העמים היושבים בה, ע"ד דמייתי כפרש"י ר"פ בראשית שכן היו טוענים אומות העולם, ולכן בדין סירבו שיעברו דרך ארצם שלא לסייע לדבר עבירה, ואין להם להיענש ע"ז, אכן תינח אם אר"י לא היה מוחזקת לנו מאבותינו ורק עתה רוצים לקחתה היה מקום לטעון כך, אבל אם אר"י כבר היתה מוחזקת לנו בירושה מאבותינו אין לדברים האלו שום מקום.

ביושב אהלים (פר' וארא דף קל"ג ע"א) הביא בשם המפוי, דאברהם אבינו קנה את הארץ מדין הבטחה בהפקר, כדכתיב (בראשית יג, יד-טו) שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה

בתוה"ק וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, וצל"ב למה שינה הכתוב לומר ויקץ מואב 'מפני בני ישראל', ולא אמר מפני העם כמו שפתח תחילה, ועי' באוהה"ק שעמד בזה.

ובמדרש (הובא במתת י-ה ובבאר שבע, וכע"ז בכלי יקר בפרשתן) את כל אשר עשה ישראל דא ישראל סבא, לאמורי זה עשיו שעשה מעשה אמורי, ועי' לכ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה במנחת יהודה וירושלים (בדרוש לפרשתן) מ"ש בזה.

ואפ"ל בזה בדרך דרוש בכמה אנפין, וזה יצא ראשונה, דהנה י"ל דפחדו של בלק מבני ישראל, היה מחמת שבני מואב סירבו לתת לבני ישראל לעבור דרך ארצם, כדמייתי רש"י בפר' חוקת (כא, יט) שכן מפורש בשופטים (יא, יז) וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום לאמר אעברה נא בארצך ולא שמע מלך אדום, וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה וגו', עי"ש, ובאשר לכך חשש בלק שכיון שלא נתן לבני ישראל להלוך בתוך ארצו, ממילא יפגע בו מידת הדין ויוכלו בנ"י להלחם בו ולהזיקו, ושו"ר שכן הוא בספורנו עי"ש.

ובזה א"ש מה שנתקשו המפוי (דעת זקנים

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל (בראשית לב, כז-כט), ופרש"י לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה וברמיה, כי אם בשררה, וצל"ב היאך מורה קריאת שם ישראל שהברכות באו לו בדין. ולהאמור י"ל, דהנה ברש"י בסו"פ תולדות מבואר דכששמע יצחק מה שאמר עשיו ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח והנה עתה לקח את ברכתי אמר יצחק גם ברוך יהיה, כי עד עתה היה סבור שלקטן ברכתו, עכשיו שיעקב הגדול א"כ כדין זכה בברכות וגם ברוך יהיה, מבואר שאם יעקב הוא הבכור היה ראוי לזכות בברכות.

והנה במגלה עמוקות (פר' וישלח, ד"ה ויגע בכף יריכו) כתב בתו"ד דיעקב בחי' מעשה, ישראל בחי' מחשבה עי"ש. וזה שהודה שרו של עשיו באומרו ישראל יהיה שמך, דרצ"ל דהעיקר הוא המחשבה, ומעתה דאזלינן בתר המחשבה ממילא דיעקב הוא הוא הבכור, ובכך הודה לו על הברכות כי מעתה כדין זכה בברכות.

והשתא א"ש דבתחילה לא נתיירא בלק מבני ישראל אף ששמע את כל האותות שנעשו להם במצרים, כי ידע שהוזהרו בני ישראל לא להתגרות בהם ולא לצורם, ואי משום שמנע מהם לעבור בארצו הלא ע"ז הו"ל אמתלא דכדין היה עליו לעכב בעדם דלסטים הם דאר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו, אך כאשר התבונן וראה את כל אשר עשה ישראל לאמורי, דהיינו שיעקב דא ישראל סבא לקח הבכורה מעשיו שעושה מעשה האמורי ובסוף הוצרך השר של עשיו להודות לו באמרו ישראל יהיה שמך דכדין לקח את הברכות משום שהוא הבכור דאזלינן בתר המחשבה, מעתה שפיר קנה אברהם אבינו את הארץ בהבטה, וא"כ כדין הלכו בנ"י לאר"י לקחת את שלהם ולא היה להם למנוע בעדם מלעבור בארצם, לכך אילי מואב יאחזמו רעד ויגר מואב מאוד.

וקדמה וימה, כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך עד עולם, ויל"פ דהשי"ת אמר לאברהם אבינו שיקנה את הארץ בהבטה כי הקב"ה הפקיע את הארץ מיד אוה"ע והו"ל הפקר, ושוב זכה בה אברהם אבינו בהבטה, עי"ש, והנה בגמ' ב"מ (דף קי"ח ע"א) מבואר דהא אי הבטה בהפקר קונה תנאי הוא, ונמצא לפי"ז דבכך תליא אם אברהם אבינו קנה את הארץ ומוחזקת לנו מאבותינו, דלמ"ד דהבטה בהפקר קונה שפיר קנה אברהם אבינו את הארץ, ולמ"ד דהבטה אינה קונה לא זכה אברהם אבינו בארץ.

וכתב עוד שם, דהא דמהני הבטה לקנות בה הגם שלא עשה מאומה, היינו דכיון ששם מחשבתו ורצונו לזכות בדבר זה סגי בכך לקנותו שיכנס לרשותו ונעשה שלו, והיינו דמ"ד הבטה בהפקר קונה ס"ל דמחשבה כמעשה, אבל מ"ד דהבטה בהפקר אינו קונה ס"ל דבעינן מעשה גמור דמחשבה לא הוי כמעשה, נמצא דאי אזלינן בתר מחשבה והבטה בהפקר קונה, אהני הבטה לאברהם לזכות בקנין הארץ ואר"י מוחזקת מאבותינו, אבל אי לא אזלינן בתר מחשבה דהמעשה הוא שקובע, הבטה בהפקר אינו קונה ולא זכה אברהם בארץ, ואר"י אין מוחזקת מאבותינו, עי"ש מש"כ בזה לדרכו.

והנה נודע מש"כ המפו' דע"פ שורת הדין היה משפט הבכורה ליעקב כיון שהוא נוצר תחילה, כמ"ש רש"י פר' תולדות משל לשפופרת הרי שיעקב היה בכור ליצירה ועשיו היה בכור ללידה, ומבואר בספרי דרוש דזה תליא אי אזלינן בתר מחשבה או מעשה, דבמעשה נולד עשיו ראשון ולו הבכורה, וביצירה שהוא ענין מחשבה נולד יעקב תחילה.

ובזה יל"פ מה שאמר יעקב לשרו של עשו שבא להיאבק עמו, לא אשלחך כי אם ברכתני, ואמר לו שרו של עשיו לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

נתקיימה בסופה ונטל יעקב שתיהן עי"ש באריכות, היוצלמ"ז דיעקב לקח את רחל ולאה שתיהן יחד כדי להצילן שלא יפלו לידי עשיו הרשע, והיינו דעשה עבירה לשמה כדי שלא יפלו לפח יקוש של עשיו הרשע, עי"ש.

וכיוצ"ב כתב בבתי נפש (פר' וישלח) דמה שלקח יעקב את ב' האחיות היה עבירה לשמה, לפימ"ש הרמ"ע בעשרה מאמרות (מאמר חקור הדין ח"ט פ"ח) שיעקב נתכוון לתקן מה שקלקל אדה"ר עי"ש באריכות, ומסיק שם דאי עבירה לשמה אינו נחשב כעבירה לא היה בכך שום עון ליעקב.

והנה הגרש"ק בהקדמה לשו"ת טוב טעם ודעת (הל' טריפות, סוף מאמר ד') כתב דהא דגדולה עבירה לשמה, היינו משום דמחשבתו לטובה ואולינן בתר המחשבה שהיא העיקר, ולכן כאשר כוונתו לטובה שפיר דמי וגדולה עבירה לשמה, משא"כ אי אולינן בתר מעשה לא איכפת לן הכוונה וגם עבירה לשמה בגדר עבירה, עי"ש.

ואמרתי להמתיק הדברים, דהנה נתעוררתי מכבר בהך דגדולה עבירה לשמה, דלכאו' אדרבה נימא דכה"ג הו"ל מצוה הבאה בעבירה דלא הוי מצוה כלל, וכשם דלא שייך שיגזול ויביא קרבן וע"ז אמה"כ אני ה' שונא גזל בעולה (סוכה דף ל' ע"א), ובירושלמי (שבת פי"ג ה"ג) דרשו הכי ממ"ש אלה המצוות אם עשיתן כמצוותן הן מצוות ואם לאו אינן מצוות, א"כ כל מה שבא עי" עבירה אינה מצוה כלל והיאך נאמר עליה דגדולה עבירה לשמה או עכ"פ כמצוה שלא לשמה.

ומצאתי בשו"ת שער אשר לאחד מחכמי ספרד (ח"כ בסוף הספר דף ס"ב מרפה"ס, בדרוש מחתן המחבר בשנת תרל"ד) שנתעורר בקו' זו, ובתו"ד שכתב וז"ל, אלא דבעיקר דין זה דגדולה עבירה לשמה חזינן בה קיהויא, והן אמת דהכי איתא בגמ' נזיר דף כ"ג ובהוריות דף י' ומייתי מיעל שנבעלה שבע בעילות לאותו רשע ופרש"י דהיינו להתיש כחו של אותו רשע כדי שתהא יכולה להורגו וכו', וכן גבי בנות לוט שנתכוונו לשם מצוה פו"ר ועברו על העריות

וזהו שאמה"כ ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא, רצ"ל שלהם משפט הבכורה כי יעקב הוא אדון ורב לאחיו עשיו, והדר מפרש ויקץ מואב מפני בני ישראל שהרי ישראל נקרא שמו, ומוכח מכך שיעקב הוא הבכור דהרי אולינן בתר מחשבה, וממילא דהבטת בהפקר קונה, נמצא דשפיר הלכו בני לאר"י לקחת את שלהם, לכן נתייראו מואב מפני בני ישראל, ודו"ק.

*

על דרך זה י"ל עוד באו"א, דהנה ראוי לכאר היאך יצא עשיו וארבע מאות איש עמו להלחם עם יעקב כמפורש בפר' וישלח, הרי ידע שאביו ברכו באמרו יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחיד וישתחו לך בני אמך (בראשית כו, כט), ויצחק עצמו אמר לעשיו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים (שם לו), ועשיו ידע והכיר את גדולת אביו שברכותיו מתקיימים, שהרי לכן זעק ויצעק צעקה גדולה עד מאוד, וכיון דדבריו מתקיימים היאך לא חשש להילחם ביעקב.

וצ"ל שסמך עשיו על מה שאמר יצחק והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוואריך, ולכן כשראה שיעקב לקח ב' אחיות אשר אסרה תורה, חשב שכאן מצא בע"ח לגבות את חובו, ועתה יוכל לו באשר חטא בב' אחיות.

והנה בס' חלק שמעון (נדפס בק"ק פראג בשנת תמ"ו, ערך כ"א) ביאר דמה שלקח יעקב שתי אחיות שעתידיה תורה לאוסרן, היה בגדר עבירה לשמה, דהנה אי' בתיקו"ז (תיקון מ') כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים וכו', ודא מחלוקת לשם שמים כגון רחל ולאה דדא רצתה לאתחברא בבעלה ודא רצתה לאתחברא בבעלה ונטיל לון יעקב ונשא לון לתרווייהו, בגין דהוה קא מחשבת לאה בלכה אם יעקב נטיל לאחתי נטיל לי עשו חייבא, והכי קא חשיבת רחל כגוונא דא, בגין דא קוב"ה יהיב לון ליעקב תרווייהו ושזיב לון מההוא חייבא ואתחברו בצדיקא עכ"ל, והיינו דשתיהן רצו להזדווג בצדיק ולא ברשע והיה מחלוקת לש"ש

דכה"ג גם כשרוצה אח"כ לעשות עי"ז מצוה הו"ל מצהב"ע, אבל כשמיד בהתחלה חשב לעשות בכך מצוה אין העבירה מושלמת ושפיר הו"ל עבירה לשמה ודו"ק. הרי להדיא דענין עבירה לשמה הוא משום דאזלינן בתר מחשבה, ודו"ק.

והשתא א"ש דעד עתה לא נתיירא בלך מבני ישראל, דסבר דבדין היה לו לעכב מהם לעבור בארצו כי לסטים הם שרוצים לכבוש ארץ לא להם, אך כאשר התבונן וראה את כל אשר עשה ישראל לאמורי, דהיינו שיעקב גבר על עשיו שלא היה יכול להרע לו בענין ב' אחיות, כי היה בכך עבירה לשמה, דגדולה עבירה לשמה דאזלינן בתר המחשבה, מעתה שפיר קנה אברהם אבינו את הארץ בהבטח, וא"כ כדין הלכו לאר"י לקחת את שלהם, לכך ויגר מואב מאוד מפני העם דמעתי הותר לישראל ללחום עמם.

ולכן כאשר ביקש בלעם לקלל את ישראל, ויהפוך ה' את הקללה לברכה, בע"כ הודה ואמר כי מראש צורים אראנו היינו אברהם שקנה את הארץ בראיה דאזלינן בתר המחשבה ולכן ומגבעות אשורנו היינו האמהות כפרש"י, שעשה יעקב כדין במה שלקח שני אחיות, ודו"ק.

*

ואשלש עוד בזה, עפי"מ דכתבו המפוי' דבלק רצה לעורר קטרוג על ישראל בגין שחטאו במעשה העגל כדי שעיד"ז יוכל להכניעם, וכמאה"כ וישת אל המדבר פניו, ובתיוב"ע ושוי למדברא אנפוי למדבר עליהון עובדא דעיגלא דעבדו תמן, וסבר בלך שכאשר יזכר להם חטאם במדבר תחול עליהם קללת בלעם ח"ו, ואמנם באמת טעה בזה שהרי כבר אחז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) דלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, שמן השמים נתגלגל עליהם אותו מעשה כדי להודיע שהשי"ת נותן יד לפושעים לפתוח להם שערי תשובה ולא ימנעו מלחזור למוטב.

והנה דב"ז דלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, שייך רק אי נימא דתשובה

כמ"ש בעיר דוד (סי' תקל"ג) מ"מ עלינו לדעת למה לא נאמר בהן וכיוצ"ב אדרבה איפכא דהוי מצהב"ע וכו', והתמיה קיימת דלמה לא יהיה מותר אפי' לכתחילה לילך ולגזול לשם מצוה כשא"א בענין אחר, ואדרבה למצוה ייחשב דגדולה עבירה לשמה ולא יהיה לאו דלא תגזול חמור מלאו דעריות וכו', עי"ש.

שוב ראיתי בחידושי הגרש"ק עמ"ס סוכה, הנדמ"ח (דף כ"ט ע"ב, ד"ה קא פסיק), שהאריך בענין זה, וכתב בתו"ד, אך באמת העיקר נלפע"ד דעבירה לשמה ודין מצהב"ע הוי ענינים נפרדים, דעבירה לשמה מיירי דתחילה עושה עבירה רק כדי לקיים המצוה, זה הוי עבירה לשמה שהו"ל כמצוה שלא לשמה, אבל מצהב"ע מיירי דתחילה עשה העבירה כפשוטו, רק אח"כ רוצה לקיים בו המצוה, ולכן כיון דהעבירה מתחילה נעשה שלא לשם מצוה הוי עבירה ממש והוא מאוס, שוב אף ע"י מצוה אינו יוצא בו, אבל אם מתחילת העבירה עושהו לשם מצוה זה אינו מאוס ויוצא בו יד"ח וכו', ועפי"ז מתרין קו' התוס' למ"ל קרא למעט לולב הגזול תיפק"ל דהוי מצהב"ע, וי"ל דקרא קמ"ל דאפי' היכי דמיד בתחילה גזלה לשם מצוה לקיים מצות נשילת לולב דכה"ג דהוי עבירה לשמה הו"א דיצא בה יד"ח, ע"ז קמ"ל דבעינן לכם ואפי' כה"ג לא יצא עי"ש.

והנה עדיין יש מקום לבאר מהו הנפק"מ בין היכי דעשה עבירה ושוב רוצה לקיים בה מצוה דכה"ג הו"ל מצהב"ע, לבין היכי דעובר עבירה כדי לקיים מצוה דהו"ל עבירה לשמה, הרי בשני האופנים עשה איסור דהרי אסור לעבור עבירה כדי לקיים מצוה וכל כה"ג הוי מעשה עבירה, א"כ מפנ"מ זה עבירה לשמה וזה מצהב"ע, אלא דהדבר נכון דאמנם בעצם המעשה שני האופנים דומין זל"ז דהוי מעשה עבירה, אלא דאיכא הבדל גדול ביניהם לגבי המחשבה, שהרי היכי דמעיקרא היה מחשבתו לשם מצוה הו"ל מעשה עבירה בלא מחשבה, משא"כ כשעשה עבירה בלא כוונה טובה כלל הו"ל עהחרה גמורה במחשבה ובמעשה

מהני גם על חטא ע"ז, דאז שפיר י"ל דמן השמים נתגלגל הדבר להורות דאפי' לחטא חמור דע"ז מהני תשובה, משא"כ אם לא מהני תשובה על ע"ז וכפי שהאריך בזה בכפות תמרים ביומא (דף פ"ו ע"ב), לא שייך לומר דמן השמים נגרם להם חטא ע"ז כדי להורות תשובה, שהרי על ע"ז באמת לא מהני תשובה, (הלום ראיתי ביושב אהלים בפר' בלק (עמ' שע"ו, ד"ה עוד) שכתב הכי).

נודע מש"כ המפו' דהך אם מהני תשובה על ע"ז תליא במה דנחלקו בגמ' בקרא דשובה ישראל עד ה"א אם עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל (עי"ש בגירסת העין יעקב), דפליגי בדב"ז אם מועיל תשובה לג' עבירות החמורות, דמ"ד דעד ועד בכלל ס"ל שעל כל חטאים מהני תשובה, וז"ש עד ה"א ועד בכלל נמי מהני תשובה, וכה"א תשב אנוש עד דכ"א, אמנם למ"ד עד ולא עד בכלל ס"ל דרק עד ה"א הוא דמהני תשובה ולא עד בכלל עי"ש. (עיין אהבת דוד להחיד"א דרוש ט' לש"ת דף ע"ט טו"ג, דבש לפי מערכת תי"ו אות י"ט, לב דוד פרק כ"א, ולאאמור"ר וצלה"ה דברי"צ חו"מ סי' ע"ט או"כ).

ובדרשות חוות יאיר (לבעל האו"ח) הוסיף בזה דהא אם עד ועד בכלל תליא בפלוגתא אי דברה תורה כלב"א, דהנה קי"ל בשו"ע (חו"מ סי' מ"ג סכ"ז) דהנשבע לפרוע עד הפסח צריך לפרוע קודם הפסח דבלשון בנ"א עד ולא עד בכלל עי"ש, ועל כן אם דב"ת כלב"א א"כ מ"ש שובה ישראל עד ה"א לא עד בכלל כלישנא דבנ"א, ולא מהני תשובה לעבירות החמורות, משא"כ אי לא דב"ת כלבנ"א שפיר י"ל דבלישנא דקרא עד ועד בכלל, ופי' בזה מאה"כ ובא לציון גואל ולשבי פשע כיעקב נאום ה', דאמה"כ תדעו דמהני תשובה לכל עון ולכל חטאות דעד ועד בכלל משום דנאום ה' דהרי מפי הגבורה שמענו ולא בלשון בנ"א ושפיר עד ועד בכלל, ודפח"ת.

עוד נקדים דבמדרש (ב"ר פס"ג, י"ג) מה ראה יעקב שנתן נפשו על הבכורה דתנינן עד שלא הוקם המשכן היה הבמות מותרות ועבודה בבכורים, אמר יהא רשע זה עומד ומקריב לפיכך מסר נפשו

על הבכורה, ופי' בפלח הרימון (אופן י', דף כ"א ע"ב ואילך) עפמ"ד בסנהדרין (דף צ' ע"ב) מנין לתחה"מ מה"ת שנא' ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, וכו', דבי רבי ישמעאל תנא, לאהרן, כאהרן מה אהרן חבר אף בניו חברים, וי"ל דפליגי בהא דהנה בספר יד יוסף (פר' אמור) כתב דאם כהני שלוחי דרחמנא נינהו צריך שיהא הכהן צדיק במעשיו בלתי שמץ פסול, דכך דרכו של השי"ת דשלוחו מלאך ה' צבאות, ובוה פליגי דלת"ק כהני שלוחי דידן נינהו ואין צריך שיהא הכהן ת"ח ולכן דרש קרא לתחה"מ, משא"כ תנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דכהני שלוחי דרחמנא ומשו"ה ס"ל דאין נותנין תרומה אלא לכהן ת"ח, ובאשר לכן היה סבר יעקב דאין רשע זה כדאי לעבודה כיון דכהני שלוחי דרחמנא הם, ועי"ש מש"כ בזה דברים נחמדים.

וראה עוד בענין זה ביושב אהלים (פר' שמות), ובאשר הנחלים (נח"ק דרוש ד' דף ט"ו ע"א), ובס' מגדול דוד (פר' וישלח) פירש עפ"ז מאה"כ (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת רצ"ל שישמור כל מצוות התורה ועוד זאת ותורה יבקשו מפיהו שצריך ג"כ שיהא ת"ח מרביץ תורה ומפרש הכתוב הטעם כי מלאך ה' צבאות הוא רצ"ל דהוי שלוחי דרחמנא, עי"ש מש"כ עוד בזה.

והנה נודע מה שהקשה בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' קי"ט) בהא דאיבע"ל בגמ' נדרים (דף ל"ה ע"ב) אי כהני שלוחי דידן נינהו או שלוחי דרחמנא, אמאי לא פשיט לה מהא דאמרין בגמ' (חולין דף י"ג ע"ב) איש איש מכאן שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות כישראל, ואי שלוחי דידן היכא מצי עכו"ם להביא קרבן הרי לא מצי משוי לכהני שלוחי דאין שליחות לעכו"ם, וע"כ דשלוחי דרחמנא נינהו.

ובאור חדש (קידושין דף כ"ג ע"ב) כתב ע"ז, די"ל דאה"נ דהא דילפינן בגמ' מקרא דאיש איש לרבות עכו"ם שנודרים נדרים ונדבות כישראל אינו אליבא דכו"ע, דלמ"ד דדברה תורה כלשון בני אדם לא דרשינן איש איש ולא ילפינן להא דעכו"ם נדרים ונדבות כישראל, ורק למ"ד דלא דב"ת

דהיכי דמקנה דבר שלא בא לעולם עם דבר שבא לעולם קנה הכל, ולגבי הבכורה חלק הנחלה הו"ל דשלב"ל, משא"כ העבודה הוא דבר שנהג תיכף, וזה שאמרו ניכול מדידיה וניחוך אח"כ כשיבוא לנחלה דהא הוי דבר שלב"ל ולא חל הקנין, אבל רוח"ק אמרה דאמנם אם היה המכירה רק על דבר שלב"ל היה הדין עמם, אבל ערוך השולחן וכו' א"כ הו"ל דבר שבא לעולם בהדי דבר שלא בא לעולם דכה"ג קנה הכל, לכך כתבו הבכורה ליעקב כנ"ל, עכד"ק.

ואמרנו במק"א להוסיף בזה, דהנה הן השררה והן העבודה הו"ל דבר שאין בו ממש דלא שייך בה קנין, וקי"ל בחו"מ (ריש סי' ר"ב) אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דבר שיש בו ממש, אבל דבר שאין בו ממש אינו נקנה וכו' (וע"ע בריש סי' ר"ג), והנה בשו"ע (סי' ר"ג ס"י) המקנה לחבירו דבר שאין בו ממש עם דבר שיש בו ממש לא קנה כלום, וברמ"א שם וז"ל, החליף מעות ומטלטלים או מעות וקרקע ביחד, י"א הואיל וחליפין אינן קונין במעות נתבטל כל הקנין, וי"א דכל הקנין קיים, וי"א דקיים אצל הקרקע והמטלטלין ובטל אצל מעות, וה"ה אם קנו באיזה דבר המועיל בו קנין עם דבר שאין בו ממש דהוי קנין דברים, ולהלן (סי' ר"ט ס"ד) כתב הרמ"א מי שמקנה לחבירו דבר שלב"ל עם דבר שבא לעולם י"א דדמי לקני את וחמור כמו שיתבאר לקמן סו"ס ר"י, והיינו דשם בסו"ס ר"י פסק המחבר בקני את וחמור שקנה מחצה, והסמ"ע (שם בסו"ס ר"ג סקי"ט) עורר על סתירת דברי הרמ"א, דבסי' ר"ג הביא ג' דיעות בענין, ואילו בסו"ס ר"ט בהא דקנה דבר שבא לעולם עם דבר שלב"ל הביא רק דעת הסוברים דקנה מחצה, עי"ש.

וי"ל דאחר שקנה יעקב את הבכורה והוחזק בה שוב היה יכול לטעון קים לי כהנך פוסקים דהיכי שהקנה דבר שאין בו ממש עם דבר שיש בו ממש מהני הקנין לתרוייהו, וממילא דכיון דאר"י היתה כבר מוחזקת מאבותינו שהרי השי"ת אמר לאברהם אבינו ונתתי לך ולזרעך אחריו וגו' ודיבורו של הקב"ה הרי הוא כמעשה גמור, א"כ

כלשון בנ"א אית ליה האי דרשא, וא"כ י"ל דהא דאיבעי"ל דלמא כהני שלוחי דידן היינו אליבא דמ"ד דדב"ת כלשון בנ"א ואין עכו"ם מקריבין נדרים ונדבות, אבל למ"ד דלא דב"ת כלשון בנ"א אה"נ פשיטא דכהני שלוחי דרחמנא עי"ש.

והשתא א"ש דבתחילה סבר בלך שיוכל לקטרג על בנ"י מכח אותו מעשה במדבר, דאין לומר דנתגלגל עליהם מן השמים כדי להורות תשובה, שהרי על ע"ז לא מהני תשובה, דעד ולא עד בכלל. אך כאשר התבונן וראה את כל אשר עשה ישראל לאמורי, דהיינו שיעקב דא ישראל סבא לקח הבכורה מעשיו שעושה מעשה האמורי, ובסוף הוצרך השר של עשיו להודות לו באמרו ישראל יהיה שמך דכדין לקח את הברכות משום שהוא הבכור, והיינו משום דאין עשיו ראוי לשרת בקודש כי אין רשע כדאי לשמש בכהונה כיון דכהני שלוחי דרחמנא נינהו, ואתיין מהא דהרי גם עכו"ם מביאים נדונ"ד כישראל כדילפינן ממ"ש איש איש דלא דב"ת כלשון בנ"א, מעתה דלא דב"ת כלשון בנ"א א"כ עד ועד בכלל ומהני תשובה גם על ע"ז, וא"כ אותו מעשה מאת ה' היתה זאת כדי להורות תשובה ואין מקום לקטרג עליהם, לכן ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא, ויל"פ מ"ש ויגר מואב מפני העם דגם מה שעשו בבחי' 'העם', ע"ד מה שנא' באותו מעשה במדבר (שמות לב, כא) מה עשה לך 'העם', גם בכך באמת כי רב הוא שהרי מן השמים נתגלגל עליהם כדי להורות תשובה, ודו"ק.

*

ורביעי בקודש אפ"ל, בהקדם מש"כ בישמח משה (פר' תולדות) לבאר מה דאי' במד"ר (ב"ר פס"ג, סי"ד) עה"פ ויאכל וישת הכנים עמו עשיו כת של פריצים אמרין ניכול מדידיה ונשתה מדידיה וניחוך עליה, ורוה"ק אומר ערוך השולחן סדר פתורתא, צפה הצפית סדר מנרתא, קדמו שרים זה מיכאל וגבריאל משחו מגן כתבו שהבכורה ליעקב, ותו"ד עפמ"ש הרמ"א (חו"מ סי' ר"ג ס"י) בשם המרדכי

הו"ל זכות קנין הארץ כמו שכבר בידו ממש לכן שפיר שייך בה קנין, וכיון שחל הקנין לגבי אר"י קנה בהדה כל עניני הבכורה, ודו"ק, נמצא דהא דחל הקנין במכירת הבכורה הוא כיון דאר"י כבר היתה מוחזקת בידם.

וכענין זה י"ל עוד, לפימ"ש במשען המים (פר' תולדות) לבאר בענין מכירת הבכורה תמורת נזיד עדשים דהרי הו"ל כאונאה רבתי, וכתב עפ"ד המדרש הובא ברש"י (בראשית לו, ז) עה"פ ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנתיו וגו' וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו וגו' וישב עשו בהר שעיר, מפני שטר חוב של גזירת כי גר יהיה זרעך המוטל על זרעו של יצחק אמר אלך לי מכאן אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת ולא בפרעון השטר (וכ"ה ברש"י במדבר כ, יד), וי"ל דמהי"ט גופא מכר הבכורה כדי שלא יצטרך לפרוע שני חלקים חוב אם יירש שני חלקים בארץ כדין בכור שנוטל פי שנים, ואחר זמן נתיישב בדעתו שאף חלק הפשוט אינו רוצה לירש כדי שלא יפרע כלל את החוב והלך לארץ אדום. וממילא מבואר דבאמת לא היה שום אונאה במכירת הבכורה דהרי הרויח עשיו שלא יצטרך להגלות, וכתב שם במשען המים דכ"ז ניחא א"נ דאר"י ירושה הוא לנו מאבותינו, דלכן הדין נותן דמי שיוורש את אביו הוא יפרע חוב אביו, משא"כ אם אר"י אינה מוחזקת לנו מאבותינו, אין טעם הנ"ל למכירת הבכורה עולה יפה ושוב היה יכול עשיו לבא בטענת אונאה, היוצלמ"ז דקנין הבכורה חל רק מפני דאר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו.

והנה במשען המים (פר' אמור) הביא מבגדי אהרן (פר' בראשית) בהא דאמרינן (ב"ב דף קי"ט ע"ב) דנסתפק משה בפי' הכתוב ונתתי אותה לכם מורשה אי ירושה לנו מאבותינו או דמורישין ואינן יורשין, והקשה ע"ז בס' צידה לדרך דהיאך ס"ד דמורשה היינו מורישין ואינן יורשין, הרי מוכח מפסוק תורה צוה לנו משה מורשה, דמורשה היינו דמורישין ויורשין, ותירץ בבגדי אהרן דמהתם ליכא להוכיח, די"ל דמש"ה כתיב מורשה כדי לדרוש אל תקרי מורשה אלא מאורסה (פסחים דף מ"ט ע"ב),

וכתב דהיינו רק למ"ד דיש אם למקרא דלפי"ז יתכן לדרוש ע"ד הקרי מאורסה, משא"כ אם יש אם למסורת לא דרשינן מאורסה, ועפ"ד כתב במשען המים דאי יש אם למסורת מוכרח דאר"י מוחזקת מאבותינו, משא"כ אי אולינן בתר המקרא שפיר י"ל דאר"י אינה מוחזקת מאבותינו עי"ש, ובמק"א הארכנו בביאור דבריו דבכה"ג שמשנים הכתיבה נקטינן כן רק אי יש אם למקרא, ואכ"מ.

והנה כתבו המפוי' דדב"ז אי מועיל תשובה על עון ע"ז תליא בפלוגתא דתנאי בקידושין (דף ל"ו ע"א) עה"פ בנים אתם לה' אלוקים, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים וכו', דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויים בנים וכו', ומסיק בגמ' ואע"ג דפלחו לצלמא מיקרי בנים עי"ש, דהרי מבואר במפוי' (למודי ה' דרוש למעלת התשובה. אהבת דוד להחיד"א שבת שובה דרוש ד. ראש דוד, פר' אמור ד"ה ובאופן אחר יראה). דהא דמהני תשובה לבני ישראל משום דהמה בחי' בנים למקום ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, לא כן אוה"ע כמ"ש (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים וגו' ובמלך אין כבודו מחול, לכן אליבא דרבי מאיר דגם בעו"ע"ז קרויין בנים שפיר מהני בה תשובה, אבל לרבי יהודה דבפלחו לצלמא לא מיקרי בנים הדין אצלו דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

וכ"ק א"א זצללה"ה ביאר בפלוגתת ר"מ ור"י דנחלקו בפיה"כ דעו כי ה' הוא אלוקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו (תהילים ק, ג), דהכתיב הוא ול"א באל"ף והקרי הוא ול"ו בוא"ו, דלפי הקרי מתפרש הכתוב דדייקא כאשר דעו כי ד' הוא האלוקים שמאמין בהקב"ה אז ולו אנחנו עמו, משא"כ הסר אחר הע"ז לא נחשב בכלל עמו זאינו כגדר בנים למקום, אבל לפי המסורת יל"פ מ"ש דעו כי ה' הוא אלוקים, דמ"ש ול"א באלף בא לומר דאפי' אם לא יודעים כי ה' הוא האלקים אפ"ה אנחנו עמו וצאן מרעיתו דב"כ וב"כ נחשבים ישראל בנים למקום, ועז"א במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בנא"ח, דגם כאשר יחטאו בע"ז ויהיו בבחי' לא עמי אתם אפ"ה יועיל להם תשובה ויאמר להם

בדבר שאין בו ממש עם דבר שיש בו ממש דאר"י כבר היתה מוחזקת בידם, ואתיין מהא דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה דעכצ"ל דמורישין ויורשין כדכתיב תורה צוה וגו' מורשה וגו', דאין לומר דשאני התם דדרשינן מאורסה שהרי יש אם למסורה, מעתה הא דכתיב ולא אנחנו עמו להורות דאפי' אם ח"ו לא ידעו כי ה' הוא האלקים אעפ"כ אנחנו עמו וצאן מרעיתו דב"כ וב"כ קרויין בנים, וממילא דשפיר מהני תשובה גם על ע"ז, וא"כ י"ל דמאת ה' היתה זאת כדי להורות תשובה, לכן ויגר מואב מאוד כי רב הוא, שהרי אין למו מכשול, ואין צד לקטרג עליהם, ודו"ק.

בני א"ח, ולכן ר"מ לשיטתו דס"ל (בכריתות דף י"ט ע"ב) דיש אם למסורת, ס"ל דאפי' כשאין עושיין רצונו של מקום ופלחי לצלמא נקראים בנים, ועכ"פ מבואר דלמ"ד דיאלמ"ס מהני תשובה אפי' לע"ז. והשתא א"ש דכאמור רצה בלק לעורר קטרוג על בניי בגין אותו מעשה, דסבר דאין לומר דנתגלגל עליהם כדי להורות תשובה שהרי על ע"ז לא מהני תשובה, דבאין עושיין רצונו של מקום קרויין עבדים, אך כאשר ראה את כל אשר עשה יעקב לאמורי דא עשיו, שלבסוף הודה אף שרו של עשיו דכדין לקח את הברכות משום שהוא הבכור, דשפיר חל מכירת הבכורה משום דהוי קנין

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט ליל שב"ק פר' בלק העעל"ט

זהו שאמרו חז"ל במדרש (ב"ר עו, א) על הכתוב (בראשית לב, ה) ויירא יעקב מאד, שהיה יעקב יירא שמא תעמוד לעשיו זכות שכיבד את אביו כל הימים, עיי"ש, והכוונה שלא זו בלבד שהיה מכבד את אביו בכיבוד בעלמא, אלא היה מקיים מצוה זו בתכלית ההידור כשהוא לבוש בבגדי מלכות לכבוד ולתפארת. ולמדנו מכך שבשעה שהולכים לשרת ולשמש אדם גדול יש ללבוש בגדי מלכות מכובדים ונאים, ושבגדים אלו יהיו מיוחדים ללבישה רק לצורך שימוש אדם גדול זה, שהרי שיבחו את עשו שלבש בגדי מלכות כששימש את אביו, ולבש בגדים אלו רק אצל אביו ולא בחוץ. מעתה הדברים ק"ו שלכבוד יום שבת קודש שבת מלכתא, צריך אדם ללבוש בגדי מלכות לכבוד ולתפארת, ואם ידו משגת ויש לו בבית בגדי זהב צריך הוא ללבוש בגדים אלו לשבת, ושיהיו בגדים אלו מיוחדים אך ורק ליום השבת ולא ילבש אותם בימות החול. ומעתה עלה בידינו טעם חדש לדברי הירושלמי והמדרש והשאלות שכתבו שצריך אדם שיהיו לו שני עטיפות אחד לחול ואחד לשבת, דהיינו בגד אחד פשוט שלובש בימות החול, ועוד בגד נאה ומפואר המיוחד ללבישה רק בשבת, בהמשך דבריו שם דהכח והגבורה שניתן לעשיו הרשע למשול על בניי בגלות, הוא מחמת הזכות

במדרש (הובא בעיר דוד אות שט"ו בשם פרקי דר"א) בשעה שרצה בלק מבלעם לקלל את ישראל, א"ל בלעם לבלק האיך אקללם הלא הם לובשים בגדי שבת ויו"ט, ותמוה. ואפ"ל בהקדם מה שהאריך מרן אדמו"ר וצללה"ה (חורש"י תשל"ח, פר' תשא, אות ח-י) בענין החיוב ללבוש בגדים מיוחדים לשבת, דמקור הדבר בירושלמי ובמדרש ושאלות, שחייב אדם ללבוש בגד מיוחד לשבת, וטעם הדבר שעל ידי הבגד המיוחד יהיה לו היכר שלא להסיח דעת משבת וממילא לא יכשל בעשיית מלאכה בשכחת שבת. ובתו"ד דיש ליתן טעם לשבח ללבוש בגדים נאים ומכובדים לשבת, עפי"מ שאמרו חז"ל (ב"ר סה, טו) על הכתוב (בראשית כו, טו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, אמר רבי שמעון בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה ששמש עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר, אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות, ע"כ (וראה דכ"ר א, טו).

(עובדיה א, כא), עי"ש הדברים באריכות.

מעתה יובן באר היטב, דלכן ביקש מבלעם לקלל את בני בני כי כוחו היה נובע מעשיו הרשע, דהנה אי' בזוה"ק (בפרשתן, דף קצ"ד ע"א) דבלעם ועמלק מכוונים זה לזה, ובמגלה עמוקות (בפרשתן) ברמז הכתוב השם עבי"ם רכובו (תהלים קד, ג), עבי"ם נוטריקון עמלק בלעם יעקב משה עי"ש.

זהו שאמר בלעם לבלק היאך אקללם הלא הם לובשים בגדי שבת ויו"ט, דכיון שבקשת לבוא עליהם בכוחו של עשיו, והרי הם הוציאו בלעו מפיו, במה שנמלו והשתמשו באותו הכח אשר נהג הוא, שהיה משמש את אביו בבגדים מיוחדים, וכיון שאף הם לובשים בגדי שבת בכך הכניעו קליפת עשיו ושוב אין בידי לקללם, והבן.

שעשיו כיבד את אביו (ראה ריקאנטי פר' שמיני, יא, ב; יערות דבש, ח"ב, דרוש ב; נועם אלימלך, פר' דברים, עה"פ ויאמר ה' אלי), והנה אם אין מכבדים את השבת כראוי ואין לובשים מלבושי כבוד בשבת, מתעורר עליהם קטרוג גדול, שהרי עשיו הרשע והטמא היה משמש את אביו בבגדי מלכות, וכיצד זה בני ישראל נכנסים לשבת בלי ללבוש בגדי שבת מכובדים, ואומרים כואי שבת מלכתא בשעה שהם לבושים בבגדים פשוטים כבימות החול, וקטרוג זה גורם לאריכות הגלות. ועל ידי שבנ"י מכבדים את השבת בלבישת מלבושי כבוד מתבטל הקטרוג. ואדרבה, בזכות לבישת מלבושי כבוד ביום השבת מבטלים את כוחו וזכותו של עשיו הרשע שלבש בגדי מלכות, ולכן מיד נגאלים ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בעת השוה"ט דעתיקא קדישא פר' בלק העעל"ט

שמוסיפים חמשה לפ"ר דינים, ועי" זה הוא כלי כפרה לישראל ונמתקים כל הדיין לרחמים.

הלום ראיתי מש"כ רביה"ק מרנא הדברי חיים זי"ע (ריש פר' תשא) בענין מצות פרה אדומה שהם הדינים, למתקם באחד ולעשות מפר אפר, היינו לחבר האל"ף עם פ"ר גבורות, יעו"ש. וכיוצ"ב כתב בספה"ק אהבת שלום (פר' שמיני, עה"פ ויקרבו כל העדה) בסוד שריפת פרה אדומה ע"ד הנ"ל, שהיא נשרפת באש ונעשית אפ"ר, כי פרה הוא אותיות פ"ר ה', פ"ר רומז לפ"ר דינים, ה' רומז לה' אותיות מנצפ"ך ה' גבורות הנ"ל העולים ג"כ פ"ר. ועי" השריפה באש נעשית אפ"ר ומתווסף אות א' לפ"ר ונמתקים הדינים, יעו"ש.

והנה בלעם הרשע היה מבקש לעורר על בני ישראל אותם הפ"ר דינים, אמנם לא עלתה בידו כי נמתקו הדינים בשרשם, ועי"ז אמר 'מה אקוב לא קבה א'ל ומה אזעום לא זעם הוי"ה', רמז בזה על המתקת פ"ר דינים על ידי הוספת א' שעולה כמנין נ"ז שהוא בגימטריא א"ל הוי"ה כנ"ל, וממילא לא עלתה זממו בידו לעורר קטרוג על ישראל, והבן.

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כג, ז-י) וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם לכה ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל, מה אקוב לא קבה א'ל ומה אזעום לא זעם ה'. וראוי לבאר כפל הלשון וכן מה ששינה לנקוט בשני שמות קודש א'ל והוי"ה. והנראה בזה, ובהקדם מה שהבאנו זה עתה (ליל שב"ק חוקת העעל"ט) מש"כ באגרא דכלה (פר' חוקת), עניין המתקת הדינים והכפרה של פרה אדומה, וזל"ק, והנ"ל דהנה ענין פר"ה, כבר ידעת שהוא סוד המתקת הדינים בסוד פר"ה, שהוא סוד המתקת ה' גבורות דפ"ר, שכל אחד בגימטריא נ"ו, סוד ה' פעמים נ"ו דויהי נועם (תהלים צ, יז), ובהוספת א' לכל אחד הוא בגימטריא ז"ן, א"ל הוי"ה, שזהו שדרשו המקובלים א"ל הוי"ה ויאר לנ"ו (שם קיה, כז), והבן, עכל"ק. והיינו כי פ"ר דינים מתחלקים לה' פעמים נ"ו, וההמתקה שלהם הוא על ידי שמוסיפים א' לכל נ"ו, שעולה בגימטריא נ"ז, בני' א"ל הוי"ה שזה שם מידת הרחמים וחסד א"ל כל היום. וכאשר יהיה בחי' א"ל הוי"ה היינו כמנין נ"ו, על ידי זה ויאר וימתיק לנ"ו שיהיה הכל נמתק לחסד ולרחמים. וזהו פר"ה

הוא זה, היה נראה בפשטות שמה שאמר 'לכה איעצך אשר יעשה העם' הכל הוא דיבור אחד, דהיינו שעצתו הוא עצם הדבר שמגלה לו אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים, והוא תמוה.

והנראה בזה, עפ"י הנודע כי עיקר עיכוב הגאולה הוא בגלל העדר הקדושה, וכאשר כבר אמר רביה"ק הישמח משה זי"ע, דכשהיה אברך ואה יהודים יראים ושלמים שעוסקים בתורה ומצוות, השתומם למה מתעכב הגאולה, עד שנודע לו דיש עון חטאת נעורים ובני אדם נכשלים באותו החטא ודבר זה גורם לעיכוב הגאולה, עכדה"ק (ועי' ישמח משה, פר' תבא, ד"ה והיה כי תבוא).

ומעתה יובן היטב דבאמת כוונה אחת היא לשני הדברים, שביקש בלעם לייעץ לבלק מה יעשה על מנת לדחות ולעכב עת הגאולה, ולזה אמר לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים, ונתן לו עצה להכשילן בבנות מואב שעל ידי העדר הקדושה, והבן.

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כד, יד) ועתה הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים וגו', וברש"י, לכה איעצך, מה לך לעשות, ומה היא העצה, אלקיהם של אלו שונא ומה הוא כו', כדאיתא בחלק (סנהדרין דף ק"ו ע"א) תדע שבלעם השיא עצה זו להכשילם בזמה, שהרי נאמר (להלן לא, טז) הן הננה היו לבני ישראל בדבר בלעם. אשר יעשה העם הזה לעמך, מקרא קצר הוא זה, איעצך להכשילם, ואומר לך מה שהן עתידין להרע למואב באחרית הימים, ע"כ. כוונת רש"י, שכאשר אמר בלעם 'לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך', כלל בדבריו שני דברים, האחד, 'לכה איעצך' דהיינו לתת לו עצה להכשילם, והשני, 'אשר יעשה העם הזה לעמך'. ברם הדברים טעונים ביאור, שהרי בהמשך דבריו של בלעם אנו מוצאים רק דברי נבואה את אשר יקרא באחרית הימים, ואין מבואר בדבריו העצה שנתן לו, ואם כן העיקר חסר מן הספר. ולולי שכתב רש"י שמקרא קצר

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין פר' בלק העעל"ט

בשירת הים (שמות טו יז) תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך וגו'. וכן מ"ש (מלכים א' ח' יג) בנה בניתי בית זבול לך מכוון לשבתך עולצים. וכן יל"פ מ"ש (תהלים קכו א) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

- המשכן וב' בתי המקדש היו כהבנה לבנין הבית העתיד -

ויבואר כ"ז עפ"י ד הקדמונים שביארו בענין ב' בתי המקדש שנחרבו דצ"ב הכי השני מקדשים שחרבו, היו פועל ריק ח"ו והיו כלא היו, חלילה מלומר כן. אמנם הענין הוא יובן ע"פ משל לאחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק, ונטעו עד שצץ ופרח ועשה פרי, ואח"כ עקרו והביא זרע אילן אחר ונטעו וגם עשה פרי, ועקרו וחזר והביא זרע אילן דוגמתו מן המוכחר, ונטעו והכניסו לקיום להיות דבר המתקיים לעד, והנה בעת עקירת השני אילנות הראשונים, כל

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כד, כ-ז) וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו וגו', וישא משלו ויאמר וגו', מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, כנחלים נטויו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים, יזל מים מדליו וזרעו במים רבים וירם מאנג מלכו ותנשא מלכותו.

ואפ"ל לבאר בזה בהקדם דברי הישמח משה (פר' תצוה) עה"פ (שמות כז, כ) שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד, ובבעה"ט כתית רומז לב' בתי מקדשות שעמדו ת"כ ות"י שנים, יעו"ש, דלכאורה קשה מאד דהעיקר חסר, דהיינו הדלקה בבית השלישי הוא בית הנצחי שיבנה במהרה בימינו.

וי"ל דהנה כתיב ביעקב אבינו שאמר (בראשית כח יז) אין זה כי אם בית אלקים, דיל"ד מפנ"מ אמר בדרך שלילה, גם יל"ב אמרינו בקינות לתשעה באב זן עינו במקום הזה שר שמומו ויקונן אין זה. עפ"י מ"ש

זהו שאמר שלמה המלך ע"ה כשבנה הביהמ"ק וגמרו, בנה, ר"ל הביהמ"ק שלמעלה בנוי הוא, בניתי רצ"ל מה שבניתי אני, הוא רק בית זבול לך, כמו בית אכסניא על ימים אחדים ולא בקבע, ושלא תאמר דא"כ הוא פועל ריק ח"ו, לזה אמר מכוון לשבתך עולמים, דהיא היא ההכנה לביהמ"ק שיהיה בו שבתך עולמים.

על כך אמר המשורר האלקי אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, דיש להבין בשנותו את מעמו מעתיד לעבר, דיבנה הוא מורה על עתיד, עמלו על עבר, והו"ל או הכל בלשון עבר אם ה' לא בנה וגו', או הכל בלשון עתיד יעמלו וגו'. אלא דהוא הדבר אשר דברנו, דמזה שעיינו רואות ביהמ"ק בנוי וחרב זה פעמים, נצמח תקוה טובה ופתחון פה להמיחלים לו ומצפים לישועתו, כי לולי זאת שעתיד הקב"ה לבנות במקומו בית השלישי נכבד מן הראשונות, למה היה זאת ועל מה עשה ה' ככה לבנות ולסתור, הלא דבר שהוא אינו רק לזמן הוא כאין ואפס נגד אין סוף ב"ה, וחלילה לו לייחס פעולת ריק ח"ו, אלא ודאי דכל זה היה הכנה להאחרון שיבנה ב"ב כו', וז"ש לחזק אמונתינו ותקותינו על הבית הג' שבודאי יבנה, אם ה' לא יבנה בית, רצ"ל איך יעלה על הדעת שה' לא יבנה בית השלישי, הלא אז שוא עמלו בוניו בו בהב' מקדשות הראשונות חלילה, וזה לא יתכן, אלא ודאי עתיד הקב"ה לבנותו ב"ב.

לכן כאשר יעקב אבינו ראה ברוחה"ק המקדש בהבנותו ובחורבנו והעתיד להבנות, אמר אין זה, רצ"ל זה אינו תמידי, כי אם בית אלקים, היינו העתיד הנקרא בית כנ"ל שהשי"ת בעצמו יבנהו, וזה של עתה הוא רק שער השמים, רצ"ל הכנה ושער למקדש שיבא מן השמים, (כי הה"א של השמים משתמש במקום מן כמו ואתה תשמע השמים. מלכים א' ח לב). והן דברי המקונן שר שמימו ויקונן אין זה כנ"ל, והבן.

ועפ"ז יבואר דהרמז היא כתית למאור כדברי הבה"ט שיהיה כך וכך שנים נוהג המאור הזה, ובא הרמז בתיבת כתית, לרמז שיכתתו אלו המקדשים, ושמא תאמר א"כ הוי פועל בטל, לז"א להעלות נר תמיד, כלומר שדבר זה נצרך כדי להמשיך בכך

הרואה משתומם ומתפלא על מה עשה ככה לארץ הזאת לנטוע אילן טוב ויפה ולעקור אותו זה פעמיים ומה טעם יש בדבר, אמנם האיש הנוטע אף הוא השיב אמרו להם כי הכל בחכמה ובהשכל, וכי גם נטיעת ב' האילנות הראשונים ועקירתם, הכל היה צורך קיום אילן השלישי, לאשר כי הארץ הלזו אינה מסוגלת לגדל אילן כזה בטבעה ולא תוכל שאיתו, לזאת הקדים לנטוע נטע נעמן בארץ עדי תקבל קצת איכות וטבע עפר הארץ המגדלת אילנות כאלו, ואחר זה עקרו לנטוע אחר תחתיו, וכן בפעם הב', ואז כשקבלה הארץ כח שיש בו די לקיים האילן קיום נצחי, ונעשה קרן בן שמן משמני הארץ הרחוקה, אז נטע אילן השלישי אשר לזה היה מגמתו גם מאז, ועתה לא יבצר ממנו אשר זמם לעשות ואחרית דבר טוב מראשיתו כאמור, עד כאן המשל.

הנמשל הוא כי כאשר ראתה חכמתו ית' אשר אין בכח הארץ הגשומה הלזו לקבל ולסבול נוגה אור קדושת ביהמ"ק השלישי שיבנה ב"ב, אשר כוננה היוצר בגבהי מרומים ליסדו על מכון הר ציון, אשר עליו נאמר (תהלים כד ג) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו', לולי הב' מקדשות הראשונות אשר רק על ידם בכח קדושת העבודה מעשה הקרבנות זבח ונסכים ויתר עבודת הקדש אשר היה שם כמה מאות שנה, קנתה הארץ גם היא כח רוחני ואיכות קדושה נפלאה עדי תוכל מעתה לסבול קדושת הבית השלישי מעשה ידי יוצר ביהמ"ק שלמעלה המכיוון כנגד ביהמ"ק של מטה, וגדול יהיה כבוד הבית האחרון קיום נצחי ובית עולמים יקרא, עכ"ד.

ובכן יבואר היטב מקראי קודש הנ"ל, דהו שאמרו בני"י בשירתם תביאמו ותטעמו בהר נחלתך, קראו הר ע"ש חורבנו כדכתיב (ירמיה כו יח) הר ציון לבמות יער, ושמא תאמר א"כ מה היא התועלת ממנו כיון שעתיד ליחרב, על זה אמר שהתועלת הוא מכוון לשבתך פעלת ה' דייקא, היא מקדש השלישי מעשה ידי יוצר ב"ה, כי לולי הראשונות לא היה כח בארץ לקבל בית השלישי, והראשונות היו רק הכנה להאחרון כאמור.

הבהיר והצח שיהא לעת"ל, והם הם היו הכנה רבתי למשכנותיך ישראל היינו לבית הנצחי שיבנה במהרה בימינו. וע"ז המשיך ואמר כנחלים נמיו כגנות עלי נהר רמז לאותו המשל שהביא הישמח משה שלפעמים צריך תחילה לנטוע גנות ופרדסים ושוב לעקרם כדי שיוכל להצמיח ולגדל אילן יקר וטוב וכנ"ל, שעד"ז היו בתי מקדשות הראשונות שמעיקרא נבנו לכהכנה לתכלית הנרצה בנין העתיד שיבנה במהרה בימינו.

* * *

- בוחו וזכותו של יעקב מלווה את בני ישראל
- ככל עת גלותם -

ויתכן לפרש עוד. בהקדם מש"כ בתפארת שלמה (פר' בחוקותי, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'; פר' דברים, ד"ה השליך) לבאר מה דאיתא במדרש (איכ"ר ב, ב) עה"פ (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, א"ר יהושע בר' נחמן משל לבני מדינה שעשו עטרה למלך, הקניטוהו וסבלן הקניטוהו וסבלן. אחר כך אמר להם המלך כלום אתם מקניטין אותי אלא בעבור עטרה שעטרתם לי, הא לכוני טרון באפיכון. כך אמר הקב"ה לישראל כלום אתם מקניטין אותי אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכוני טרון באפיכון הוי השליך משמים ארץ וגו'.

וביאר הענין לטובה, עפ"י הנודע (ראה ב"ר ב, א) כי בכסא הכבוד חקוקים ד' צורות והם אריה נשר כרוב יעקב, ואלו הם ד' רגלי כסא הכבוד והמרכבה העליונה, כאמז"ל (סנהדרין קג, א) דדמות יעקב חקוקה על כסא הכבוד, ונתנו סימן בזה דתיבת 'אנכי' נוטריקון א'ריה נ'שר כ'רוב י'עקב, והנה הבוכ"ע צופה הדורות מראש והמגיד מראשית אחרית, כאשר ראה שילכו בני ישראל בגלות ארוכה ומרה גולה אחר גולה, והביט בדורות האחרונים הדור אשר אנו שרויים בו בעקבתא דמשיחא, אשר תשרור בה אימה וחשיכה גדולה, ויהיו שרויים בחשכות נוראה, ותמלא הארץ חמס ורוח טומאה, על כן אבינו אב הרחמן חשב מחשבות היאך יתחזקו בני ישראל שלא יפלו בזההמא הגדולה הנגרם ע"י הטומאה והסט"א, והיאך יתקיימו בני"י במהרתם להיות דבוקים בהשי"ת ותורתו, והלא עמא דארעא

להעלות נר תמיד, היינו בבית שלישי שיהיה נצחי ותמידי, ועל כן להעלות הוא מבנין הכבד, והבן. עכד"ק. והנה אי' במפ" (עיר דוד, אות קנ"ב, ואות תי"ז; יד אבי שלום, פר' חוקת; לקט יוסף, ערך משה, אות ט"ו) כי מרע"ה לא נכנס לארץ ישראל בגין ששבר הלוחות, ומבואר עוד בספרים דאלמלי נכנס מרע"ה לארץ לא היה בית המקדש חרב לעולם (ראה פרשת דרכים, דרוש ח), וכאמז"ל (סוטה דף ט' ע"א) דבמעשי ידיו של משה לא שלטו בו יד זרים. ורק בגין אותו המעשה חזרו בני ישראל לזוהמתם (שבת דף קמ"ו ע"א) ולא הגיע העת אשר יושלם התיקון, ודין גרמא שנחרב בית המקדש. ואכן באמת יד ה' היתה זאת, ומן השמים יצאה גזירה זו, וכנודע מה שמרנא רביה"ק הדברי חיים זי"ע היה מכנה אותו המעשה במדבר "די אונמער גיווארפענע מעשה", דכל אותו מעשה נתגלגל עליהם מן השמים, כי בעת ההוא עדיין לא היתה הארץ מסוגל להכיל את אותו קדושה עליונה שיהא לעת"ל וכנ"ל.

והנה ברש"י (במדבר כג, כח) דבלק קוסם גדול היה, ובזוה"ק (פרשתו, דף קי"ב ע"ב) שבלק היה מכשף גדול יותר מבלעם (וראה ייטב לב, פרשתו, ד"ה ויאמר אליו בלק). וברוב גדול טומאתו ידע שלא יתכן להחיל קללה על ראשי בני ישראל, על כן ביקש לעורר עליהם קטרוג מחמת חמא העגל ובכך יהא מקום שתחול הקללה, כמ"ש בתרגום עה"פ (כד, א) וישת על המדבר פניו, ושוי לקבל עגלא דעברו ישראל במדברא אפוהי, והרכה האריכו בזה המפ" לדרכם. והנה אי' בבעה"ט עה"פ מה טובו וגו', ו' תיבות בפסוק כנגד ו' אהלים נוב וגבעון גלגל שילה בית עולמים שנים, וצ"ב שייכות רמז זה להכא. עפ"י יבואר כי כאשר ביקשו בלעם ובלק לעורר הקטרוג בגין אותו המעשה במדבר, שבגין כך ירדה חשכות לעולם ולא זכינו עדיין לעולם התיקון אשר עי"ז חרבו בתי המקדש ושכינתא בגליתא. אכן בסוף הוכרח להודות, ואמרו מה טובו אהליך יעקב, אהל הוא בנין ארעי, רמז לבתי המקדש שהיו רק לזמן קצוב, וכן נאמר ו' תיבות כנגד ו' בתי מקדשות שחרבו, ועי"ז שכל אלו לא היו לריק ח"ו כי על ידם נפעל באופן נשגב וגבוה שיוכלו להמשיך לעולם הזה את האור

ישראל בעת אשר נתמשכן המשכן בעוונותיהם של ישראל [וכדרשו בן במדרש (תנחומא נשא, יד)] גם אז לא יוכל להרע להם כלל, מאחר וכוחו וזכותו של יעקב עומד להם לישראל עד עולם.

* * *

- ע"י שבחת התורה זוכים לחדש בתורה והיא שעומד למגן לישראל -

עוד אפשר לפרש, בהקדם מש"כ בישמח משה (פר' עקב, ד"ה והנה עוד יש לפרש עת להשליך) בענין שבירת הלוחות, דהנה אמרו חז"ל (מנחות דף צ"ט ע"א) אמר ריש לקיש, פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה, דכתיב (שמות לד, א) אשר שברת. ועוד דרשו חז"ל (שם ע"ב) אשר שברת ושמתם בארון (דברים י, ב) תני ר' יוסף וכו' מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו וכו', ויל"פ ע"פ מ"ד בגמ' (עירובין דף נ"ד ע"א) אלמלי לא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל, הרי דשבירת הלוחות היא שגרמה לשכחת התורה, והנה בכדי לחדש ולהחזיר ההלכות שנשכחו צריך להגות ולפלפל בתורה, ע"ש שאחז"ל (תמורה טז, א) כי בפטירת מרע"ה ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות ועתניאל בן קנו החזירן מתוך פלפולו, והיינו כי על ידי הדקדוק והעיון בשמעתתא בבונה וסותר ובהיקש דבר לדבר בעיון ופלפול נתרחב הדעת עד אשר מתחדש גם הדברים שנשכח וז"ש דפעמים שביטולה של תורה, דהיינו השכחה דנראה שהיא ביטולה של תורה, היא יסודה שגורם לחידושי תורה שהיא עיקר תורה ורצון השי"ת דכתב אשר שברת, יישר כוחך ששברת (שבת דף פ"ז ע"א), דהיינו משום זה דגורם לשכחה שמביא לידי חידושי תורה.

ובתו"ד שם ביאר הפסוק (שופטים ה, ח) יבחר אלהים חדשים אז לחם שערים מגן אם יראה ורומח, שכאשר בני ישראל יושבים ועוסקין בפתגמי אורייתא ועוסקים במלחמה של תורה שוב אין זקוקים לצאת למלחמה גשמית על אויביהם בחרב וחנית, כי ע"י שבני ישראל עוסקים בעמל התורה ומנצחים זל"ז בהלכה די להם בזה לנצח את כל אויביהם מסביב, וכן אמרו בגמ' (מכות דף י' ע"א) מאי דכתיב (תהילים קכב, ב) עומדות היו רגלינו בשעריך

אזלא ומרדלדי מטה מטה והטומאה מתגברת להרחיק את בני ישראל מאביהם שמשמים, ע"י ריבוי הנסיונות והקושיים יום יום. על כן חס וריחם הבוכ"ע על בני ישראל עם קרובו והוריד את יעקב אבינו ע"ה מתחת כסא כבודו שילך עם בני"ו ויצטרף עליהם בגלות, ובכוחו הגדול יאיר על זרע בית ישראל להצילם שלא יפלו ברשת הטומאה, כי ראה הקב"ה כי לולי כוחו של יעקב אבינו ע"ה לא יהיה באפשרי לסבול עול הגלות, ולעמוד בצדקו כיהודי ירא ושלם, ועל זה רמז הכתוב (ישעיה ב, ה) בית יעקב לכו ונלכה.

בוזה יבואר מה שאמרו חז"ל (יומא דף ל"ה ע"ב) דלמ"ד דיוסף לעשות צרכיו נכנס, ניצל מכח שראה דמות דיוקנו של אביו, דהנה מעשי אבות סימן לבנים, ובכך הוכן שורש הדבר שיהיה יעקב אבינו עומד על המשמר להאיר ולהזריח אור של מעלה על כל בית ישראל בכל ימי הגלות שלא ישתקעו ח"ו בין העמים, ויוכלו להתחזק להיות הולכי תמים, עד כי יבא שילה בשוב ה' שבות עמו, לכן תיכף בתחילת הגלויות נתגלגל בן מן השמים שיבא דמות דיוקנו אצל יוסף לסייעו, ובכך הוכן קיום לכל בני ישראל לכל הדורות בכל המצבים.

זה שאמה"כ 'וזכרתי את בריתי יעקב וגו', וכבר נתקשו מפני מה הזכיר את ברית יעקב תחילה שלא כסדר תולדותם. אלא הוא הדבר שדייקא יעקב אבינו הוא המשפיע אור צדקתו להגין ולהציל את בני ישראל לדורות עולם להוריק עליהם קדושה וטהרה ויראת השם, לקשר את כל בית ישראל לאבות העולם אברהם ויצחק, עי"ש דברי קדשו.

עפי"ז יבואר היטב מקראי הקודש דפרשתן, דהנה בלק ובלעים הרשעים ידעו היטב כי בזמן שבית המקדש קיים לא יוכלו להם לישראל, אכן בקטרוגם רצו לעורר עליהם על עת אשר יהיה הבית חרב רח"ל, כאשר מפני חטאינו גלינו מארצנו וניטל כבוד מבית חיינו, וביקשו אז להרע ולכלות חלילה את עם ה' והשרידים אשר קוראים אל ה'. אכן הקב"ה הפר זממם, עד שהודו ואמרו מה טובו אהליך יעקב דייקא אשר הוא הוא המלווה את בני ישראל לכל אורך שנות הגלות, ומאחר כי כן הרי אף כאשר משכנותיך

עכ"ד, עפי"ז יבואר דו"ש מה זוכו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, רצ"ל שע"י אהלה של תורה ימשיכו שגם עתה יזכו להיות במשכן ה', שהרי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וכן אמרו דכל השונה תורה בלילה שכינה שרוי כנגדו.

ואיתא במדרש (ילקו"ש פר' בלק, רמז תשע"א) עה"פ כנחלים נטויו כגנות עלי נהר וגו', שבלעם היה חפץ לקלל את בני ישראל, ואמר כנחלים, כנחל זה שמושך בימות הגשמים ופוסק בימות החמה, א"ל הקב"ה, רשע, לא כן, אלא 'נטויו' ואין נטויו אלא נהר, שנא' (ישעיה סו, יב) הנני נוטה אליה כנהר שלום, כשם שהנהר אינו פוסק לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, אף ישראל וכו', וזהו ויהפוך ה' לך את הקללה וברכה (דברים כג, ו). ולהנ"ל כי בלעם ובלק רצו לעורר עליהם להיות כנחל הפוסק שיבוא עת אשר חלילה תסתלק השכינה מישראל וממילא תפוג תורה מישראל, אכן שוכרו בצידו כי דייקא בגין שבירת הלוחות ושכחת התורה, התרבה עמל התורה עוד ועוד, ודייקא בחשכת הגלות זרחה אור התורה יותר על ידי אשר מחדשים חידושי תורה ומפלפלים באורייתא, ובכך המשיכו השראת השכינה לבנ"י כנהר שאינו פוסק. ובכך ח"ו שתשתכח תורה מישראל, לכן הסמיכו הפסוק הננו נוטה אליה כנהר שלום, ואין שלום אלא תורה (ראה רש"י ברכות דף ח' ע"א ד"ה פדה בשלום), להורות שכשם שהנהר אינו פוסק מימיו לעולם, כמו כן 'שלום רב לאודהבי תורתך' (תהלים קיט, קסה) שאינו פוסק, ותמיד מחדשים בה ומוסיפים בה עוד ועוד.

ועל ידי עסק התורה יתקיים בהם יול מים מדליו וזרעו במים רבים, כי כשם שהזרע צומח ומצמיח עוד ועוד, כן התורה הק' נתרבה והולכת וגדלה עוד ועוד לאין ערוך ושיעור. ובזה יירם מאנג מלכו ותנשא מלכותו, כי בכח זה אנו נוצחים במלחמה כנגד אויבינו. ואפשר עוד לפימ"ש בתרגום דקאי על עמלק, דהנה במלחמת עמלק נאמר (שמות יז, יא) והיה כאשר ירים משה את ידו וגו', לרמוז למה דאי' בגמ' (נדרים דף ל"ח ע"א) שפלפולה של תורה נתנה הקב"ה למשה רבינו ע"ה לבדו ובטובת עין מסרה לישראל, וכן איתא בירושלמי (פאה פ"ב, ה"ד) דגילה

ירושלים, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, והיינו שבזכות פלפול התורה שמתנצחים תלמידי חכמים זה בזה מתקיים מ"ש תפול עליהם אימתה ופחד כגדול זרועך ידמו כאבן. ואע"פ דפשטות הכתוב הנ"ל 'יבחר אלהים חדשים', קאי על שם של חול, אמנם בתנא דבי אליהו (רבא, פרק י') דרש לה כלפי מעלה, שהקב"ה בוחר בחידושי תורה שאדם מחדש, יעו"ש, ועל דרך זה יבואר המשך הכתוב 'אז לחם שערים' כלומר ששערי ירושלים שעוסקים בתורה והשערים המצויינים בהלכה שמחדשים חידושי תורה הם הלוחמים בעדנו, ועל כן 'מגן אם יראה ורומח' שיותר אין צריכים להם, עי"ש בישמח משה באריכות.

ועפי"ז יבואר דכאשר באו בלק ובלעם לקלל את ישראל שלא יוכלו להלחם עמם, על ידי שיעורר עליהם הקטרוג בגין שבירת הלוחות שנגרמה בעון חטא העגל, או אז הפר הקב"ה עצתם והתנבא ואמר מה זוכו אהליך יעקב היינו אהלי תורה, רצ"ל דאדרבה על ידי שבירת הלוחות נתרבה ביותר ויותר לימוד התורה, כי בגין שכחת התורה היו מוכרחים הן לחזור ולחזור הרבה עד שתהא כמונח בקופסא, והן לעיין ולדקדק ביגיעה ולפלפל בה ע"ד הפוך בה והפוך בה, הרי דשבירת הלוחות היה להם לטובה ולברכה שמתוך כך מתרכים דברי וחידושי התורה עוד ועוד, וזהו שעומד להם למגן ולמשמר.

ואמר עוד משכנותיך ישראל רומז למשכן שנתמשכן בעוונותיהם של ישראל, דהנה שמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה, דהנה עיינינו תחזינה כי עיקר תורה שבעל פה נתחדש בישראל אחר החורבן דייקא שאז סידר רבינו הקדוש את המשניות, ואח"כ באו התנאים והאמוראים ופירשו הברייתות והתוספתות וסדרו אותם על סדר הראוי ואז החלו ללמדם ולהפיצם בישראל, ואז סידרו את תלמוד ירושלמי והבבלי וכו'. כי לאחר שמפני חטאינו נחרב ביהמ"ק ועשר גליות גלתה שכינה, חמל הקב"ה על פליטת עמו שיוכלו להדבק בשכינה גם בימי הגלות, ולהמשיך השראת השכינה גם עתה, לכך נתגלה אז ביתר שאת התורה שבע"פ שעל ידה יוכלו להדבק בשכינה הקדושה בכל ובכל שעה,

אומות העולם אימה ופחד לעשות נקמה בגוים.

יעזור השי"ת שיתקיים בנו מה שפירש מרן אאדמו"ר זי"ע אמרינו יה"ר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך, שאף שיבנה בית המקדש, מ"מ נשאר דבקים בתורתך, ודייקא עי"ז ושם נעבדך ביראה.

יעזור השי"ת ויתהפכו הימים הללו לימי ששון ושמחה, לישועה ולנחמה, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

לו השי"ת כל מה שתלמוד ותיק עתיד לחדש, נמצא דאם לא היה שכחה בעולם לא היה מקום לחדש, כי הלא כל התורה כולה ניתנה לבני ישראל בהר סיני ולא היה צריך לחדש בה דבר, ורק על ידי שירדה שכחה לעולם שוב צריכים בני ישראל להחזיר את כל התורה ולחדש ע"י הפלפול בדת תורה תמימה. ועל ידי זה גופא ונבר ישראל, כי על ידי עסק התורה ותנשא מלכותו היינו שיוכו לבחי' מאן מלכי רבנן (גיטין דף ס"ב ע"א), ובוה מנצחין במלחמה ותיפול על

יום שני פר' בלק ז' תמוז

לפני תפילת שחרית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הגה"ק הברוך טעם זי"ע.

לפני צהרים הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל בני הגאון רבי עמיהוד לוין זצ"ל מרבני העיר נתניה. בני המשפחה סיפרו על מסירות נפשו למען הפצת התורה בעיר נתניה, וכן על מסירותו בכתיבת חידו"ת, כשאף אחר שאיבד האפשרות לכתוב ביד ימינו, התאמן לכתוב ביד שמאל, למען לא ילכו לאיבוד. כן דיברו בשבח מרכז רפואי צאנז שעמדו לימין אביהם במסירות מעל ומעבר.

משם הגיע מרן שליט"א לביקור חולים אצל העסקן הותיק הרה"ח ר' חיים גרשון לידר הי"ו יו"ר המרכז הרפואי מעייני הישועה בב"ב.

יום שלישי פר' בלק ח' תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה איתמר נ"י בן הר"ר פנחס רובינשטיין מאלעד (ב"ר גדליה מרחובות).

אחר תפילת מנחה הדליק מרן שליט"א בביתו נר של שמן הדולק כל משך יום היארצייט.

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א נרות לרגל יומא דהילולא רבה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, והתפלל לפני העמוד.

יום רביעי פר' בלק יומא דהילולא רבא ט' תמוז

בשעות המוקדמות של הבוקר החלה להתמלא היכל המתיבתא במאות בחורי הישיבה הק' ואברכי הכוללים, והיה מלא מפה אל פה בלומדים שלמדו בהתמדה מרובה כהכנה לקראת האי יומא רבה, וכהקדמה להתפילה במחיצת כ"ק מרן שליט"א.

בשעה 8.00 נכנס מרן שליט"א מעוטר בטו"ת לתפילת שחרית בהיכל המתיבתא, ברוב עם הדרת

מלך. מרן שליט"א הדליק ב' נרות על מקומו, וכן הדליק את הנר תמיד הדולק בהיכל המתיבתא. והחל באמירת ברכות לפני העמוד, והתפלל לפני העמוד את כל התפילה שעברה בהתרוממות ובהתלהבות משך קרוב לב' שעות. בסיום התפילה נכנס מרן שליט"א לביתו.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר בן ציון משה רייכמן מבית חלקיה (ב"ר הערשל מפעיה"ק).

בשעה 10.50 לפנה"צ יצא מרן שליט"א מביתו, לעבר חלקת מחוקק ספון מקום ציונו של אביו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בחלקת צאנז, בבית החיים שבשכונת ותיקין בנתניה.

בהגיע מרן שליט"א נעמד ליד פתח האוהל הפונה לעבר חלקת צאנז, ואמר הברכה שאומרים בבית החיים כשלא היו שלושים יום. כאן הגיש הר"ר ישראל חיים בלומנטל יו"ר מרכז 'שמחם' קוויטל מיוחד של המצפים והמצפות לישועה בזיווג הגון מחצר קדשנו. וכן הגישו קוויטל מיוחד של כל המצפים לישועה בזש"ק.

מרן שליט"א נכנס לאוהל הק' ונעמד ליד ציון המצוינת, שם הדליק מרן שליט"א נר התמיד הדולק כל השנה באהל הקדוש, וב' נרות, וכן הדליק עוד ב' נרות על ציון הרבנית הצ' ע"ה.

לפני אמירת התהלים הגישו מנהלי ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים צאנז בב"ב הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל הי"ו והר"ר משה אליעזר שמעון הי"ו, את ה'קוויטלעך באטל' המיוחד בה הונחו אלפי הקוויטלעך של אנ"ש די בכל אתר ואתר, שהרימו תרומתם קודש למגבית המיוחדת שנערכה היום תאמצנו לטובת ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים בבני ברק, למען יוזכרו לטובה ולברכה ולהפקד בדבר ישועה ורחמים ע"י מרן שליט"א ביומא רבה הדין ובשעה נשגבה זו, ובמקום קדוש זה - ליד הציון הק'. מרן שליט"א הניח זאת ע"ג הסטנדר מתחת לספר התהלים, שם היה מונח משך כל זמן אמירת התהלים.

מרן שליט"א שתי י"ש, ואיחל לחיים לקהל, ונטל ידיו לסעודת ההילולא. חבר המשוררים זמרו ניגוני התעוררות ודביקות, כמו"כ זימרו קאפיטל 'מכתם לדוד'. על קומות הבימה המוגבהת לצד צפוננו של היכל, ישבו עשרות אדמו"רים ורבני אנ"ש. זקני ונכבדי עדתינו הק' ישבו בשורות שורות של שולחנות שהוצבו במרכז סביב השולחן הטהור על פני כל אורך ההיכל הגדול, והקהל הגדול עמדו מסביב על הפרענצע'ס. במהלך הסעודה סיים מרן שליט"א הש"ס, שנלמד בין כל אנשי שלומנו שחולק במסגרת 'חברת ש"ס', וקם ואמר הקדיש דרבנן שלאחריה.

אח"כ פתח מרן שליט"א במשא קדשו שנמשך יותר משעה, והחל בדבר הלכה כפי שנהוג לומר פלפול בדברי בעל ההילולא, ואח"כ נשא דברי אגדה, ונביא כאן תוכן דברות הקודש:

בסיום הש"ס תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב, שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות וכו', וראוי לנעוץ ולקשר סיום הש"ס לתחילתה במתני' ריש ברכות מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן.

נקדים לעסוק בשמועותיו של בעל ההילולא, ונביא מהני מילי מעלייתא שדרש דרש כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בסיום הש"ס (בחודש טבת תשל"ז) בניעוץ סוף הש"ס לתחילתה, דהנה נגמ' ברכות (דף כ"א ע"א) אמר רב יהודה ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא אינו חוזר וקורא, ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר חוזר ואומר אמת ויציב, מאי טעמא קריאת שמע דרבנן אמת ויציב דאורייתא וכו' (פרש"י דסבר קריאת שמע דרבנן, ואמת ויציב דאורייתא שמוכיר בה יציאת מצרים, דחיובא דאורייתא היא דכתיב למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים), ורבי אלעזר אמר ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא קריאת שמע (פרש"י, דקסבר ק"ש דאורייתא), ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חוזר ומתפלל, ורבי יוחנן אמר ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו.

ובצל"ח עורר בזה, דלכאוי' יש להבין טעמו של רבי יהודה דספק קרא קרי"ש אינו חוזר וקורא, נהי נמי דס"ל דקריאת שמע דרבנן, הלא תיכף בקומו נתחייב בקרי"ש, ואח"כ נתעורר אצלו ספק אם קרא קרי"ש ונפטר מחיובו, או שמא לא קרא והרי הוא

מרן שליט"א פתח באמירת פרקי התהלים מקאפיטל צ' עד סיום ספר התהלים. קאפיטל ק"ל אמר מרן שליט"א חזן וקהל פסוק בפסוק. אח"כ אמר הקאפיטלעך דלהלן: ד, י, יג, טו, טז, יז, יט, כ, כא, כב, כג, כה, כז, ל, לא, לח, מ, מא, מב, נא, סט, עא, פו, קב, קמב, קמג, לג.

אחר כך אמרו אותיות שמו של מרן זי"ע בקפיטל קי"ט מתמניא אפי, וכן אותיות נשמה. לאחר האמירה שנמשך כשעה אמרו היה רצון שלאחר אמירת תהלים, בקול יללה ותחנונים. ואמר מרן שליט"א קדיש יתום.

לאחר אמירת התהלים הראה מרן שליט"א להרה"ח ר' ליבוש מורגנשטרן ראש הקהל דקהלתינו הק' במאנסי שיאמר תפילת קל מלא רחמים. לאחריה אמרו קפיטל ק"ל, ואמר מרן שליט"א קדיש.

בכל שעת אמירת התהלים שורה אורת התעוררות גדולה בהקהל, בשומעם את מרן שליט"א מעורר בקול בכי לישועת הכלל והפרט. גם הקהל הרב שהצטופפו מחוץ לאהל הקודש, שמעו והצטרפו לתפילות הקודש ע"י מערכת הגברה שהוקמה והוכנה מבעוד מועד.

לאחמ"כ ניגש מרן שליט"א והשתטח על מצבת ציון הקדוש, כשמרן שליט"א נוטל עמו הקוויטעל באטל שע"י ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים בב"ב, וכן הקוויטלעך היוחדים שנמסרו בכניסתו לאהל הק', והניח יד ימינו עליהם כל משך התפילה. ונשמע קול מרן שליט"א בבכיות, לפתוח שערי רחמים שערי שמים עבור קהל עדתו ועדת כל בני ישראל בכל מקום שהם.

בסיום הניח מרן שליט"א אבן על הציון הק'. אח"כ ניגש מרן שליט"א לציון הרבנית הצ' ע"ה, ונשא שם תפילה חרישית משך זמן, אחר הניח אבן על הציון. ויצא לאחוריו מהאהל.

ביציאתו נתן מרן שליט"א צדקה לכל גבאי מוסדותינו הק' די בכל אתר ואתר שעמדו בבית החיים לזכות את קהל האלפים בקיום צוואת קדשו של רבה"ק בעל ההילולא זי"ע לנדב לאותן המוסדות הק' שפעל בעבורם.

בשעה 7.45 התפלל מרן שליט"א מנחה לפני העמוד בביהמ"ד שבביתו. לפני התפילה הדליק ב' נרות. בשעות הערב החל קהל האלפים לנהור ולבוא לעבר ההיכל הגדול 'היכל רוזנברג' שם נערכה סעודת ההילולא המרכזית, כשלאלפי הבחורים והאברכים התקיים הסעודה ברחבת קרית החינוך בצד דרום, ולזקנים ולרבנים הוגש סעודה בתוככי ההיכל הגדול, במקום עריכת השולחן. הסעודה הוכנה ביד רחבה לכל המשתתפים ע"י העסקנים מנהלי היכלי התורה. בשעה 8.30 נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן הטהור לכבוד האי יומא דהילולא רבה, במעמד קהל אלפים מאנשי שלומינו, שנקבצו מכל קצוי הארץ לאתרא קדישא הדין.

איסור לא אמרינן ספק דרבנן לקולא, וא"כ קשיא הכא מימרא דרב יהודה דאמר אינו חוזר וקורא. ומסיק הצ"ח שם דלפי"ז יש ראייה ברורה מסוגיא דכאן למה שכתבתי בנוב"י (מהדו"ק יו"ד סי' ס"ה) לחלק בדין איסורי דרבנן, דבאיסור דרבנן שיש לו עיקר מה"ת אמרינן בחזקת איסור דספיקו לחומרא, ובאיסור שהוא לגמרי מדרבנן ואין לו עיקר מה"ת, בזה אע"פ דאיכא חזקת איסור ספק דרבנן לקולא, ולכן לגבי בדיקת חמץ שיש לו עיקר מה"ת שהרי אם לא ביטל עובר בכל יראה, וכן גבי מעשר דאפי' הכניסו במוץ עכ"פ יש לו עיקר מה"ת אם לא היה מכניסו במוץ, לכך לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן, אבל קרי"ש לדברי רב יהודה שהיא מדרבנן אין לה עיקר מן התורה כלל, לכן אתי ספק קרא ומוציא ודאי שנתחייב בקומו, עכ"ד עי"ש.

*

והנה בגמ' גיטין (דף ס' ע"ב) א"ר אלעזר תורה רוב בכתב ומיעוט על פה (פרש"י, רוב התורה תלויה במדרש שכתובה, למידרש בכלל ופרט וגזירה שוה ושאר מדות שהתורה נדרשת בהן, ומיעוטה על פה, שאין רמז ללמוד בה בתורה אלא למשה נאמרה בע"פ), שנאמר אכתוב לו רובי תורתך כמו זר נחשבו. ורבי יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב, שנאמר כי על פי הדברים האלה (פרש"י, על שבע"פ נכרת ברית אלמא איהי הואי רובא) וכו', ואידך נמי הכתיב כי על פי הדברים האלה, ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו, עי"ש הסוגיא.

ובגליון הש"ס להגרעק"א ציין לעיין בבאר שבע עמ"ס הוריות (דף ד' ע"א, ד"ה אבל בדבר), שתמה האיך פליגי במציאות, והלא נראה בעליל שתורה שבע"פ דהש"ס ותוספתא וספרי וספרא ובבלי וירושלמי וכדו' מרובה עשר ידות מן התורה שבכתב, וביאר הבאר שבע דזהו שבא רש"י כאן לתרץ, דכל הדברים שנמסרו בתורה שבע"פ נרמזו ונדרשו גם בתורה שבכתב כ"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ובהא פליגי אמוראי אם מה שנדרש

חייב כמו בקומו, א"כ אין ספק הקריאה מוציאו מידי ודאי שנתחייב, והרי"ז דומה לספק דרבנן היכא שיש חזקת איסור דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא, כמ"ש הש"ך (יו"ד סי' ק"י, בכללי הספק ספיקא כלל כ'). ושוב כתב דרב"ז אם ספק מוציא מודאי חיוב דרבנן תלי' בב' תירוצי התוס' בפסחים (דף ט' ע"א), דקאמר התם בגמ' לגבי עכבר שנמל חמץ דצריך לחזור ולבדוק ולא אמרינן אימור אכלתיה, דאין ספק מוציא מידי ודאי, ופריך בגמ' ואין ספק מוציא מידי ודאי, והתניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות ואפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנין, והא הכא דודאי טבילי הני פירי וספק מעושרין וספק לא מעושרין וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי, התם ודאי וודאי הוא, דודאי מעשרי כדרכי חנינא חוואה דאמר רבי חנינא חוואה חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, ואיבע"א ספק וספק הוא דילמא מעיקרא אימור דלא טבילי כרבי אושעיא, דאמר רבי אושעיא מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר.

והקשו בתוס' (שם ד"ה כדי שתהא בהמתו), ותימא דמ"מ הוה ודאי טבל דרבנן לענין אכילת קבע, וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן, וגבי חמץ אמאי לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן דבדיקת חמץ הוא מדרבנן. ואומר ר"י דמתני' מיירי בשלא ביטלו (רצ"ל דאז עובר על החמץ מה"ת לכך אם ראו דשקל עכבר אין ספק מוציא מידי ודאי). ועוד אומר ר"י דהא דקאמר הרי הן בחזקת מתוקנין היינו בהנך דלא חזי אלא לבהמה. נמצא דדין זה אם אמרינן בדרבנן ספק מוציא מידי ודאי תליין בהני תרי שינויי של ר"י בעל התוס', דלשינוי קמא דר"י בדרבנן אמרינן ספק מוציא מידי ודאי.

ואמנם רוב הפוסקים נקטו כתי' השני של ר"י, שהרי פסקו בחמץ אפילו ביטל דשוב הוא אסור רק מדרבנן, אפ"ה לא אתי ספק אכלתיה ומוציא מידי ודאי, וכן פסק הטור בס' תל"ח, וכ"ה במשל"מ (פ"ב מחמו"צ ה"ח), והיינו כדינו של הש"ך דבחזקת

שורש א' דכל מילי דרבנן הם בכלל לאו דלא תסור. דהנה בקרא בריש פר' שופטים באיסור לא תסור נאמר, על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, ובגמ' סנהדרין (דף פ"ז ע"א) דריש ר' יהודה על פי התורה אשר יורוך דבעינן 'תורה' שעיקרו מן התורה, ו'יורוך' שפירושו מדברי סופרים, ועד"ז י"ל דכל מה שנרמז בקראי בכלל תורה ויורוך הוא, שנרמז בתורה והורו חז"ל כוננת הרמז, וממילא כיון דכללא נקוט בידינו דליכא מידי דלא רמזא באורייתא וכל מילי דרבנן יש להם רמז בקרא, וכפי שנתבאר דהכי ס"ל להרמב"ם דתורה רובה בע"פ מה"ט, וכיון שכן נמצא דכל מילי דרבנן יש להם שורש בתורה, ושפיר הם בכלל לא תסור, אלא שאם נלמדו בי"ג מדות הוי ממש כדין תורה, ואם רק ברמז הוי רק בכלל לא תסור, ודו"ק.

והנה בגמ' עירובין (דף ל"ה ע"א) במתני' נתגלגל חוץ לתחום. נפל עליו גל, או נשרף, תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה הרי זה עירוב. אם ספק, רבי מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב כשר. ובגמ' מקשינן דר' יוסי אדר' יוסי, דתנן טמא שירד למבול במקוה, ספק טבל ספק לא טבל, ואפי' טבל ספק טבל בארבעים סאה ספק לא טבל בארבעים סאה, וכן שני מקוואות באחת יש בה ארבעים סאה ובאחת אין בה ארבעים סאה, וטבל באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל, ספיקו טמא. במה דברים אמורים בטומאה חמורה (טומאה דאורייתא), אבל בטומאה קלה כגון שאכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין, והבא ראשו ורובו במים שאובין וכו', ספיקו טהור, רבי יוסי מטמא (דמוקמינן ליה אחזקתו שהיה טמא). ולפי"ז קשה דבספק עירוב מכשיר מטעם דספק דרבנן לקולא אע"ג דאיתחזק איסורא, ואילו בספק טבל מטומאה דרבנן מחמיר ר' יוסי מטעם דאיתחזק איסורא, ומשני רב הונא בר חנינא שאני טומאה הואיל ויש לה עיקר מן התורה, ואיבעית אימא הא

בי"ג מדות הוי בגדר תורה שבכתב או בכלל תורה שבע"פ, עיי"ש, [וכ"כ המבי"ט בהקדמה לקרית ספר פ"ג].

כעיי"ז כתב ביש"מ (פר' בשלה ד"ה במס' סוטה) בשם העיר בנימין (סימן רנ"ז), לפרש מה שאמרו לרבי עקיבא (חגיגה דף י"ד ע"א) עקיבא מה לך אצל אנדה כלך אצל נגעים ואהלות, דהנה הא דמשני הגמרא למ"ד רוב בכתב, דמה דכתיב כי על פי הדברים האלה היינו דתקיפי למיגמרינהו, בהכרח דהיינו גופי הלכות כנגעים ואהלות וכיוצא ב, משא"כ אנדה הלא דבר קל הוא ולא תקיפי למיגמרינהו. והנה ר"ע היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילין של הלכות (מנחות דף כ"ט ע"ב), והכוונה שהיה מפרש ודורש שכל התורה שבע"פ מרומזת בתורה שבכתב [וכ"ה באוה"ק פר' תזריע יג, לז], וזהו שאמרו לו, עקיבא, אתה שהנך דורש על כל קוץ וקוץ שהכל נדרש מתורה שבכתב, וא"כ אית לך כמ"ד דרוב בכתב, והא דכתיב כי על פי הדברים האלה היינו משום דתקיפי למיגמרינהו, וא"כ מה לך אצל אנדה כלך אצל נגעים ואהלות, אתו"ד.

והוסיף היש"מ דרבי עקיבא דלא חש למה שישאלו אותו והיה עוסק באגדה, צ"ל דס"ל דאע"פ שהיה דורש על קוץ וקוץ שהכל נרמז בכתוב, מ"מ ס"ל דמה שנרמז ונדרש לא הוי כמפורש בתורה, והו"ל רוב בע"פ, לפי שגם מה שמרמז בתורה הוא בגדר תורה שבע"פ. וזה כעין פי' הבאר שבע הנ"ל, דבכך פלגי הני אמוראי [ובדבריו של היש"מ נתחדש דלא רק הנדרש מי"ג מדות הוא בכלל פלוגתא זו, אלא גם הנרמז בקוצין ותגין].

ועל פי האמור יתבאר לן שיטת הרמב"ם (עיי' ספר המצות שורש ב', רמב"ם ריש הל' אישות ובנו"כ שם) שכל דבר שנלמד בי"ג מידות הוא בכלל דברי סופרים. ולהנ"ל אזיל הרמב"ם כמ"ד רוב בע"פ, דלדידה כל מה שנדרש בי"ג מדות אף שהוא מדאורייתא ממש מ"מ הוא בגדר תורה שבע"פ, ולכן חשיב ליה הרמב"ם בכלל דברי סופרים.

ובזה יש לבאר שיטת הרמב"ם (ספר המצוות

דידיה הא דרביה, עיי"ש בסוגיא.

ובש"ך (שם) פסק מכאן דבכל ספק דרבנן דאית ליה חזקת איסור אזלינן לחומרא, דאע"פ שלשינויא קמא לא מחמרינן רק ביש לו עיקר מן התורה, מ"מ להאיבע"א לית ליה האי חילוקא, ויש להחמיר בהך שינויא, עיי"ש בש"ך ובנו"כ שהאריכו בזה. ובשו"ת נודע ביהודה הנ"ל האריך לחלוק על הש"ך, ובירר שגם האיבע"א אית ליה האי חילוקא דרב הונא בר חיננא, וממילא יש להקל במילי דרבנן שאין להן עיקר מה"ת, עיי"ש.

ואמנם י"ל דלפי"מ שנתבאר בשיטת הרמב"ם דכל מילי דרבנן הם בלא תסור כיון דנרמזו בקראי, א"כ בכל דרבנן יש בה עיקר מה"ת, שהרי רמזי באורייתא, וכמו"כ הרי חל עליהם לאו דלא תסור, וממילא יש להחמיר בכל ספק דרבנן דאיתחזק איסורא. ולפי"ד הש"ך דלהאיבע"א יש להחמיר בכל מילי דרבנן, יש לפלפל דבהא גופא פליגי ב' תירוצי הגמרא, דתי' הראשון ס"ל כהרמב"ן בספר המצות שם שחולק על הרמב"ם וס"ל שלא יתכן דכל דרבנן יש בה משום לא תסור דא"כ אמאי ספיקא דרבנן לקולא. ולכן משני דרק בטומאה דיש לה עיקר מה"ת מחמיר ר' יוסי. אבל האיבע"א ס"ל כהרמב"ם דכל דרבנן יש בה משום לא תסור, לכך מתרץ הא דידיה הא דרביה, ודו"ק.

מעתי' י"ל בדרך פלפול, במה דנחלקו רבי אלעזר ור' יוחנן, דר' אלעזר אמר ספק קרא קרי"ש ספק לא קרא חוזר וקורא, וספק התפלל אינו חוזר ומתפלל, ור' יוחנן אמר ולואי שיתפלל אדם כל היום. די"ל דטעמיה דר' אלעזר לאו משום דס"ל דקרי"ש דאורייתא, אלא דר"א לשיטתו דס"ל בגיטין דתורה רוב בכתב, והיינו דכל מה שמרומז בתורה הוא בגדר תורה שבכתב, לכן אע"פ דקרי"ש דרבנן מ"מ כיון שיש לו רמז מה"ת מובשכבך ובקומך, לדידיה אלימא ליה רמז זה להחשיבו כתורה שבכתב, וא"כ הו"ל בגדר יש לו עיקר מן התורה, לכך יש להחמיר בספק שיש עליו חזקת חיוב.

משא"כ בספק התפלל, גם אי נימא שגם למצות תפילה יש רמז מן התורה, מ"מ ס"ל דאין להחמיר בה מספק, משום דאיכא חשיש ברכה לבטלה, והו"ל חומרתו קולתו לכן מוטב שלא יחזור ויתפלל. אבל רבי יוחנן לשיטתו אזיל דס"ל בגיטין דתורה רוב בע"פ, והיינו דאע"פ דיש להם רמז בתורה לא משוי' להו כתורה שבכתב, וא"כ תפילה חשיבא כאין לה עיקר מה"ת, לכן מעיקר דינא אין להחמיר בספק התפלל אע"פ שיש לו חזקת חיוב, אלא דטעמא אחרינא יש בה דולואי שיתפלל כל היום, והיינו כיון דתפילה רחמי נינהו יש להצריכו לחזור ולהתפלל, ודו"ק.

מעתי' יוכן דנעוץ סוף הש"ס לתחילתו, דתנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב, ויל"פ הכוונה שונה 'הלכות' דייקא, דרצ"ל דהעיקר הוא גופי הלכות שבתורה שבע"פ שהם הלכות העמוקות שעליהם נאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית דתקיפי למיגמרינהו, וז"ש כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן עוה"ב, כי הם עיקר תורה שבע"פ ולא מי ששונה באגדות הקלות.

והיינו כמ"ד דתורה רוב בכתב, שלדידיה צ"ל דמה שנאמר כי על פי הדברים האלה וגו' משום דתקיפי למיגמרינהו, והא דרוב בכתב משום דהכל נרמז בתורה וכנ"ל, ולפי"ז גם בקרי"ש אע"פ שהוא מדרבנן חשיב יש לו עיקר מה"ת וכיון דאיתחזק חיובא צריך להחמיר בספיקא.

לכן מתחיל המשנה מאימתי קורין את שמע בערבין, רצ"ל דשאל האם שרי לקרות בבין השמשות למ"ד קרי"ש דרבנן דהרי ספק דרבנן להקל. עז"א משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן וכו', דכשם דבקרי"ש דיש לה עיקר מה"ת ממילא כיון דאיתחזק חיובא אין להקל בספיקו ואין קורין אלא משעת צאת הכוכבים.

[ויש לציין שבמקו"א האריך כ"ק א"א זצללה"ה לדון די"ל דבזמן ביה"ש ליכא חזקת חיוב כיון דאכתי ביה"ש הוא ויתכן שעדיין אין כלל חיוב קרי"ש,

שהדבר אסור בודאי ואיכא בה לאו דל"ת, וכן הקשה בשב שמעתתא (ש"א סופ"ג).

וכתב ע"ז בשב שמעתתא (שם) דאליבא דהרמב"ם לשיטתו לא קשיא, דהרי לשיטת הרמב"ם (הל' טומ"מ פ"ט הי"ב) דכל ספק מה"ת לקולא, י"ל דבכל גווני שיש לפנינו איזה ספק גם אם הספק מכה פלוגתא שריא מה"ת, ורק חכמים הם שגזרו על כך, וממילא שפיר י"ל דגם בספק דהלכתא לא גזרו בה חכמים וממילא דליכא בכה"ג לאו דלא תסור, והיינו דכיון דמה"ת אין לחלק מאיזה סיבה נולד הספק וכל שאינו וודאי איסור שריא, ורק חכמים הם שגזרו להחמיר בספק שוב י"ל דלא גזרו להחמיר אלא בספק דאורייתא ממש, אבל בספק של דבריהם לא גזרו, עי"ש.

ולפי"ד כתב בשו"ת קול יהודה (למהרי"ל היילפרין, סו"ס ז') דנמצא דהא אם בכל דרבנן איכא בה לאו דלא תסור, תליא בדין ספיקא אם מה"ת לקולא, דהרי רק אי נימא דספיקא מה"ת לקולא י"ל דבכל דרבנן איכא לאו דל"ת, ומ"מ בפלוגתא בדרבנן אזלינן בתר המיקל כיון דחכמים הם שגזרו להחמיר בספק ולא גזרו אלא בדאורייתא ממש ולא בדרבנן, אבל אי ספיקא מה"ת להחמיר לא יתכן לומר כנ"ל, וא"כ בהכרח היה צריך להחמיר גם בפלוגתא דרבנן כיון דגם מילי דרבנן בכלל לא תסור ומה"ת בכל ספק צריך להחמיר, ועכצ"ל דבמילי דרבנן ליכא בהו לאו דלא תסור לכך לא מחמירנן בפלוגתא דרבנן, ודו"ק.

נודע מה דהקשו הראשונים (עיין ר"ן ספ"ק דקידושין ט"ז ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא א"כ אמאי חייבה התורה אשם תלוי על הספק, ותי' המהרי"ט (יו"ד סי' א') דהרמב"ם לשיטתו דפסק כמ"ד חתיכה אחת משתי חתיכות (כריתות דף י"ז ע"ב) דהו"ל איקבע איסורא (כמ"ש בהל' שגות פ"ח ה"ב), והיכי דאיקבע איסורא מחמירנן, ובכריתות (שם) מבואר דהך אם בעינן חתיכה אחת או שני חתיכות תליא בכך אי יש אם למסורה ומצות כתיב, או דיש אם למקרא

עי"ש, ואולם לענ"ד י"ל דכיון שיש על האדם חיוב לקרוא קרי"ש בערב ובבוקר, א"כ הגם כי על שעה זו לא נתברר אם זמן קרי"ש הוא, מ"מ יש על האדם חזקת חיוב שהרי מחויב לקיים מצות קרי"ש, כי גם קודם חלות זמן המצוה הרי"ז נידון כמחויב בה, וכאשר האריך הגרי"ע בלקח טוב (כלל ו' סוף אות ג') להוכיח כן מכמה דוכתי, ולכן הרי"ז נידון כאית ליה חזקת חיוב, ולפיכך אם קרא בזמן ספק א"א לא יצא יד"ח כיון דאיתחזק חיובא, ודו"ק].

*

וכיון דדב"ת פריז ורבין הרהרתי להוסיף עוד על מילי דאבות, דהנה הרמב"ם בספה"מ (בשורש ראשון שם) במש"כ דמצוות דרבנן הוי בכלל לאו דלא תסור, כתב וז"ל, כי כל מה שאמרו חכמים לעשותו וכל מה שהזהירנו ממנו כבר צוה משה רבינו בסיני שיצונו לקיימו, והוא אמרו (דברים יז, יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, והזהירנו מעבור בדבר מכל מה שתיקנו או גזרו, ואמר (שם) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל עכ"ל. ואמנם הרמב"ן (שם) תמה ע"ז דליכא למימר הכי דהרבה חילוקים מצאנו בין מצוות דאורייתא למצוות דרבנן, ובהכרח דמצוות ותקנות חכמים לא הוי בכלל לא תסור, עי"ש באריכות.

ובתו"ד הקשה הרמב"ן דאי כל מילי דרבנן בכלל לא תסור אמאי ספיד"א לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, וכתב ע"ז במגילת אסתר (שם אות ד') בשם הרשב"ן בזהר הרקיע, דלא קשיא די"ל דכך התנו חכמים שיהא ספק דדבריהם לקולא דהם אמרו והם ואמרו. אלא דהרמב"ן הקשה עוד מהא דאמרו (ע"ז, דף ז' ע"א) דבדבר של תורה הלך אחר המחמיר ובדברי סופרים הלך אחר המיקל, ולדברי הרמב"ם אמאי בדרבנן אזלינן בתר המיקל הרי יש בה לאו דלא תסור, וע"ז לא סגי בתי' הרשב"ן, דתינח בספק מעשה י"ל דכך התנו שלא לאסור אלא בודאי ולא בספק, אבל היכא דנחלקו חכמים דלדברי המחמיר לא שייך לומר שהתנו להקל למי שיסתפק בדבר דהרי סבירא להו

ומצוות קרינן.

והנה במס' סופרים (פרק מז), אמר ר' יהושע בן לוי הדא אגדתא וכו' מי שלומדה אינו מקבל שכר, והכותבה אין לו חלק לעוה"ב, ומקשינן עליה והכתיב בפנים בפנים דיבר ה' עמכם (דברים ה, ד) פנים למקרא פנים למשנה, פנים לתלמוד פנים לאגדה, עיי"ש במס' סופרים ובירושלמי שבת (פמ"ז ה"א), וכתב בעיר דוד בבית החכמה (סי' תרי"ב) דפליגי במאי דאיתא בירושלמי (הובא בס' לקט יוסף, ערך מלאכים, אות א', בשם ס' שערי שמים בשם הירושלמי), אי צדיקים יכולין לראות בשכינה, והא דכתיב (שמות לג, כ) כי לא יראני האדם וחי קאי על המלאכים שנקראו אדם עי"ש, והיינו דרך המלאכים נאסרו להציץ בשכינה וכמ"ש (ישעיה ו, ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו' בשתים יכסה פניו, אבל צדיקים דעדיפי ממלאכי השרת רשאים להסתכל בשכינה, [ועיין יבמות דף מ"ט ע"ב, דמנשה אמר לישעיה משה רבך אמר כי לא יראני האדם וחי ואת אמרת ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא], דלפ"ז י"ל פנים בפנים דיבר ה' הינו כפשוטו שהרי צדיקים יכולים לראות בשכינה, וזהו דעת ר' יהושע בן לוי, אבל מאן דמותיב ליה סובר דמלאכים עדיפי מצדיקים, ולכן אף אי נוקי קרא דלא יראני האדם וחי על מלאכי השרת, מכל מקום ק"ו הוא דגם הצדיקים אסורים להביט בשכינה שהרי המלאכים גדולים מהם ואינם רשאים להביט בשכינה, לכך בהכרח צריך לפרש דמ"ש קרא דפנים בפנים קאי על מקרא ומשנה תלמוד ואגדה.

ועפ"ז פי' העיר דוד מ"ד בגמ' חגיגה הנ"ל דקאמר ליה רבי אלעזר בן עזריה לר' עקיבא, עקיבא מה לך אצל אגדה כלך לך אצל נגעים ואהלות, ותו"ד דבגמ' פסחים (דף כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני היה דורש את כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלוקיך תירא לרבות ת"ח, ומוכח מזה דס"ל לר"ע דצדיקים עדיפים ממלאכי השרת, דאם לא כן היה לו לדרוש לרבות

המלאכים, וזה שאמר לו ראב"ע עקיבא רצ"ל לדידך לשיטתך שדרשת לרבות תלמידי חכמים אם כן סבירא לך דצדיקים עדיפי ממלאכים, וא"כ קרא דפנים בפנים אפשר לדורשו כפשטיה, וממילא אין לנו מקרא לרבות שראוי לעסוק באגדות, א"כ מה לך אצל אגדה כלך לך אצל נגעים ואהלות עכ"ד, (וראה בנין דוד פר' חי שרה אות יא, ובכמ"ק, ובדרש משה פר' תצוה דף קנ"ט טו"ב).

ובגמ' כתובות (דף ה' ע"א) דרש בר קפרא גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשי שמים וארץ דאילו במעשה שו"א כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ירך, השיב בבלי אחד ור' חייא שמו ויבשת ידיו יצרו, ידו כתיב, והא דקאמר דגדולים מעשה שמים וארץ אין הכוונה שמעשי צדיקים גדולים ממעשי השי"ת ממש דהידמה יציר ליוצרו וכו', אלא מעשה שמים וארץ קאי על מלאכי מעלה אשר בשמים ממעל, שגדולים מעשה צדיקים יותר ממדריגת המלאכים, והיינו דהצדיקים דרי מטה גדולים ממלה"ש שהם בחי' מעשי שמים, נמצא דאי דרשינן המסורת דידו כתיב מוכח דגדולים צדיקים יותר ממלה"ש, אבל לפי הקרי דידיו קרינן ליכא למשמע מינה ומעלת המלאכים דרי מעלה עדיפא על הצדיקים.

מעתה יבואר היטב דנעוץ סוף הש"ס לתחילתו, דכיון דתנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום וכו' והיינו דייקא גופי הלכות דהעיקר לעסוק במשנה וברייתא והלמ"ס כפרש"י, ולא בדברי אגדה, כיון דלא דרשינן פנים בפנים למקרא פנים למשנה, פנים לתלמוד פנים לאגדה, אלא כפשוטו דמותר להסתכל בשכינה, והא דכתיב כי לא יראני האדם וחי קאי על המלאכים, אבל צדיקים דעדיפי ממלאכי השרת רשאים להסתכל בשכינה, ואתיין מהא דגדולים מעשי צדיקים וכו', דאע"ג דכתיב ויבשת ידיו יצרו אזלינן בתר המסורת דידו כתיב, וזה שאמר שנא' הליכות עולם לו אל תקרי הליכות, רצ"ל דלא תדרוש לפי הקרי אלא לפי המסורה דיש לדרוש הלכות.

לגבות את חובם, וכיון שהכריחו מן השמים את בלעם שידבר אך טוב לישראל, מהו שאמר כאן והזכיר ענין מה שעתידי המשכן להתמשכן בעוונותיהן של ישראל, אתמהא.

כן נבאר ע"ד אגדה נראה לבאר סמיכות ושייכות הש"ס סופה לתחילתה, וכאשר מקובל הדבר בידינו כי ד' חלקי התורה בדרך פרד"ס הכל הוא תורה מן השמים, וכמו שחרט מרן אאדמו"ר זי"ע בצוואת קדשו שבכל מה שאנו לומדים מקיימים אנו מצות תלמוד תורה, כי כן נקטינן להלכה שהכל הוא בכלל מצות לימוד התורה.

- זכות האמונה מתגלה ביותר בימי חשבות -

ואפשר לומר בזה, בהקדם דבר יקר ממה שאיקלע היום לידי מתורת אבות מרן אאדמו"ר זצלה"ה ממה שנשא בקדשו בשיעור חורש"י פר' וארא תש"ט (נדפס בגליון 'דברי תורה' אלף תי"ט), ובתו"ד עמד שם לבאר מה שנאמר בריש הפרשה (שמות ו, ב) וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו'. וברש"י, ויאמר אליו אני ה', נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני וכו'. עיי"ש.

ותמצית דבריו הק', דהנה אמרו חז"ל (מדרש תנחומא בשלח סי' י) עה"פ (תהלים קיה) זה השער לה' צדיקים יבואו בו אלו בעלי אמנה שנא' (ישעיה כו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים השער הזה בעלי אמנה נכנסין בו וכו' ואין הגליות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה שנא' (שיה"ש ד) אתי מלכנון כלה אתי מלכנון תבואי תשורי מראש אמנה וגו' ואומר וארשתוך לי באמונה (הושע ב) וכו'. והנה עצם האמונה הלא השכל הישר מחייב את האמונה, שהרי כאשר יתבונן האדם על תבל ומלואו מעצמו יבוא לידי אמונה, דהלא מי יצר לנו את כל אלה, עולם ומלואו וכל הברואים אשר עליו, הימים והיבשה, יצורי מעלה ויצורי מטה, רק חסרי דעה ובינה מדמים לומר כי העולם נברא ע"י מפץ שהתפוצץ וכיוצ"ב דברי הבל ורעות רוח. וכהיום הזה רובא דרובא מילודי אנוש מאמינים ויודעים כי ישנו כח עליון.

אכן רק עם בני ישראל הם מאמינים באמונה שלימה ותמה, כי אומות העולם טמטמו דעתם ע"י

מעתה דדרשינן המסורה א"כ כיון דמצות כתיב חיוב אשם תלוי בחתיכה אחת, וע"כ דאין הטעם דחיוב אשם תלוי משום דאיקבע איסורא, אלא דבכל גווני ספד"א מה"ת לחומרא, וא"כ לא יתכן לומר דכל מיילי דרבנן בכלל לא תסור, דא"כ למה מקילין היכי דהספק מכח פלוגתא דלא שייך לומר בו דכך התנו, וע"כ דנקטינן כהרמב"ן דמיילי דרבנן לאו בכלל לא תסור.

מעתה למ"ד דקרי"ש דרבנן לא אמרינן דיש לה עיקר מה"ת, וי"ל דאע"ג דאיתחזק איסורא מכח דאיכא חזקת חיוב מ"מ אין להחמיר בספק, וי"ל דמותר לקרות בביה"ש, לכך מיד פתח רביה"ק מאימתי קורין את שמע בערבין וכו', רצ"ל דשמא יכול לקרות כבר בביה"ש, עז"א משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן וכו', דבוודאי דלכתחילה צריך לקיים המצוה בוודאי ואין לקרות רק בצאת הכוכבים, ודו"ק.

אח"כ המשיך מרן שליט"א בדברי אגדה, וזהו תוכנם: בתוה"ק בפרשתן (במדבר כד, ג-ז) וישא משלו ויאמר וגו', מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, כנחלים נטויו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים, יזל מים מדליו וזרעו במים רבים וירם מאנג מלכו ותנשא מלכותו. ראוי לבאר כפל הלשון שאמר 'אהליך יעקב' ושוב 'משכנותיך ישראל', וברש"י משכנותיך אף כשהן חרבין לפי שהן משכון עליהן וחרבנן כפרה על הנפשות שנאמר כלה ה' את חמתו. ובמה כלה ויצת אש בציון.

במדרש (תנחומא פר' נשא, יד) ויהי ביום כלות משה, זה שאמר הכתוב מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, אם אהלך למה משכנותך ואם משכנותך למה אהלך, אלא מה טובו אהלך אלו אהלים ומשכנותך אל תהי קורא משכנותך אלא משכנותך א"ל הקב"ה למשה אמור להם לישראל שיעשו משכן שאם יחטאו יהא מתמשכן על ידיהם. ולכאו' הדברים פלאיים הם, וכי טובה הוא מה שאומרים לו לאדם שראוי שיהיה לו בית דירה על מנת שכאשר יתגודדו עליו בעלי חובו ימצאו מקום

יתכן כזאת שיבואו צרות רבות ואסונות קשים ומרים כל כך על עם בני ישראל. ואכן כאשר חרף כל זאת מתחזקים השרידים אשר ה' קורא בהם ועומדים איתן באמונת אבותם, לומר מאמינים אנו בני מאמינים אשר הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ואף שאין אנו מבינים ומשיגים דרכי השגחתו ית"ש מכל מקום לא פגה אמונתנו מליבנו, על כך בדין הוא שימלו שכרם.

בעת הזאת כאשר נמצאים אנו בחשכות גדולה ובשפלות נוראה עד אשר אין אנו רואים מאומה, רבים קמים עלינו לאמר איה נא אלליכם, ואם אלוקים הוא ירב (שופטים ו, לא), כאשר קונן המקונן (קינות לת"ב, קינה כ"ה) מתעתעים במו מוני ומרכים כלימות אי אלהימו אמרו צור חסיו בו עד מות, יבא ויושיע ויחזיר נשמות וכו', באמור אלי מלעיגי אם אלוקים הוא ירב. אכן על אף הכל מתחזקים בני ישראל באמונה תמה לאמר כי אין אנו מבינים ויודעים בעת הזאת מאומה מדרכי הנהגתו ית"ש, ורק לעתיד לבוא או ימלא שחוק פינו כאשר נוכל להבין כל המעשה אשר נעשה, ומכל מקום בכל מצב מאמינים אנו באמונה שלימה כי יש בורא לעולם אשר הוא מנהיג לכל הברואים, וכל המאורעות ואף המקרים הקשים והכואבים המה מאתו ית"ש, הוא אלוקינו אין עוד, אשר בטרם כל יציר נברא הכין ותיכן תבל ומלואו, ואחרי ככלות הכל הוא לבדו ימלוך נורא.

זכות אמונה זו דייקא בימי חשכות ואפילה הוא העולה לשמי מרום והשי"ת משיב למקטרג, ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ובגין כך ויהי להם למושיע (ישעיה סג, ח), אם היו עובדי השם יושבים בהשקט ושלוה, ומיד אחר שמקיימים מצוות ומעש"ט יראו ברכה וינחלו הצלחה בכל מעשי ידיהם, או אז לא היתה זכות האמונה גדולה, כי הלא עין בעין ניכר שישנו בורא ומנהיג לעולם, לא כן כאשר מתרכים הצרות והנסיונות, בכך מתעורר ומבהיק אור האמונה החקוקה בלבות בני ישראל לאין שיעור וערוך.

על זה אמרו חז"ל (מכות דף כ"ד ע"א) בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב, ד) וצדיק

מאכלות אסורות נבילות וטריפות, וכנודע מש"כ הרמב"ם ז"ל (עי' אגרות הרמב"ם מאמר תחיית המתים) אל בני קהילה אחת שעלה בדעתם להטיל ספק באמונת תחיית המתים מן התורה, וכתב להם הרמב"ם שמכך שהתעקם שכלם והתגשם כל כך עד שעלה בלבם להסתפק בעיקרי האמונה, בידוע שאכלו מאכלות אסורות נבילות וטריפות וכדו' עד שנממטם שכלם, והתגשם כל כך עד ששכלם איננו שכל ישראל, וקרובה פורענותם לבוא (ועי' דגל מחנה אפרים, פר' עקב, ד"ה ומלתם; צפנת פענח, פר' יתרו). ואכן מי שעכ"פ נזהר בעיקרי התורה והמצוות, אף שלא נתעלה למדרגת צדיק, על ידי ההתבוננות בעצם הבריאה, כאשר רואה כל היצור כולה החי הצומח וכו', את הנהגת העולם והימים הנהרות, רואה ויודע כי לא יתכם שכל זה נעשה מעצמו, אלא שיצרו וכוננו א"ל אחד. ואמנם מעתה יפלא בהיות שהשכל מחייב את האמונה מפני מה גדלה כ"כ זכות האמונה, וכמו כן אין ראוי לקבל שכר על זה כיון שבניקל הוא להיות מאמין, ומהו איפוא זכות האמונה שבגינה יזכו בני ישראל לצאת מגלותם מאפילה לאורה.

אכן דיקא משום כך כאשר אבינו אב הרחמן חפץ לזכות את ישראל, שיעמוד להם זכות האמונה, הרבה עליהם אלפי נסיונות ומניעות, ומאת ה' היתה זאת שבאחרית הימים יהיו הרשעים עומדים ברום המעלות ויראי השם מושפלים בתכלית השפלות, בבחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ברכות דף ז' ע"א), ובעת הזאת אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה (תהלים עד, ט) ודייקא בני ישראל יהיו שרויים בהסתר פנים וחשכות גדולה, כי אלה רשעים ושלוו עולם השגו חיל ואך ריק וזיכיתי לבבי (שם עג, יב-יג). ואדרבה ככל שהאדם הוא יותר ממושעי ישראל הרי שקרנו תרום יותר בכבוד, הוא הוא העומד בראש ומצליח בכל אשר לו, ואילו היראים והשלמים הם הנמצאים בשפלות נוראה מלווים בכל מיני קושי ומניעה.

מתוך כך טבעי הדבר שיעלו ויבואו בלב האדם קושיות וספיקות על הנהגתו ית"ש ויתעורר בו שאלות וספיקות בעיקרי האמונה ח"ו, לומר היאך

לענות את בני בקושי השעבוד באומרו תכבד העבודה על האנשים וגו', ואמה"כ (שם ה, יט-כא) ויראו שוטרי בני ישראל אותם ברע וגו' ויפגעו את משה ואת אהרן וכו' ויאמרו אלהם ירא ה' עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו. וגן מרע"ה בעצמו התרעם ואמר להשי"ת למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך, וכל הענין הלזה מופלא דהרי כבר האמינו בני ישראל בישועת השם הקרובה, אם כן למה נהיה כזאת להכביד שוב עליהם ולהכותם וכו'.

ואולם הוא אשר דברנו שכאשר שמעו בני ישראל את משה רבינו שאמר להם (שמות ג, מז) פקוד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים, ופרש"י (שם פסוק יח) ושמעו לקולך מאליהם מכיון שתאמר להם לשון זה ישמעו לקולך, שכבר סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף שבלשון זה הם נגאלים וכו'. ומה גם כי זה האיש משה גדול בעיני העם כי הצילו ה' מחרב פרעה, וכמה נסים נעשו לו כשבא לפני פרעה ולא יכלו להזיקו הכלבים שהיו שם לשמירה, אם כן לא היה שום כ"כ רבותא בזה שהאמינו בה' ובמשה עבדו.

לכך עשה ה' שאחרי שכבר נתבשרו על הגאולה שוב הוכבד עליהם השעבוד בעיניו וצער ונפלו יותר לבירא עמוקתא, עד שאף אלו שעד עכשיו היו מאמינים ניתן להם מקום גדול להרהר ולפקפק באמונתם, ועל כל זאת לא חזרו כלל מאמונת אבות, ואף כשבאו במרוניא היה זה על משה רבינו בלבד ולא חלילה כלפי מעלה, כי לא פגה אמונתם כלל וכלל. או אז דיקא בכך נראה עליהם מעלת האמונה ודייקא אז נחשב להם לזכות גדול שבשכר זה היו ראויים לגאולה.

אז אמר ה' (שם ו, א) עתה תראה אשר אעשה לפרעה, כי דייקא במצב חושך כזה כאשר למרות כן יתחזקו בני ישראל ויעמדו בנסיון שלא להרהר אחר הנהגת השי"ת, היא העולה לנחת רוח בשמים ממעל, ובהם מתפאר קוב"ה לפני הפמליא של מעלה ואומר ראו בריה שבראתי בעולמי, כשאף מלאכי מעלה תמהים ושואלים איך מחזיקים מעמד

באמונתו יחיה, היינו במצב קשה כזה שכמעט וכבר לא נשארו מאמינים אלא זעיר כאן וזעיר שם, ורק הצדיק יחידי שנשאר באמונתו, או אז ה"ה בבחי' יחיה קרי ביה יחיה בפתח, שזכותו משפיע חיות וקיום לכל העולם. לא בזמן שכולם רואים נסים ונפלאות ונתגלה לעין כל כי יש ה' שופטים בארץ, דייקא לעת כזאת שהחושך תכסה ארץ, הרשע והמינות מתגבר מיום ליום להשפיל וכו' את לומדי התורה היראים, ורבים הקושיים והנסיונות, המוני העם שקועים בחומריות ותאוות עוה"ז איש אחרי בצעו וכספו וזהבו, ונראה כאילו ח"ו אין מנהיג לבירה חלילה, ובאיזה פינה צדדית עומד לו יהודי החדור בתודעה עמוקה ואיתנה של אמונה זכה כבורא עולם ומתחזק באמונתו בתמימות, בכך הוא מרעיש עולמות ובוקע רקיעים, והוא הנקרא צדיק יסוד עולם, כי לאור החשכות והאפילה הגדולה השוררת בעולם על ידי האמונה לבד מתעלים להיות בבחי' צדיק, על זה אמר הנביא כי לעת הגאולה ייאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמנים (ישעיה כו, ב).

כאמור אמונה זו מרעיש עולמות ובוקע רקיעים, ובוזה הקב"ה מתפאר לפני מלאכי מעלה ואומר ראו בריה שבראתי בעולמי, ואף שטענתם לאמר קודם הבריאה (זוה"ק ח"א, דף כ"ה ע"א) דעתידין לחטוא, מכל מקום ראו נא עם זו יצרתי ובמעלתם הגדולה שבכל מצב אף כשעומדים הם בשפל המצב ובדיוטא התחתונה, אינם זונחים חלילה אמונת אבות, כי אם מתחזקים באמונה תמה לידע כי ישנו בורא ומנהיג לעולם. נמצא שעל ידי החשכות גופא מתוך כך מתנוצץ ביותר להאיר ולהזריח אור וזכות האמונה.

- על אף גדול וקושי השעבוד במצרים נאחזו באמונתם בהשי"ת -

על פי זה ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע הענין שמצינו בהגיע עת דודים להוציא את ישראל ממצרים נאמר (שמות ד, כט-לא) וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל, וידבר אהרן את כל הדברים וגו' ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו, ואח"כ כאשר באו אל פרעה לא רק ששלא שמע להם אלא עוד הוסיף

ביותר תגדל התמיהה, כי הגע בעצמך, הלא הם לא עברו בגפם אלא עבר עמהם גם פסל מיכה כמו שכתוב (זכריה י, יא) ועבר בים צרה, ודרשו במדרש (שמו"ר מא, א) ישראל עוברים בים וכספו של פסל מיכה עובר בים, שנאמר ועבר בים צרה, וכאן הבן שואל, היתכן כזאת שאצל הרשעים הללו ייבקע הים תיכף ומיד בעוד שאצל משה רבינו עמד הים בסירובו ולא רצה להיבקע בפני כל עדת ישראל, אתמהה.

אכן יבואר על דרך האמור לעיל, בהקדם דהנה צריך להבין במאמר הכתוב (שמות יד, לא) וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' במצרים וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, דהרי כאמור משמעות 'אמונה' הוא, כאשר הדבר בלתי נודע ובלתי נראה ויש מקום להסתפק בה, אז שייך לומר דאעפ"כ מאמין שכן הוא הנכון, אבל בדבר הנראה להדיא לא שייך בו אמונה אלא ידיעה והשגה וכדו', ואם כן בעת יציאת מצרים וקריעת ים סוף שכל באי עולם ראו עין בעין את ניסי השי"ת ורוב חסדו וטובו כאשר הוביש מי ים סוף בפניהם ושקע צריהם בתוכו, וראו בחוש כי ה' אלוקינו הוא מלך על כל הארץ ובידו לשדד מערכות השמים והארץ, וכדאמרו חז"ל (מכילתא בשלח טו, ב) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, האם לזאת "אמונה" יקרא, והלא אין זה אלא ראייה וידיעה ברורה כי ה' הוא האלוקים.

אלא הענין הוא כנ"ל, כי הנה עובדי השי"ת ללא נסיונות יש חיל אלף אלפין ורבבן לשמשותא בשמי מרום, אבל ה' חפץ בבני אדם קרוצי חומר בעלי נסיונות ומניעות, וזה תכלית בריאת האדם שיהא לו נסיונות ויראה הסתרות דרכי ה' ועל אף כל זאת יתחזק ויעבוד את בוראו. ועל כן בכל מקום שנמצא גילוי אלוקותו וכבודו בעולם, בהכרח שיהיה לעומת זה גם הסתר פנים, כך שתמיד ישאר מקום לקושיא ולתמיהה על דרכיו של הקב"ה, באופן שהאדם בשכלו הקצר לא יוכל להשיג ולהבין על מה עשה ה' ככה, ואעפ"כ יתחזק באמונה תמימה בהשי"ת כי א"ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא.

ככל החזיון הזה היה בעת קריעת ים סוף, כי הנה בתחילה כאשר נטה משה את ידו על הים וגזר ים

בנסיונות קשים ומרים כאלו, ובכן זכו לצאת לכך דיקא עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו. דייקא אחר שנתגלה תוקף אמונתם בו ית"ש על ידי עומק החשכות אז זכו בכח זה לישועה ולגאולה השלימה לצאת מעבדות לחירות.

- זה לעומת זה עשה אלוקים כגודל גילוי האלוקות כן גודל ההסתרה -

כך יבואר בטוב טעם ודעת דבר פלא המובא במדרש (הובא בבאר מים חיים, פר' בשלח, ד"ה ובני ישראל הלכו; וכן בפר' קרח, ד"ה המעט כי העליטנו, ע"פ תרגום יונתן שמות יד, ג) שבשעה שעברו בני ישראל בתוך הים ביבשה עמדו שם דתן ואבירם אשר מיאנו ללכת על בני ישראל בעברם את הים, באמרם מה לנו ולצרה הזאת ללכת במדבר בארץ לא זרועה הלא טוב לנו לשוב מצרימה, אולם אחר כך כשראו שכל ישראל עברו בים והמצריים נטבעו במצולות כמו אבן, נמלכו בדעתם ורצו ללכת יחד עם כל ישראל, אך דא עקא שהמים כבר חזרו לתוקפם ועמדו ללא מוצא ומבוא, באותה שעה נעשה להם גם ונבקע הים בשנית ועברו אף הם.

וכל העובר על דברי המדרש יתמה ויתפלא עד מאד, כי הנה כשעמדו כל בני ישראל על שפת הים, לא רצה הים להיבקע בפניהם ובא בטענה שאין הם ראויים לנס זה, ככתוב (שמות, יד, כט) והמים להם חומה, ודרשו חז"ל (ילקו"ש, בשלח, רמז רלח) חמה כתיב, כי הים נתמלא עליהם חמה שאינם ראויים לישועת ה', והרבה שר הים לטעון עם משה רבינו וסירב להיבקע באמרו שאין ישראל זכאים יותר מהמצריים כי הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, והיו בני ישראל במיצר ובמצוק עד שאמר לו הקב"ה למשה נטה את ירך על הים ובקעהו, רק אז נרתע הים לאחוריו ויגוס מפני בני ישראל, ואילו כאן כאשר עמדו שני אנשי הבליעל הנודעים דתן ואבירם שנמלכו שרוצים לעבור את הים, תיכף ומיד הלך הכל במישרין ללא טענות ומענות וברגע קמן נבקע הים ללא שום היסוס וללא שום הכאות במטה, ונמוגו כל אותם המענות של הללו עובדי עבודה זרה וכו', אתמהמה.

היינו שאתה תלך בעצמך אף שאינך רואה כי ה' עמך, ובסופו של דבר אני כבר אבוא אחרוך. לא כמו שנאמר בנח שרק את האלקים התהלך נח ולא בבחי' לפני ה', כי הוא היה מאמין ואינו מאמין ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים (רש"י בראשית ז, ז).

ולזה כשתמה משה רעיא מהימנא בפני הקב"ה למה הרעותה לעם הזה, ומפני מה תכבד העבודה עליהם בקושי השעבוד, אחר שהאמינו בהשי"ת ואף עשו תשובה על מעשיהם כגודע (ראה שמו"ר א, לו; ובתרגום יוב"ע שמות ב, כה), הסמיך הכתוב ואמר אחר כך, וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וכפירש"י נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני דייקא, רצ"ל לא לאלו שמקיימים בעצמם אחרי ה' אלקיכם תלכו שע"ז אין השכר גדול כ"כ, אלא לשלם שכר טוב לאלו שהולכים לפני ה', היינו שגם במצב של הסתר פנים כשאין רואים את הנהגת השי"ת ואעפ"כ אינם מקבלים התפעלות מכל הצרות הבאות עליהם, על זה הנה שכרם איתם ופעולתם לפניהם. וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו', שגם האבות הקדושים לא הרהרו אחרי מדותי בעת שהיה מקום להרהר ולבוא לידי נסיון, ועל זה שלחתיך כדי להראות לכל את צדקת בני שהולכים בדרכי אבותיהם, וכי בדין ראויים הם לקבל שכר בשביל אמונה זו, ולא לחנם שלחתיך כי אם לקיים דברי שדברתי לאבות הראשונים.

זה גם ענין הנסיונות והצרות בעקבתא דמשיחא אשר התמיהות והקשיות רבו כמו רבו באמרם איה נא אלוקיכם, ועל אף ריבוי התמיהות והשאלות שלא יבינו כלל מעשי הקב"ה, ודייקא היראים והשלמים שומרי התורה והמצוות אלו הם הלוקין והגולין, עד שאין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, ועם כל זה השרידים אשר בעם יתחזקו באמונת ה' ולא ירתעו מכל הנסיונות דייקא בזכות זה יזכו לגאולה בכח האמונה, אתוד"ק של מרן אאמו"ר בתוספת ביאור.

והרהרתי דזהו שרמז הכתוב (מיכה ז, טו) כימי צאתכם מארץ מצרים אראנו נפלאות, שכן יהיה לעתיד לבוא שיתרבו הנסיונות עד למאוד, ואז תזרח על בני ישראל מעלת האמונה לרוממם ולהצילם, על דרך שהיה לקראת יציאת בני"מ מצרים, ויש להמתיק

סוף לגורים, וראו בעליל כי הקב"ה הוא שליט בעולמו והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ומבלעדו אין אלהים, מכך באו כל ישראל לידי התרוממות הנפש וקרבת אלקים, ונתעלו מעלות רמות באמונה שלימה בהשי"ת ודבקה נפשם בהקב"ה בכל לבם ובכל נפשם, ויחד כולם הודו והמליכו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד. אולם כאמור עיקר שלימות האמונה הוא כאשר יהיה נסיון ותתגבר ההסתר, על כן סיכבו מן השמים שכעבור שעה קלה עמדו כל ישראל משתאים לראות שהים נבקע בשנית, ומבין גוריו יצאו דתן ואבירם הרשעים הנודעים אשר כבר רבו עם משה בהיותם במצרים, ובאמתחתם פסל מיכה הידוע לשמצה, וכאשר ראו זאת שהפסל גם כן עבר ואינו נשקע בים, וכמו כן שהים חזר ונבקע בשביל דתן ואבירם היה מקום להרהר דמעתה אין נס קרי"ם גדול כ"כ, היה עלול שיחשבו שמא יש בפסל איזה כח וממשות, על זאת מעידה התורה ואומרת שלמרות שנתהוה שוב הסתר פנים גדול אעפ"כ לא נטשו ישראל את אמונתם כלל אלא 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' בתמימות. נמצא שקריעת הים לדתן ואבירם היתה בה מטרה מכוונת כדי שבכך יתגבר הלעומת זה נגד הניסים והנפלאות שראו ישראל, ובכך יהיה ערך וחשיבות לאמונתם, כי מתוך הנסיון גופא נתגלה זכות האמונה השלימה שישנו לבני ישראל.

- התהלך לפני' והיה תמים גם כשאין רואים - בכך יתפרשו הפסוקים בריש פר' וארא, דהנה מצינו בחינת הולך לפני ה', כגון אברהם אבינו שנראה אליו ה' ויאמר אליו (בראשית יז, א) התהלך לפני והיה תמים, ויש גם בחינת הולך אחרי ה'. וביאור הדברים דבחי' אחרי ה' הוא כשהשי"ת הולך לפניו והאדם רואה השגחת השי"ת בכל פרט ופרט ואז הוא הולך אחרי ה', ואילו הולך לפני ה' יכונה על מצב שבו אין רואים מעשי ה' ונפלאותיו, כי ההסתר פנים מתגבר ונראה כאילו העולם הפקר ח"ו, ומכל מקום הולך בתמימות בדרכי ה' מבלי לראותו ית"ש זהו בחי' הולך לפני ה'. כזה היה מדריגת אברהם אבינו שבעשרה נסיונות נתנסה, ואפילו הכי האמין בה'. על דבר זה נצטוו התהלך לפני והיה תמים,

אתוד"ק. ולהנ"ל דהגאולה העתידה הוא בזכות האמונה, הרי שאות צד"י רומז לבחי' האמונה, ע"ד הכתוב וצדיק באמונתו יחיה, כי כאמור דייקא בכח האמונה יזכו בני ישראל לגאולה.

זאת עלינו לידע ולהשריש בקרבנו להתחזק ביותר כנגד הסט"א המנסה לפתות אותנו ולהכשילנו ע"י כתבי עת וכלי התקשורת השונים לתלות כל דבר בסיבה ובמקרה, כדי שלא נאמין כי הכל הוא ביד ה' העומד ומנהל את עולמו בחן בחסד וברחמים. ואף שכעת נראה כי אין אנו משיגים דרכי ואופני השגחתו ית"ש, מכל מקום יש להתחזק ביותר ולחיות מתוך אמונה.

והנה הדרך לזכות לבוא לידי בחי' זו, לדעת ולחיות בכל תהלוכות החיים ממש מתוך אמונה שלימה, וכעובדא הנודעת על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שאמר בענין האמונה 'היא אומרת ואני יודע', הוא דייקא על ידי לימוד התורה, שעליה נאמר (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה ב, יד), הרמוז בזה כי זולת האמונה האדם הריהו כמתהלך וממשש באפילה. ורק על ידי התורה הק' יוכל האדם לזכות להרגיש אמונה בכל דבר ודבר. והרבה האריך בזה מרן אאדמו"ר זי"ע בדברות קדשו.

ומעם הדבר בהיות כי התורה הק' הוא אחד עם הקב"ה כביכול, כדאיתא בווה"ק (ח"ג, פר' אמור, דף ע"ג ע"א) קוב"ה ואורייתא חד, וכן בספה"ק התניא (פרק ב) דהוא ודעתו וחכמתו אחד, הרי שעצם התורה הוא אלוקות, לכך כאשר עוסק האדם בתורה הק' מתקיים בו הכתוב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום, וזוכה לחיות ולהרגיש האמונה בחוש. לא כן בלא התורה הק', עלול האדם לבוא לידי מחשבות והרהורים שונים, שאע"פ שמאמין שישנו בורא ומנהיג לעולם, אכן שמא צריך הוא עוד לעשות כך וכך, או לתלות קולר ואשמה באיזה דבר באדם פלוני וכיוצ"ב, עד שמתוך כך עלול גם לבוא לידי הרהורי מינות רח"ל. - רק ע"י התורה יוכל האדם לבוא לשלימות האמונה - בהאמור יבוארו דברי חז"ל במדרש (ב"ר, א, י), כ"ו דורות קרא האל"ף תגר על שלא פתח הקב"ה

אמרו 'כימי צאתכם מארץ מצרים אראנו נפלאות', נפלאות לשון פלא, והיינו שיפלא מעין כל, כי לא יבינו ולא ישיגו מאומה מדרכי השגחתו ית"ש, כשם שלא הבינו בני ישראל בהיותם במצרים מפני מה דייקא מרם הגאולה הוכבד עליהם ביותר קושי העבודה, ודייקא בזכות אמונה זו יגאלו כשם שנגאלו אבותינו ממצרים.

- הגאולה העתידה בזכות האמונה וע"ז עיקר התגברות הסט"א והעצה כנגדה דייקא ע"י התורה - דברים אלו יש בהם התחזקות גדולה לכל אחד ואחד, ועלינו לשנן הדברים היטב, כי כל ענין האמונה הוא דייקא על ידי האמירה והדיבור, וע"ד שרמזו והמליצו צדיקים בפסוק (תהלים קטז, י) האמנתי כי אדבר, שדייקא על ידי הדיבור נבוא יותר לידי אמונה, לידע ולהאמין באמת כי הכל הוא מאתו ית"ש.

ולזה עינינו תחזינה גודל התגברות הסט"א והטומאה להפיג ולהסיר לב בני ישראל מן האמונה, כשעל כל דבר מבקשים הם לשבר את האוזן בסיבות וטעמים שונים ומשונים, ובכל אמצעי עומדים הם להתגבר על בני ישראל לבטלם ולהסירם מהאמונה התמימה, לדמות חלילה כי כל דבר הוא ע"ד מקרה וכיוצ"ב. שזהו היפוך האמונה התמה לידע ולהאמין באמת כי הבורא ב"ה הוא לבדו מנהיג הבירה, וכל מה שקורה בכל העולם כולו נעשה על ידי הקב"ה בעצמו בלבד.

וזהו אשר מקובל ממרן האריה"ק (הובא בקדושת לוי, ליקוטים, ד"ה מכנף הארץ; מדבר קדמות, מערכת מ, אות מז בשם הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולא זי"ע) לפרש הכתוב (ישעיה כד, טז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, ע"פ המובא במדרש (ילקוט, פרשת לך, רמז סד; פרדר"א, פרק מז) דכל הגאולות היו ע"י אותיות מנצפ"ך, גאולת מצרים היה ע"י אות פ' כדכתיב (שמות ד, טז) פקד פקדתי, וגאולת בבל מדי ויון היו ע"י האותיות כ' מ' ונ', והגאולה העתידה תהיה באות צדי"ק כדכתיב (זכריה ו, יב) צמח אצמיח וגו'. וזהו שאמר הכתוב מכנף הארץ, היינו האותיות מכנף, זמירות שמענו, כבר שמענו ונדעם ונגאלנו על ידם, אך צבי רצ"ל רצוננו הוא, כי צבי לשון רצון הוא כאמרינו (בפיוט אקדמות) צבי ורגיג וחמיד, לצדיק, שאנו מצפים ומייחלים לגאולה העתידה שתהיה באות צדי"ק,

להיות, כי רק כאשר יתן הקב"ה התורה לעמו ישראל אז ע"י עסק התורה ידעו ויכירו הכל כי אנכי ה' אלוקיך, רק על ידי הדביקות בתורת אמת יוכלו להשיג ולבוא לאמונה שלימה, כי התורה הק' מטהרת ומזככת המחשבה מכל טיגוף ושמץ לכלוך, ומסלקת מן האדם את רוח השטות, עד שמתוך כך יוכל לבוא לידי אמונה שלימה ותמה.

*

על פי הדברים האלה יתבאר שייכות סוף הש"ס לתחילתה, דהנה אליהו הנביא הוא מלאך המבשר את הגאולה, כדאי' בתרגום יונתן בן עוזיאל (במדבר כה, יב) וכתב ואעבדיניה מלאך קיים וייתי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא, ופנחס הוא אליהו (ב"מ דף ק"ד ע"א). וכאמור כי בזכות האמונה יזכו לגאולה השלימה, וי"ל שעל כן לימדונו אליהו הנביא כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, להורות שבלא עסק ולימוד התורה הרי לא זו בלבד שלא יוכל לגדול לתלמיד חכם ויודע ספר, אלא עלול הוא לבוא גם לידי חסרון באמונה, שע"ז אמרו חז"ל (שבת דף ק"ה ע"ב) היום אומר לו עשה כך ולמחר וכו' עד שאומר לו לך עבוד ע"ז, ואין הכוונה בע"ז בהשתחוויה לצלם ומסכה חלילה, כי הלא זאת כבר בטלו אנשי כנסת הגדולה (יומא דף ס"ט ע"ב), אלא הכוונה שיבוא לידי חסרון באמונה, שלא יוכל לחיות באמונה לדעת כי מלא כל הארץ כבודו לית אתר פנוי מיניה, וכל דבר בעולם נעשה על ידי הבורא ב"ה לבדו. כי רק השונה הלכות בכל יום על ידי יגיעת התורה נחקקת בו האמונה השלימה לחיות עם אמונה, ועל ידי כן מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

על זה סמך רבינו הקדוש ענין לו ואמר שאחר שיתייגע ויעמול בתורה על ידי כן יזכה לבוא לתכלית האמונה, וע"ז אמר מאימתי קורין את שמע רצ"ל עיקר האמונה והיחוד כי ה' אלוקינו ה' אחד הוא דייקא בערבין כאשר החשכות והאפילה שוררים בעולם, וכנ"ל דכאשר השכינה שרויה בבית המקדש ונעשים בו עשרה ניסים בכל יום, או בדורות אשר היו שרויים בו צדיקי אמת הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' ותלמידי תלמידיו הק' אשר הפליאו לעשות

התורה באות אל"ף כי אם באות בי"ת בראשית ברא אלקים וכו', והקב"ה השיבו לאל"ף שהוא יפתח בו במתן תורה שנאמר (שמות כ, ב) אנכי ה' אלוקיך וכו', עיי"ש. וי"ל ב מה תשובה הוא זו ובמה התנחם האל"ף במה שיפתחו בו בעשרת הדברות, שהרי טענה אמיתית טען ובדין שאל שאלתו.

ואפ"ל, דהנה כאמור לבוא לידי אמונה אמיתית הוא רק על ידי התורה הק', שרק על ידה יוכל האדם לבוא להכיר ולהאמין באמת כי כל אשר יבוא עליו ואשר התרחש עמו הכל הוא מאתו ועל ידו ית"ש. וכדמרגלא בפומיה של מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה שפע חיים רעד"ר ח"ב, פר' וישב, מאמר ד) לבאר אמרינו בברכות השחר ברכת שעשה לי כל צרכי, כי וודאי מחובת כל איש ישראל להאמין בה' שהוא בורא ומנהיג, מלך ומושל והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים והיה הוה ויהיה והוא מהוה כל ההיות, וכל מה שאירע ויארע בעולם הכל כאשר לכל מאת ה' היתה זאת, אמונה זו היא האמונה הפשוטה שחובת כל איש ישראל להאמין בכך. אמנם שלימות האמונה היא לדעת כי כל מה שאירע לו ויש לו, כל זאת כבר הכין לו הבוכ"ע תיכף בבריאת העולם, כי המגיד מראשית אחרית מיד כאשר ברא העולם צפה מסוף העולם ועד סופו על עולם ומלואו וכל יצורי תבל שבהם עד סוף כל הדורות, גם מה שיצטרך לו בריה קטנה בשנת ה' אלפים תשפ"ג. וזהו שעשה היינו מאז ומקדם כבר בראשית הבריאה הכין הקב"ה לי כל צרכי, וכבר מאז הכין וראה הקב"ה כל מחסורו אשר יחסר לו והכין ועשה לי כל צרכי. ומאמינים אנו באמונת אומן, שהבוכ"ע הלא אין לו גבול, וכבר מראשית הבריאה ראה הכל מראשית ועד אחרית, כל יצור נוצר וכל בריאה ובריאה בעולם כל מה שיהיה עמה מאז ומעולם.

והנה אות אל"ף מורה על אחד יחיד ומיוחד אשר אחד הוא אלוקינו שבשמים ובארץ, ועל זה באה אות אל"ף במרגליה שהיה ראוי לפתוח בה סדר הבריאה, דלא לכבוד עצמה ביקשה, אלא לעורר ענין זה שיתגדל ויתקדש שמו הגדול בעולם שכל יצורי תבל יכירו וידעו כי ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו. ואמר לה הקב"ה, כי לעת עתה הוא דבר שאי אפשר

שיהא בבחי' שם יעקב, כי רק אחר אשר ברישא השוכא או אז והדר נהורא, ומתוך עומק החשכות יאיר ויזרח זכות האמונה, שבזכותה נזכה לישועת ה' השלימה.

והנה בלעם הרשע כאשר בא לקלל את ישראל חפץ היה לבטל מהם זכות האמונה, ועל זה אמר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ונתכוין לאמר דאין כל מעלה באמונתם כעת בהשי"ת, עת אשר מוקפים הם בענני הכבוד וה' הולך לפניהם, ממטיר להם מן לחם מן השמים ועוד ניסים ונפלאות אשר עשה עמהם בעת הזאת, מעתה אין כל פלא כי באו לידי אמונה בו ית"ש.

ואמנם לבסוף הוכרח להודות דאינו כן, אלא גם כאשר המה בבחי' אהליך יעקב בבחי' כי קטן יעקב ודל, ונמצאים הם בשפל המצב כאשר צריכים הם לעמוד כעני בפתח לבקש לחם צר מאת עשיו הרשע, וידו אוחות בעקב עשו לבל יגוע ברעב חלילה, וכיוצ"ב, עד שאין לך אומה בזויה כל כך כמו האומה הישראלית, ועל אף הכל אין הם באים בטרוניא לפניו ית"ש. ולא זו בלבד אלא גם כאשר משכנותיך ישראל היינו עת אשר נתמשכן בית המקדש בעוונותיהם, ושוב אין ישראל ברום המעלה כאשר היו בזמן שבית המקדש קיים, דייקא אז מתעורר להאיר זכות האמונה שיש לבני ישראל עם קדוש.

וע"ז המשיך ואמר כנחלים נפיו ואף בזה ביקש לעורר שאין אמונתם של ישראל חקוקה בקרבם באמת, וכנחל הזה אשר פעמים פוסק ופעמים נובע, אף הם אמונתם תלויה ועומדת אם יראו כי ישנו בורא לעולם. כאשר מצינו באיוב שאמר השמן לנסות את איוב לראות אם ישאר איתן באמונתו (איוב ב). וע"ז השיב הקב"ה כנגדו דאינו כן אלא כגנות עלי נהר באהלים נטע ה' כארזים עלי מים, כי האמונה אצל עם בני ישראל אינה פוסקת מהם לעולם, הן כשהיה שרוים במצב מרומם והן כשהיו במצב של שפלות ומצאום צרות רבות ורעות ה"י, בכל עת המה דבקים באמונה תמימה ומתחזקים באמונת אבות, שאין נפסק מהם בשום מצב.

וגמר אומר וירם מאנג מלכו, כי כאמור עמלק אשר קרך בדרך (דברים כה, יח) ביקש לבטל האמונה מבני ישראל, שיתלו לומר כל דבר בסיבה ובמקרה.

אותות ומופתים בפקידת עקרות ובתחיית המתים ועוד עניינים למעלה מדרך הטבע, או אז לא היה כ"כ יתרון ומעלה במה שבאו לידי אמונת אמת. אכן דייקא בעת אשר הוא בבחי' בערבין כאשר החושך והערבוביא שרויין בחשכות הגלות, עד שהאדם חש הוא כממשש באפילה בבחי' וימש חושך, ואעפ"כ עדיין מכריז ואומר ה' אלוקינו ה' אחד, זהו שלימות האמונה. ולבא לכך הוא רק על ידי עסק התורה הק', שבה מאיר ומתנוצץ הכח האלוקי ומתחזקת האמונה בהשי"ת צור עולמים.

- בזכות האמונה לא היה בלעם יכול לקטרג עליהם - ויש לתרץ עד"ז קו' העולם (ראה אור החיים הק', בראשית לה, יד) על מה שאמרו חז"ל (ברכות דף י"ג ע"ב) תני בר קפרא, כל הקורא לאברהם אברם, עובר בעשה, שנאמר (בראשית יז, ה) 'והיה שמך אברהם' וכו'. אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי, שאני התם דהדר אהדריה קרא, דכתיב (שם מו, ב) 'ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב. דנתחבטו הרבה לבאר אמאי אכן אהדריה קרא לשם יעקב, ולא נעקר לגמרי כשם אברם.

ואפ"ל, דשם 'ישראל' מורה על עת אשר בני ישראל הם ברום המעלה ויושבים איש תחת גפנו ותחת תאנתו, ובבחי' 'לי ראש' (ראה זוה"ק פר' תולדות, דף קמ"ד ע"ב), ואילו שם יעקב מורה על מדריגה נמוכה, בבחי' מ"ש (בראשית כה, כה) וידו אוחות בעקב עשו (ראה זוה"ק פר' בלק, דף ר"י ע"ב), שעשו הרשע רומם ברגליו את זרע ישראל, ובני ישראל אלו הם הלוקין ומושפלים תחת האומות הרשעים, ונתונים כהפקר למרמס ולחרפה כאשר שנאת הגויים מבצבצת ועולה אצל כל הגויים כולם. אכן מעלתם של ישראל מתגלית ביותר כאשר המה בבחי' יעקב, כשנמצאים הם בעומק השפלות, וצרות רבות ורעות מסובכים אותם, והנה על אף הכל אינם זזים מאמונתם בבחי' הן יקטלני לו איחל (איוב יג, טו), עליהם אומר הקב"ה (דברים ז, ו) כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך כך בחר ה' מכל העמים, ובזכות כן יזכו להחיש עת גאולתם ופדות נפשם.

לכן אהדריה קרא לשם יעקב, להורות שעל מנת שיזכה האדם לבחי' שם ישראל הוא דייקא על ידי

מוכרח אני להשיח את אשר על לבי. לאחרונה היה לי שברון לב גדול וכמעט עמדתי כמשתומם באין אמונה כי יכול להיות כדבר הזה. נכנס אלי אברך אשר הוא בן תורה, ויושב ולומד כבר שנים רבות, וכלפי חוץ נראה כירא ושלם, ובהיותו אצלי נכה את נפשו והתוודה שזה כבר זמן רב שאין תוכו כברו, כל תפילתו היא בקרירות, ואף באמונה נקלע ובא לידי ספיקות רח"ל, עד שהוא עומד עתה על פרשת דרכים. והתוודה בפני שכל זה נעשה אצלו על ידי ה'מלפון הכשר', כאשר מתחילה האזין לדברים הנראים כ'קלים' כזלול בתורה ובחכמי הדור, עד שמתוך כך בא למצב המר והשפל שהוא עומד בו, כי ניתן להגיע לכל דבר אף על ידי מלפון זה, ועתה פסע קט בלבד מבדיל עד היציאה לפרוק עול לגמרי רח"ל. ובוודאי זכות אבות עמדה לו, כך שלכה"פ כאשר ראה שכלו כל הקיצין ואם לא יעצור וישים מחסום לעצמו עלול הוא לבוא ולירד לעבר פי פחת, הגיע בבכי רב לבקש עצה להצילו.

והאמת אומר כי עמדתי משתומם ומזועזע, כי המדובר כאן במכשולות שנעשו ובאו על ידי ה'מלפון הכשר' אשר הוא חתום בחותמת כשרות, ואלמלי שמעתי הדבר באוזניי מפי אברך זה לא הייתי מאמין כי יתכן להיות כן. ועד אותה העת דמיתי שמי שמחזיק ברשותו מלפון זה הריהו משומר שלא יבוא לידי מכשול, ועל ידי זה הוא מתרחק מהיצר הרע ושלוחיו. והמכשול הלזה אינו מחמת סביבה רעה או שוטטות ברחובה של עיר, ואף לא על ידי כתבי עת פסולים וכל כיוצ"ב. ואף גם הוא כאשר התחיל בכך לא עלתה על דעתו עד איזה מקום עלול הוא לבוא, אכן נלכד הוא ברשת הצר הצורר אשר מצא דרכיו להכשילו.

ובעת הזאת הצעקה והזעקה יוצאת וכאה מאליה, כי כשכואב זועקים וצועקים, וחש אני כי מוכרח אני להוציא ולזעוק על גודל הכאב, וכבר אמרו חז"ל (אבות ב, ד) ואל תאמן בעצמך עד יום מותך, ואין אחד אשר יוכל לומר שלום עלי נפשי ולהיות סמוך ובטוח שלא יכשל.

והנה מרן אאדמו"ר זי"ע חזר פעמים הרבה בדברות קדשו כי כל הצרות והאסונות בעולם

ורוח הקודש משיבה כנגדו כי אדרבה בזה גופא שמתחזקים בני ישראל באמונה תמה ושלמה הרי שבזכות זה ותנשא מלכותו, ויאמר הקב"ה כי שפיר ראויים הם לגאולה ולישועה, ויעמוד להם להושיעם בכל הצטרכויותיהם.

*

לעת כזאת כאשר מתכנסים כאן תלמידיו ותלמידי תלמידים של כ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה, ואנו נכנסים כבר לשנת השלושים מהסתלקותו לגנוי מרומים, הרי שצריכים אנו לחזור ולשנן כל אותם הדברים אשר דרש מרן אאדמו"ר זי"ע תמיד, ועל אף שהאריך בקדשו בכל ענייני עבודת השי"ת, הן עניינים שבין אדם למקום והן העניינים שבין אדם לחבירו, בענייני תפילה וטהרה, ענייני אהבת ה' ויראת ה' ועוד כל שאר העניינים הנצרכים. ברם הבריה התיכון ונקודת המרכז תמיד שעל זה דרש וחזר אין ספור פעמים היה על עמוד התורה, שעל זה כבר אמרו חז"ל (גדרים דף מ"א ע"א) דדא ביה כולא ביה, כי על ידי עמל התורה זוכה האדם לקנות לעצמו שלימות בכל העניינים הנצרכים לעבודת השי"ת, ומבלעדי תורה יפול הנופל רח"ל, וכאשר ראו בחוש בכל אותם המקומות שלא התקינו לעצמם בתי תלמוד, תלמודי תורה וישיבות, וכבאמריקה בשנים הראשונות שעל אף שבאו לשם אנשים יראים ושלמים, הרי שאחר זמן מועט היה אותו המקום שומם כתוהו ובוהו באשר צאצאיהם אחריהם התערבו בגוים וילמדו מעשיהם, עד שכמעט לא נשאר מהם שם ושארית בישראל.

וכבר אמרו חז"ל על עת עקבתא דמשיחא (סוטה דף מ"ט ע"ב) כי אין לנו שיוור רק התורה הזאת, הכוונה שלא נוכל להשאר איתן ביהדותנו זולת על ידי התורה הק'. ועל כן עניינו הרואות גודל המלחמה הכבידה אשר הסט"א והטומאה נלחמים כנגד לומדי התורה ביותר.

- דברי התעוררות וחיוזק כגדרים וסייגים בענייני טכנולוגיה -

הנה נתאחרה השעה, והרבה יש לי על מה להאריך ובעז"ה עוד חזון למועד. אכן נקודה אחת

כאשר כל אחד יכול ללמוד הדברים הן בגיליונות דברי התורה הנדפסים בכל שבוע, והן בספריו הק'. הראוני זה עתה מש"כ בספה"ק בית אהרן (השמטות) עה"פ (במדבר כא, כ) ומבמות הגיא, כי ככל מה שמתעלים הצדיקים ביומא דהילולא שלהם למעלה למעלה בעולמות העליונים, מאירים המה יותר למטה בעומק ושפל המדרגה, וזהו ומבמות הגיא, אתוד"ק.

והסבר הדברים, כי הנה כל צדיק וצדיק בכוחו להשפיל הטומאה שכנגדו, ע"ד שמצינו שדרשו חז"ל (במדכ"ר יד, כ; ילקוט שמעוני, וזאת הברכה, רמז תתקסו) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ואיזה זה בלעם בן בעור, ע"כ. כי מי שהוא בבחי' זה לעומת זה של הטומאה הוא יש בכוחו להשפיל ולבטל הטומאה. ברם לא יוכל לבטל טומאה אשר היא גדולה יותר ממה שהוא בקדושה.

לכן ככל שמתעלה הצדיק יותר בעולמות העליונים, נמצא שיש בידו כעת להלחם בטומאה גדולה יותר ממה שהיה עד עתה. ועל כן ככל שהוא מגביה לעלות בעולמות העליונים, שוב יש בכוחו להשפיע לשפלים ולנמוכים יותר, כי מעתה יש בידו להלחם עם כוחות הטומאה עוד ועוד.

ולפי"ז מובנת השמחה וההילולא שעושים ביום היארצייט של הסתלקות צדיקים, דלכאו' צריך ביאור מה שמחה יש בהסתלקות צדיקים, והלא יום היארצייט הוא יום שנהגו להתענות בו (שו"ע יור"ד, סי' שע"ו, סעי' ד'). אמנם להנ"ל שבכל יארצייט מתעלה הצדיק יותר ויותר, וממילא בכוחו להזריח ולהשפיע אף לדלי הדלים, ואם עד יום יארצייט זה היינו בתחתית ועומק השפלות עד שלא היה ביד הצדיק הכח להשפיע למקום נמוך זה, מעתה ביום היארצייט שנתעלה ונתגבר כוחו שוב יוכל להשפיע ולהכניע אף טומאה גדולה כגון זו, וממילא אוכל לשאוב מלא שפעת קדושה מן הצדיק.

ועיקר השייכות הוא על ידי שיקבל כל אחד על עצמו לילך בדרך אשר התווה לנו מרן אאדמו"ר זי"ע בעל ההילולא, לקיים כל הוראותיו ולימוד תורתו, שיעמדו כל אלה לנגד עינינו, ולא ייבוש

מתחרשים בגין העדר הקדושה, והעדר הקדושה בא על ידי ביטול תורה. ובזמן הזה אף שבוודאי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אכן מ"מ דרכי השגחתו ית"ש נסתרים מעינינו ואין אנו יכולים להבין ההנהגה של הבורא ב"ה, כאשר אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, חדשים לבקרים נהרגים אנשים מישראל, בתי הרפואה מלאים בחולי ישראל זקנים עם נערים, זאת מלבד כל שאר הצרות והקשיים בענייני הפרנסה חינוך הבנים ועוד ועוד. והלא כל אחד ואחד חפץ להיות ירא ושלם, ושאף בניו אחריו יהיו יראים ושלמים. ומצפה כל אחד ואחד להתעוררות רחמים בעולם להשפיע כל טוב על עם בני ישראל ולהסיר מהם כל יגון ואנחה.

אשר על כן ביקשתי ונתמנו כמה רבנים מעדתנו הק' שיעמדו על משמרת הקודש בכל העניינים של פנעי הטכנולוגיה, והאמת כי געלה נפשי מלדבר בנושא זה, אכן כשם שהטומאה אינם יושבי בהשקט, ותמיד בכל יום מתחדשים עלינו בדרכים שונות לבטל ולהסיר לב ישראל מאביהם שבשמים, הרי שזה לעומת זה יש לעמוד במלחמה כנגדם בכל עז.

ובוודאי מי שחפץ להיות שייך לעדה קדושה הדין, ולהיות לו שייכות לקהילתנו הק', הן כאן והן בכל בתי מדרשנו וקהילותינו הק' שבשאר המקומות, עליו לקבל מרות ולשמוע ולציית לכל אשר יורו ויאמרו אותם הרבנים שנתמנו לכך. ועל ידי שיקבלו עליהם לעשות כן, הרי שבכך מורים אנו להבורא ב"ה כי חפצים אנו להתהלך בטוב, ועכ"פ רצון אמיתי יש לנו להיות מבני היכלא דמלכא מתוך יראת שמים.

- הצדיק יש בכוחו להשפיל הטומאה שכנגדו וככל שמתעלה הצדיק מתגבר כוחו -

כבר הזכרנו בדברינו כי ככל שעובר זמן רב יותר מעת הסתלקות הצדיק, והצדיק הרי תמיד מתעלה מעולם לעולם, כשבכל שנה מתעלה לעולם עליון יותר, וממילא המרחק בין העולם הגשמי הזה לעולם העליון בו נמצא נעשה מרחק גדול יותר, ועל כן צריכים לחזק יותר ויותר השייכות והקשר לבל יקרע חלילה, ומעתה בוודאי יש לנו להתחזק בכל אותם העניינים שהיה מרן אאדמו"ר זי"ע דורש ומבקש,

- חיזוק והתעוררות בענין שיעורי תורה ברבים
- ושאר כל העניינים -

יש להתחזק בבתי מדרשנו הן בענין לימוד התורה ושיעורי התורה ברבים, כי הלא אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה (קידושין דף מ' ע"ב), ובזה תלוי ועומד כל שאר העניינים, וכמו כן גם בענייני גדרי קדושה וטהרה, שימנו גבאים שיעמדו על המשמר ויתקיים בנו הכתוב (דברים כג, טו) והיה מחניך קדוש, ויהיה זה מקום אשר מרן אאדמו"ר זי"ע יחפוץ להכנס שמה ולהיות לו שייכות עם הנמצאים ולא חלילה ההיפוך מזה.

בכח זה שנקבל עלינו להמשיך בדרך הק' אשר התווה והורה לנו, בוודאי נזכה ויקויים בנו הכתוב (ישעי' יב, ג) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, ויתקבלו כל תפילות בני ישראל שהתפללו בהאי יומא, וכל הדמעות שהזוילו ישראל קדושים מעיניהם על כל צרה ועוקה ועל כל עצב ותוגה שעובר ובא עליהם, יעלו ויבואו ויעתיר עליהם מרן אאדמו"ר זי"ע לפני כסא הכבוד, ובוודאי יתקבלו כל התפילות לרחמים ולרצון.

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, ואדרבה יקויים הכתוב (שמות י, כג) ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, שלא יתרבו עוד לבבות נשברות מצרות יגון ואנחה, כי אם אדרבה ישרור האורה והשמחה בכל בתי ישראל, וימלא השי"ת כל משאלות לבם בכל המצטרך, ותן לכל איש ואיש די פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורו בבני חיי ומזוני רויחי רפואות וישועות, עד שיכלו שפתותיכם מלומר די.

והעיקר שנזכה לקבל עלינו באמת עול מלכות שמים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותך, ונזכה לחנך צאצאינו אחרינו כראוי בקדושה ובטהרה, והיה לך ה' לאור עולם (ישעי' ס, יט) בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

לאחר כשעה ומחצה בסיום דברות הקודש התקיים 'מעמד כבוד התורה', והחל הגה"צ אב"ד קהילותינו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א להכריז את שמות מצטייני תלמידי הישיבה שנתעטרו

המעייין ולא יקצץ האילן, שאז אנו מתקשרים אליו בבחי' הכתוב (דברים לב, ט) יעקב חבל נחלתו, ועל ידי חבל זה משתלשל ובא משמי שמים השפעות טובות כהנה וכהנה.

- הצדיק אחר פטירתו מתחבר בתפילתו אל כל המקומות אשר דבקים ומתהלכים בדרךיו -

הראוני עוד מש"כ בעצי חיים (פר' תרומה, עה"פ ככל אשר אני מראה) שמבאר שם הפסוק (קהלת א, ה) זרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח, ודרשו חז"ל (יומא דף ל"ח ע"א) עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה זרחה שמשו של צדיק זה, וביאר עפ"י מש"כ הצ"ח (ברכות דף ו' ע"א) כי במקום שהאדם מתפלל קונה שם השראת קדושה ומועיל לו לקבלת התפילה שמתפלל שם, יעו"ש. והנה נודע שהצדיקים אחר פטירתן מן העולם הם מתפללים, וכדמצינו גבי אליהו הנביא זכור לטוב (ב"מ דף פ"ה ע"ב) שאמר אדאוקמינא לאברהם ומצלי וכן ליצחק וכן ליעקב יעו"ש. וא"כ לאחר פטירתן הם באים להתפלל במקום שהתפללו שם בחיי חיותן בעולם הזה, כיון שהמקום כבר קנה קדושה להשראת שכינת עוון ית', ומועיל המקום ההוא שכבר התפלל להתקבל תשובתו. וזש"ה זרח השמש ובא השמש, היינו גם אחר שבא השמש רצ"ל לאחר פטירת הצדיק [ונודע מאמר מרנא הדברי חיים זי"ע, כי שמש יש לו אלף פירושים, ואחד מהם הוא צדיק], זרח השמש של אותו הצדיק עצמו שהוא בא לאחר פטירתו לזה העולם. ואמר הטעם ואל מקומו שואף היינו משום כבודו שעמד שם בתפילה בחיים להתפלל, על כן הוא בא שמה להתפלל כדי שתתקבל תפילתו, עכד"ק.

נמצא כי הצדיק כאשר הוא מתפלל אחר פטירתו הריהו מתחבר אל התפילות הנשמעות במקומות אשר התפלל שם בחיי חיותו בעולם הזה. ובוודאי אין הכוונה רק לבית מדרש זה, אלא כל בית מדרש הקרוי על שמו, והציבור המתפללים בו דבוקים באורחותיו והנהגותיו כפי שהורה והתווה בחיים חיותו, וחשים ומרגישים איזה שייכות וקשר לצדיק זה, הרי שבאותו המקום זרח אורו של צדיק ומשפיע מהודו להתפלל עמהם.

נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו נפתלי שלמה שבתי (ב"ר צבי אלימלך) משי זהב נ"י מפעיה"ק, הב' החתן מורינו יוסף (ב"ר נתן יחזקאל) פרידמן נ"י מאלעד, הב' מורינו זאב אריה (ב"ר משה דוד) קליין נ"י מצפת, הב' מורינו אהרן שלום (בה"ר אלטר צבי משה) רייך נ"י מב"ב, הב' החתן מורינו רפאל (ב"ר צבי שמחה) שטיינמץ נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' החתן מורינו דוד יעקב (בהג"ר אלעזר) שימון נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו מרדכי (ב"ר ידידיה) שנק נ"י מאלעד, - שנתעטרו בתואר 'מורינו' על היבחנם אלף דפי גפ"ת.

בהמשך הכריז הגה"צ ראש הישיבה שליט"א את שמות האברכים המצטיינים והמופלגים מאלו שלומדים במסגרת כולל ש"ס אשר נבחנו על ש"ס כולא תלמודא במסגרת המבחנים החודשיים במסגרת כולל ומפעל הש"ס, וקיבלו תעודות ומילגות מקרן הפרסים - שפע חיים ותורה, ה"ה, הרב שמעון אלימלך וולנר מב"ב, הרב חיים ויינברגר מפעיה"ק, הרב זב אריה כהן מירושלים, הרב זלמן לייב דוד רייך מב"ב, הרב ישי בוטח מב"ב (שנבחן גם על כל סדר קדשים במסגרת קרן ידיעת התורה), והרב פנחס זריל שנבחן בהצלחה על כל הש"ס ועל כל ד' חלקי שו"ע במסגרת כוללי הש"ס. וניגשו האברכים לקבל את התעודה מידי הקודש.

ברכהמ"ז על הכוס בירך כ"ק מרן שליט"א. בסיום החלו האדמו"רים והרבנים שליט"א, והקהל הגדול לעבור לפני מרן שליט"א לאמירת לחיים ולברכת שלום, שנמשך שעה ארוכה. לאחמ"כ חזר מרן לביתו, והתפללו מעריב.

יום חמישי פר' בלק י' תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יהושע צבי נ"י בן הרה"ח ר' הלל מנחם ישראלי מפעיה"ק.

בצהרים הגיע מרן שליט"א בבגדי שבת לאולמי 'מרכז החדש' פעיה"ק להשתתף בשמחת השבע ברכות של החתן חכם צבי נ"י בן הרה"ג רבי אברהם מתתיהו למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא אלעד חתן הגה"צ רבי סיני הלברשטאם שליט"א רב ואב"ד שיכון ג', ע"ב כ"ק האדמו"ר מלויצק שליט"א.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ושוחח ממושכות עם הסב אב"ד שיכון ג' שליט"א. בהמשך האזין מרן שליט"א לדברי התורה והברכה שהשמיע הגה"צ אב"ד שיכון ג' שליט"א.

ברכת המזון על הכוס בירך אבי הכלה - כ"ק האדמו"ר מלויצק שליט"א, שש ברכות - מרן שליט"א, ברכה אחריתא - הגה"צ אב"ד שיכון ג' שליט"א.

אח"כ קם מרן שליט"א עם כל יושבי בימת הכבוד לריקוד של שמחה משך זמן, כן רקד מרן שליט"א ביחוד עם החתן נ"י לבד, ואח"כ עם הסבים

בתואר 'החבר' ו'מורנו', על אשר נתייגעו ביגיעה עצומה עד שהגיעו הלום, שיקבלו את תעודות ההצטיינות מידי כ"ק מרן שליט"א בעת יומא דהילולא רבה, עפ"י צוואתו הק' של כ"ק מרן זי"ע שיחלקו ביום היארצייט תעודות למצטייני הישיבה.

ה"ה, הב' החבר שמואל אשר ישעי' (ב"ר מרדכי אריה) ברגר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אברהם שמואל (ב"ר שמשון) ליבער נ"י מלונדון, הב' החבר יוסף (ב"ר נתן דב) מלר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יוסף ישעי' (ב"ר דוד שלום אליעזר) קליין נ"י מלונדון, הב' החתן החבר שמואל דוד (ב"ר יוסף) שווארץ נ"י מירושלים עיה"ק, - שנתעטרו בתואר 'החבר' על היבחנם שמונה מאות דף גפ"ת.

הב' החתן מורינו ישראל משה (ב"ר יואל) בלומנטל נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' החתן מורינו עזריאל (ב"ר שמשון) בלומנטל נ"י מביתר, הב' החתן מורינו אברהם צבי (ב"ר משה מאיר) ברבר מפעיה"ק, הב' מורינו יקותיאל יהודה (בה"ר נפתלי נחום) בריכטא נ"י מב"ב, הב' מורינו אברהם יהושע העשיל (ב"ר חנוך) גולדמן נ"י מירושלים, הב' החתן מורינו קלונימוס קלמן אריה (בהג"ר צבי אלימלך) הורוביץ נ"י מפתח תקוה, הב' החתן מורינו יקותיאל יהודה (בה"ר גדליה) ויינגרטן נ"י מאלעד, הב' החתן מורינו ישראל (ב"ר משה מאיר) וקסמן נ"י מב"ב, הב' מורינו אלחנן שלמה זלמן (ב"ר משה יהושע) כהן נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' החתן מורינו דוד שאול (ב"ר ישעי') רוטנברג מב"ב, הב' החתן מורינו חיים מנשה (בה"ר ישכר ברא) רייך נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' בנש"ק מורינו יקותיאל יהודה (בהג"ר שלום) אוברלנדר נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' מורינו משה (ב"ר שמעון צבי) איידליס נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו אברהם ישראל (בה"ר מענדל) ארנברג נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו יקותיאל יהודה (בה"ר ישראל משה צבי) בוים נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו משה (ב"ר נפתלי יחזקאל) בורד נ"י מפעיה"ק, הב' החתן מורינו נפתלי דוד (בהג"ר פרץ טוביה) בינדר נ"י מבית שמש, הב' מורינו צבי אביגדור (בה"ר נפתלי יצחק) ברגר נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו יוסף נפתלי (בה"ר חיים שלום) ברנסדורפר נ"י מפעיה"ק, הב' החתן מורינו יצחק דניאל (ב"ר אביגדור מאיר) וידער נ"י מב"ב, הב' מורינו עמרם יצחק (בהג"ר משה) ויינגרטן נ"י מב"ב, הב' מורינו צבי (ב"ר מרדכי אריה) טהלר נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו צבי מנחם מנדל (ב"ר אהרן מרדכי) ישראלי נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו שמחה בונם (בה"ר מאיר) כהן נ"י מאלעד, הב' מורינו יהודה (ב"ר מרדכי צבי) כץ נ"י מפעיה"ק, הב' מורינו ישראל יצחק (בהג"ר יעקב שאול) לייזער נ"י מאלעד, הב' מורינו שלמה (בהג"ר שמואל דוד) לייזער נ"י מב"ב, הב' החתן מורינו פסח (ב"ר יחיאל חנא) לנגסאם נ"י מאלעד, הב' מורינו אברהם (ב"ר רפאל מיכאל אליהו) מושקוביץ נ"י מקרית הבעש"ט - פ"ת, הב' מורינו צבי אלימלך (בה"ר ניסן) מרמורשטיין

בעה"י, י"ד בתמוז תשפ"ג לפ"ק

ה' השוכן רומה, יעורר ישני אדמה, ויחיש יום נחמה, בגאולה השלימה, להאי גברא רבא ויקירא, רב נהורא, ידידנו הנכבד מאד נעלה, נודע לשם ולתהלה, מעבש"ת הרב הגאון המפורסם מוהר"ר אהרן שיף שליט"א גאב"ד קהל מחזיקי הדת אנמווערפען יצ"ו

משתתף אני בצערו הגדול בשבתו בעמק הבכא על פטירתו של אחיו החשוב שלהיו"ח ופאמ"ק הרה"צ רבי אלימלך ז"ל אדמו"ר מליזענסק, כלי חמדה ששמו הטוב הלך לפניו כבר אוריין ובר אבהן, ושבחל"ח לאחר שנזדכך ביסורים שקיבלם באהבה. תנצב"ה.

יה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולו ובגבול כל בית ישראל, והמקום ינחם את מעכת"ה שליט"א ואת כל המשפחה החשובה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים שיקויים מהרה הכתוב והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם, ומעתה ועד עולם אך ששון ושמחה תשיגו ונסו יגון ואנחה, אכי"ר.

חי"ק

והמחותנים. אחר קרוב לשעה נפרד מרן שליט"א מהם לשלום.

אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום ראשון פר' פינחס י"ג תמוז

בערב נכנס מרן שליט"א לקרייתנו הק', וסידר חופה וקידושין אצל החתן העומד לימיננו בכל עת ועונה אהרן צבי נ"י בן הרה"ג ר' אשר ישעי' מוטצען שליט"א מפעיה"ק דומו"צ בכי"ד זכרון מאיר בב"ב (ב"ר יקותיאל זלמן מויליאמסבורג, וח"ר חיים שמעון הרבסט מק. הבעש"ט בפ"ת), ע"ב הרה"ח ר' שלמה יצחק הרשקוביץ מפעיה"ק (בה"ר דוד מפעיה"ק, וח"ר צבי שנק מפעיה"ק).

יום שני פר' פינחס י"ד תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחרו הבר מצוה בן ציון זאב יצחק נ"י בן הר"ר אברהם שמשון וינברגר מפעיה"ק (ב"ר בערל מפעיה"ק, וח"ר מרדכי שלמה קירשנבוים מפעיה"ק).

היום שיגר מרן שליט"א מכתב תנחומין להגאון רבי אהרן שיף שליט"א גאב"ד אנטווערפן, היושב שבעה על פטירת אחיו הרה"צ רבי אלימלך שיף זצ"ל אדמו"ר מליזענסק, וזהו תוכן מכתב הקודש:

בחצרות קדשינו

על הופעתו לאור עולם של חלק נוסף מסדרת הספה"ק "שפע חיים" דרשות חומש-רש"י, מאשר נשא כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע בשנת תשל"ח, אשר נלמדים בשקיקה ובהתעוררות על ידי רבבות בית ישראל, חסידים ואנשי מעשה, בכל אתר ואתר האומרים מי יראנו

ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה שמחה והתרגשות בהופעת הספה"ק "שפע חיים" דרשות חומש רש"י - שנת תשל"ח, ב' כרכים בשמחה רבה התקבלה בקרב קהל אנ"ש ושוחרי תורה וחסידות ברחבי תבל, הידיעה המרנינה והמשמחת

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה, קדם האי גברא יקירא, המחנך הדגול, נודע בשערים לשם ולתהלה, ה"ה

הרה"ח ר' אלטר יעקב שמעון שר הי"ו

מנהל ת"ת דרכי אבות קרית צאנו

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסיה הבת תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש החבר דוד יהודה נ"י

בן הר"ר יחזקאל רייך הי"ו - אב"י בקרית הבעש"ט

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' יצחק ארנפלד הי"ו - פעיה"ק

הרה"ח ר' אפרים רייך הי"ו - ק. הבעש"ט פ"ת

הרה"ח ר' ישראל אריה פישר הי"ו - ב"ב

הרה"ח ר' מאיר רייך הי"ו - בארא פארק

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים, מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

תורת מרן רבינו זי"ע. ובפרט למשפחת טסלר אשר נדבה רוחם אותם לקחת מקח טוב לעצמם ברכישת זכות 'מהדורת טסלר' לטובת נשמת אביהם הרבני החסיד רבי ברוך טסלר ז"ל, אשר היו ידיו רב לו בהפצת תורתו של רבינו זי"ע.

לרגל הופעת הספר ולמען יוכל כל אחד מאנ"ש לרכוש את הספר, נמכרים שני הכרכים יחדיו במחיר מוזל מאד של 80 ₪ בלבד. הספר מופץ גם במוקדי המכירה בכל ריכוזי אנ"ש ובתי מדרשנו, כפי שפורסם בנפרד.

**למעלה מ-100 חסידים הראשונים'
התגייסו לפעול ולהפעיל למען ביסוס והתחדשות
היכלי התורה והחסידות
וגייסו יחדיו למעלה מ-2,200,000 ₪**

לקראת יומא רבא וקדישא ט' בתמוז העעל"ט. בחרו למעלה מ-100 מיקירי אנשי שלומנו להקדיש את הימים שקודם ליומא דהילולא רבא למען קיום וביסוס היכלי התורה והחסידות, כאשר נמנו ללגיונו של מלך ה' חסידים הראשונים' אשר נחלצו לפעול ולהפעיל בגיוס תרומות מידידים ומכרים ונדיבי לב למען התחדשות היכלי התורה והחסידות.

כזכור, תחת הכותרת 'יחדשהו' – יצאו זה מכבר למסע התחדשות רחב היקף ברוחניות ובגשמיות, בהיכלי הישיבות הקדושות ובחצר הקודש על שלל מפעלותיו, על מנת לאפשר בס"ד את ההתפתחות וההתרחבות העצומה שנדרשת בכל זמן ועת עם ריבוי הקהל בליעה"ר.

מסע ההתחדשות נועד כדי לכסות את הבור התקציבי אליו נקלעו בהיכלי התורה והחסידות לאחר 20 שנות פעילות, עם חוב עתק של 8 מיליוני ₪ שתופח והולך ומעיק על הפעילות בחוסר אפשרות להתפתח ולהרחיב את מעגל העשייה.

בברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, נערכה כאמור הפעימה הראשונה של מסע ההתחדשות,

טוב ומרוויים צמאונם בדברי אלקים חיים המרעיפים טל של תחיה וסוללים יסודות האמונה והיהדות בהשקפה בהירה וטהורה.

כמעשהו בספרים הקודמים יצא אף ספר זה, והפעם בשני כרכים המכילים למעלה מאלף ושלוש מאות עמודים, על ידי "מכון שפע חיים" שע"י "אגוד חסידי צאנז" כתורה מפוארה בכלי מפואר, בעריכה כללית ומחודשת ובמתכונת מהודרת, כלילת יופי.

בראש הספר מובא "תוכן ענינים" מקוצר ומפורט לכל חומש רש"י, לפי סדר הפרשיות, למען הקל על הלומד והמעייין לדעת על איזה ענין מוסב אותה דרשה. יצוינו במיוחד ה"מפתחות" הרבות שנערכו לספר, שכוללים מפתח פסוקים ומאמרי חז"ל, תנ"ך, תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי, מדרשים, זוהר הקדוש, משנה תורה לרמב"ם, שו"ע ונו"כ, תפילות. מפתח ספרים, מפתח אישים - עם מאות שמות צדיקים וגאונים, חסידים ואנשי מעשה, מכל הזמנים והדורות, מכל התקופות והעדות, שכ"ק מרן זי"ע היה דולה ומשקה מתורתם ומשנתם ומספר מצדקותם. כלה במפתח ענינים, עם קרוב לחמש מאות ערכים, שפותחים צוהר למאות הענינים והנושאים עליהם עמד מרן זי"ע במשאותיו.

מטעם מכון שפע חיים מבקשים להביע הערכה והוקרה לכל העוסקים במלאכת הקודש, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך, אשר כולם הטביעו את חותמם הזהב בין בתרי הספר, ישלם ה' שכרם ותהי משכורתם שלמה מעם ה', וזכותו הגדולה של כ"ק מרן זי"ע תגן עליהם להתברך בכפל כפליים בכל הברכות האמורות בספר אלוקים חיים.

בהקדמת הספר מבטא המו"ל, יו"ר מכון שפע חיים, הרה"ח ר' מרדכי טסלר הי"ו, מיקירי וחשובי קהילתנו הק' בווייליאמסבורג ואשר ידיו רב לו בהפצת מעינות הקודש מאת כ"ק מרן זי"ע במסירות עילאה מאז ומתמיד, את תודתו וברכתו לפטרוני הספר, הנדיבים הנכבדים והנעלים, הנגידיים המהוללים בתשבחות, אוהבי ומוקירי

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן היקר, נודע בשערים לשם ולתהלה, טוב הלב ויקר הרוח, ה"ה

הרה"ח ר' שמואל אלמליח הי"ו

מנהל מפעל הש"ס

**לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ
שמחת נישואי הבן החתן המו"מ בתוי"ש כמר פנחס נ"י
עב"ג הכלה תחי'**

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ת, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים

וזמרה אדירה הלכה וגברה, כשכל המשתתפים החלו בריקודין עילאין ברחובה של עיר, לקול צליל זמר של ניגונים לכבוד התורה.

מעל לספר התורה הייתה פרוסה חופה מפוארת, כשמלפניה נוסע רכב מיוחד מואר באור גדול לכבוד התורה, במשך כל התהלכה התכבדו אנשי שלומינו ועוד הרבה רבנים ומכובדים מהעיר חיפה, לרקוד עם הס"ת.

הילדים היו מסודרים בסדר מופתי במשך כל המעמד, כאשר עוד לפני תחילת התהלכה נעמדו בסדר מיוחד לאורך הרחוב בהשגחת המנהל הרוחני של הת"ת הרב דוד הרשקוביץ שליט"א והמזכיר המסור הר"ר יעקב מרדכי הרשקוביץ שליט"א הילדים הגדולים קיבלו לפידיים מוארים מפוארים, וכך הלכו כל משך התהלכה לפני הס"ת, כשגם הם מרקדין ומפזיזין לרגל שמחת התורה.

בהגיע הס"ת לפני בנין מוסדותינו הק' יצאו לקראתו דומ"צ קהילתינו הגאון רבי שלמה הכהן שטרן שליט"א וראש הכולל הרה"ג רבי נפתלי צבי בלעך שליט"א הרה"ג ר' דוד דוב וקסמן שליט"א מג"ש בישיבתנו הק' והרב דוד הרשקוביץ שליט"א מנהל הת"ת, לקבל פניו עם ספר תורה בידיהם כנהוג.

בהיכנס הספר תורה להיכל לקח הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א את הס"ת בידו ונכנס להיכל בית המדרש וכל הקהל זקנים עם נערים פצחו ברוב רגש דקדושה ובשמחה עילאה בריקודים סוערים על פני כל שטח בית המדרש בליווי כלי זמר יחד עם מקהלת "נעימה" בניצוחו של הרב בערל ישראלי הי"ו אשר נמשכו זמן, ואשר קשה מאד לתאר את הרגעים הנעלים וההתעלות דקדושה שהיו מנת חלקם של קהל המשתתפים, כאן נתכבדו נכבדי קהילתנו הק' ומשפחת התורמים ורבנים מהעיר לרקוד עם הס"ת.

בסיום נתכבד הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א לרקוד עם ספר התורה, ופתח בריקוד נלהב בניגון של ההקפה הששית במשך זמן, כשבהמשך לקח לריקוד מיוחד את העסקן הרה"ח ר' יהושע עוזר ויינריך הי"ו, לקול הניגון שאו שערים ראשיכם הכניס הספר תורה לארון הקודש כאשר כל הקהל מצטופף בסמוך ומרקד בכל עוז, ואמר קאפיטל לדוד מזמור פסוק בפסוק עם הקהל בקול גדול.

לאחר הכנסת ספר התורה לארון הקודש נערך מעמד לחיים בו הגיע להשתתף כ"ק אדמו"ר מנאדבורנא חיפה שליט"א, לכל הקהל הוגש בהרחבה לחיים ומזונות לכבודה של תורה, כאשר בתחילה ניגנו כמה ניגוני תורה ברגש רב נערכה.

לאחר ברכת לחיים לנדיבים החשובים נשא דברים נרגשים הגה"צ רב ואב"ד שליט"א במעלת השמחה שיש בכל הכנסת ספר תורה והעילוי נשמה שיש לנפטר כשמכניסים ספר תורה לע"נ, והזכיר לשבח את פעולותיו הגדולים של הרה"ח ר' יהושע עוזר ויינריך למעת ילדי תשב"ר בארגון הנפלא כח התפילה, לאחמ"כ קמו לריקוד של שמחה יחד עם כל הקהל.

שיאפשר בס"ד בעזרת הציבור ובחזוק השותפות – לכסות את החוב העתק הרובץ על כתפי המוסד הק', ולפתוח דף חדש ביכולת לפעול ולהפעיל בס"ד למען היכלי התורה והחסידות.

במסגרת הפעימה הראשונה גוייסו באמצעות 'החסידים הראשונים' – הלא המה אנשי שלומנו שנחלצו חושים כנחשונים הראשונים לדבר שבקדושה, סך של למעלה מ-2,200,000 ש"ח, הודות לפעילותם המסורה והמופלאה של החסידים הראשונים, אבירי הרוח ונדיבי הלב הנחשונים לדבר מצוה.

לסיום המגבית המוצלחת, הביעו מנהלי היכלי התורה והחסידות מוה"ר בר' יוחאי שמעון ומוה"ר זאב קליין את הוקרתם העמוקה ותודתם קדם הני צנתרי דדהבא, החסידים הראשונים שפעלו ללא לאות בעין טובה ומסירות לב, וגייסו כאו"א בשמו הטוב יבורך סכומים עצומים שהצטברו ב"ה יחדיו לכדי סכום הגון שמטרתו כאמור כיסוי החובות והתחדשות היכלי התורה והחסידות. זה עתה עם סיום פעימה זו, פונים מנהלי היכלי התורה לאפיקי גיוס כספים נוספים בארץ ובחו"ל מאנ"ש ומקרב נדיבי לב, קרנות פילנתרופיות ואילי הון, כאשר בחודשים הקרובים בס"ד יימשך בס"ד המסע בקרב כלל אנשי שלומנו אשר יפתחו ליבם וביתם למען קיום וביסוס היכלי התורה והחסידות לשם ולתפארה, למעננו ולמען דורותינו.

המעמד המרומם של חגיגת הכנסת ספר תורה

להיכל בית מדרשינו בחיפה

בראשות הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

שעות ארוכות של התרוממות והתעלות עברו על בני קהילתנו הק' בעיר חיפה, בתחילת השבוע ביום ראשון י"ג תמוז, בעת המעמד הנשגב של חגיגת הכנסת ספר תורה להיכל בית מדרשינו, בראשותו של הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א.

ספר התורה נודבה ע"י משפחות קליין ופורייס שיחי לע"נ אחיהם האי נפש נקי הרה"ח ר' משה מאיר סימקוביץ ז"ל מוותיקי מתפללי בית מדרשינו.

החל משעות הצהרים החלה סיום כתיבת האותיות בבית ידידינו העסקן הנמרץ הרה"ח ר' יהושע עוזר ויינריך הי"ו יו"ר קרן הפרסים שע"י תלמוד תורה דרכי אבות בחיפה, בה הגיעו אברכי ומתפללי בית מדרשינו לכתוב את האותיות האחרונות בספר התורה כנהוג, כמו כן כתבו אותיות רבני העיר חיפה ובראשם כ"ק אדמו"ר מנאדבורנא חיפה שליט"א, שם נערכה גם שתיית לחיים לרגל המעמד, את האותיות האחרונות כתב הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, בהגבהת הס"ת נתכבד הרה"ג ר' יעקב קליין שליט"א מו"צ בקהילת סערט וייניץ בחיפה, בגלילה נתכבד הילד שמואל ויינריך נ"ו ובהנחת סס הכסף והכתר תורה נתכבד הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א.

בשעה 7:00 בערב יצאה תהלוכת הכנסת ספר תורה כאשר ברגעים אלו החלו לנוע אמות הספים וקול שירה

היענות מרשימה ומרגשת בהקמת הסניפים של אחים לשמחה השבוע בבית שמש ובחיפה

מזל טוב, בית שמש! מזל טוב, חיפה! – השבוע נפתחו בקרב קהילותינו הק' בבית שמש ובחיפה, הסניפים של מפעל החסד הארצי "אחים לשמחה", העומד בראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

הסניפים – 'המגדלים' כפי שהם מכונים – נפתחו בעת שבני הקהילות התכנסו לסעודות חגיגיות בצוותא חדא, כאשר כולם כאחד יחד מבינים את הצורך והחשיבות שהקהילה צריכה לשאת בעול ולתת כתף, בסיוע שמגיש "אחים לשמחה" למחותנים.

בפני קהל הקודש שהתאסף, הוצגו תרשימים מיוחדים ובהם מענקי הענק בשווי למעלה מעשרה מיליון ₪ שחולקו בשנים האחרונות, והשוברים המחולקים כיום לכל חתן ולכל כלה כאשר התכניות עוד רבות לעתיד בעז"ה.

בבית שמש התקיים האירוע באולם באיאן בליל ההילולא של האור החיים הקדוש. פרקי הנחייה מסר הרב יחיאל מיכל היילפרין מחשובי ויקירי בני הקהילה. דברי פתיחה נשא ראש הכולל הרה"ג רבי אשר אנשיל שווארץ שליט"א, שבדבריו הביא את מה שאמרו חז"ל, 'אמרו עליו על רבי טרפון שהיה עשיר גדול, ולא היה נותן מתנות לאביונים, פעם אחת מָצָאוּ עקיבא. אמר לו רבי רצונך שאקח לך עיר אחת או שתיים? אמר לו הן. מיד עמד רבי טרפון ונתן לו ארבעת אלפים דינרי זהב, נטלן רבי עקיבא וחילקן לעניים. לימים מצאו רבו טרפון. אמר לו, עקיבא, היכן העיירות שלקחת לי? תפסו בידו והוליכו לבית המדרש, והביא ספר תהלים והניחו לפניו, והיו קורין והולכין עד שהגיעו לפסוק זה, פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד', והם הם המגדלים שבונים כעת באחים לשמחה. הוא הביא כעדות אישית על התועלת הגדולה והשמחה שנכנס בבית בזכות אחים לשמחה.

דברי ברכה נשא הדומ"צ הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א שתיאר על נס מה שיודע מקרוב על הסיוע הגדול שאחים לשמחה מעניק למחותנים גם בבית שמש עד היום, והביא מה שהרחיב האור החיים הקדוש בעניין זה של נתינת צדקה. בדבריו קרא לכל בני הקהילה להיות שותפים מלאים בפעולות של "אחים לשמחה" שיש בהן תועלת לשעה ולדורות.

בחיפה התקיים ההתכנסות בליל י"ז בתמוז, בבית מדרשנו שהיה מלא מפה אל פה עד שהמקום נעשה צר מהכיל. פרקי הנחייה מסר הרה"ג ר' צבי אלימלך לייפער שליט"א שבמתק שפתיו תיאר את פעולות אחים לשמחה וכפי שהיה להם עד בעצמו במלאכתו בישיבתנו הק' כמנהל רוחני של ישיבה"ק 'דברי יציב' בחיפה. בדבריו תיאר את הסיפוק של החתנים שמקבלים ביגוד חגיגי לחתונה והכול חיים אין כסף, לצד השטריימל המסובסד ע"י אחים לשמחה, ממיטב הסחורה והיצרנים, ברוב פאר

בכך ננעלו שעות מרוממות ונעלות אלו, שאולי היו לזמן קצר, אך לבטח ישארו חקוקים בעצמותיהם של כל חברי קהילתנו הק' מנער ועד זקן לזמן רב.

הנהלת מוסדותינו הק' מבקש להודות מקרב הלב מעל במה זו, להאברכים היקרים כל אחד ואחד שבמו הטוב יבורך על עזרתם וסיועם הרב בהכנת המעמד על הצד היותר טוב ובראשם לשמש בית מדרשינו הר"ר יקותיאל יהודה בלומנטל הי"ו, ולכל האברכים היקרים כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך ישלם ה' פועלם ויחולו עליהם כל הברכות האמרות בתורה, אמן.

חבורה כללית לבחורי הישיבות והחבורות בעיה"ק ירושלים

'חבורה' מרוממת ומפוארת נערכה בה נקבצו ונאספו כל בחורי החמד, חברי קהילתנו הקדושה בעיה"ק ירושלים, הקטנים עם הגדולים, מכל בתי מדרשינו ברחבי העיר, בסימן של חיזוק ליכוד השורות וגיבוש כל הבחורים יחד, ולהעניק לכל בחור את הגישמאק והחיבור לבתי מדרשינו, כרצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

החבורה המיוחדת הינה חוליית זהב נוספת לעשייה הברוכה המתחוללת בחדשים האחרונים בעיה"ק ירושלים, במסגרתה נאספים הבחורים מידי שבת בשבתו לסדרי לימוד מיוחדים נושאי מלגות ופרסים.

את פני עשרות הבחורים קיבלו במאור פנים האברכים היקרים ה"ה הרב מרדכי זאב דוב ראטה שליט"א רכז הבחורים בבית מדרשינו הגדול בקרית צאנז, והרב יששכר יהודה שווארץ שליט"א שו"מ בישיבה"ק ורכז הבחורים בבית מדרשנו היכל צבי, העומדים גם בראש מסגרות הלימוד השבתיות. לאחר שנטלו ידיהם לסעודה כיד המלך, נשא בפניהם הרה"ח ר' חיים אריה רייניץ שליט"א משא חיזוק מאלף, בו ריתק את הבחורים באוצר בלום של עובדות קודש וזכרונות הוד מהימים בהם זכה לשמש בקודש אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, כהכנה דרבה לקראת יומ"ד רבה.

בין פרק לפרק זימרו הבחורים בשבת אחים ובאהבת רעים ניגוני ערגה וכיסופים, לצד פנינים ומרגליות שנשזרו ע"י הרכזים במעלת התפילה ולימוד התורה וה'פארברענגען' יחד בתוככי בתי מדרשינו בדייקא, וכפי שעוררו רבוה"ק בסגולת ומעלת הדבר.

בסיום המעמד השיבו הבחורים על 'שאלון' מיוחד, בו העלו מרחשי ליבם רעיונות שונים כיצד ניתן לגבש ולרומם את כלל בחורי הקהילה, במעגל השנה ובשבתות. לאחר ברכת המזון התפזרו הבחורים ושוב איש על מחנהו ואיש על דגלו, כאשר פיות הכל קושרים כתרי תהילה והכרת הטוב לרכזים החשובים שליט"א, ולראשי הנהלת המוסדות הרב מאיר בורד שליט"א והרב שמעון גוטמן שליט"א על ארגון כל המעמד המפואר על הצד היותר טוב, לרווחת והנאת כלל הבחורים דקהלתנו הק', וכן להנהלת 'איגוד חצרות הקודש' בעיר הקודש והמקדש על מימון הסעודה ושלא פעולותיהם הברוכות לטובת קהל אנשי שלומינו בעיר, ישאו כולם ברכה מאת השם.

המפתחות המבורכות, מפתח לדורות, שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א קרא עליהם 'מפתח של טובה וברכה'. להכניס ברכה אל תוך ביתם.

במפעל "אחים לשמחה" מסכמים בסיפוק את המעמדים המרגשים בהם הכריזו אנ"ש בבית שמש ובחיפה שגם הם רוצים להיות חלק במיזם הצדקה והחסד הגדול של הכנסת כלה בצאנז, ובעקבות זאת נפתחו סניפי "אחים לשמחה" גם בקהילות קדושות אלו.

בנוסף למענקים קבועים שמקבלים כמה שדכנים: מרכז 'שמחם' החל להפעיל שדכן במשרה קבועה ומלאה

בשורה טובה נוספת ממרכז 'שמחם': מונה שדכן מיוחד במשרה מלאה שכל פעילותו תתמקד באלה שהגיעו לגיל שידוכים מחצר קדשנו. זאת, בנוסף לשדכניות שמקבלות מענקים קבועים בכל חודש על הקדשת שעות אחדות ביום לטובת מעוכבי הזיווג.

במרכז 'שמחם' הפעילות היא מאומצת וחסרת תקדים, וב"ה שגם רושמים הצלחות שכל אחת מהן שווה לעשרים שידוכים רגילים כלשונו של הגרא"י מוטצען שליט"א, רב מרכז 'שמחם'. רק בשבועות האחרונים נרשמו סגירות שידוכים מרגשות, ש'שמחם' היה מעורב בהם באמצעות הפעלת איגוד חברים וכדו', מה שמוכיח כי כאשר עושים למטה – פועלים למעלה. בזכות חברים אכפתיים, נושעו כמה מעוכבי זיווג, ו'שמחם' ערוך לתת סיוע ולהמשיך בהפעלת מיזמים אלה כדי לגרום להבאת הישועה בעז"ה כמה שיותר מהר. כאמור, בשבועות האחרונים, מונה גם שדכן במשרה מלאה.

בנוסף על כך מסר מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו, מנהל מרכז 'שמחם', לכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, קוויטל מיוחד של המצפים והמצפות לישועה בזיווג הגון מחצר קדשנו, בעת התפילה על הציון הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, ביומא דהילולא ט' תמוז.

כמו"כ מוסרים עוד בהנהלת מרכז 'שמחם', כי נשאר מקומות אחרונים לקורס שנפתח ע"י מרכז שמחם ובסבסודו ונמסר ע"י השדכן המפורסם הרב דוד יונה קליין, ניתן להירשם בטל' הרב קוי של מרכז שמחם, שלוחה 1. מרכז 'שמחם' פעיל כל יום. ניתן לצלצל 88-515-09-09, ולקבל עזרה בכל ענייני השידוכים, בהתאם לשלוחות.

מסיבת "חומש סעודה" מפוארת בתלמוד תורה "דרכי אבות" ירושלים

ברוב פאר והדר נחוגה מסיבת "חומש סעודה" לבני חמש למקרא בתלמוד תורה 'דרכי אבות' בירושלים עיה"ק, המעמד נערך ביום שני י"ד תמוז העעל"ט באולם המתנ"ס שברח' מנחת יצחק בירושלים שעוצב ברוב פאר והדר, כראוי לכבוד התורה לרגל חגיגת ה'חומש סעודה' לילדי החמד שהגיעו לבן חמש למקרא, והחלו בלימוד 'החומש' בטרהה.

את פני ההורים והסבים קידם בדברי פתיחה קצרים המנהל הרוחני הרב גדליה דוד שווארץ שליט"א, הביא

והדר, כאשר ההורים יוצאים מרוצים שהעול הוסר מעליהם, וגם החתנים מקבלים את מיטב מוצרי הנדוניה. דברי ברכה נשא הדומ"צ הגאון רבי שלמה שטרן שליט"א, שדיבר נלהבות אודות הפעולות העצומות של "אחים לשמחה" שמחלק מיליוני ₪ כבר שנים רבות והשמחה שזה מכניס בבתי ישראל.

בשני המעמדים נשא את המשא המרכזי, אורח הכבוד הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, שעמד על נקודת החסד של "אחים לשמחה" שנותנים בדרך כבוד ובאופן מכובד. בדבריו הביא מהגר"ח שמואלביץ זצ"ל שבברכת מכלכל חיים כתוב חמש פעמים על עניין 'מחיה מתים', מדוע לא די בפעם אחת, והביא שהארבעה האחרים הם כנגד ארבעה אלו שחשובים כמות. ומדוע הם חשובים כמות, כי לא יכולים לתת לשני. העני, הסומא, המצורע ומי שאין לו בנים. נמצא שעצם הנתנה הוא חיים ועל זה אנו מתפללים בברכה זו שנזכה לחיות על ידי שניתן אחד לשני. בדבריו העלה על נס שמדובר בעניין שלמעלה מדרך הטבע, כאשר בכל חודש מחלקים מאות אלפי ₪, אך הדבר מחייב שצריך יסוד ובסיס כדי שיוכלו להמשיך ואף להוסיף כהנה וכהנה.

בפני הנאספים בבית שמש ובחיפה, הראו מצגת מיוחדת ובה עדויות אישיות על המתרחש סביב "אחים לשמחה" והנתינות הגדולות והעצומות של הכנסת כלה היוצאות משולחנו של אחים לשמחה.

מנהל מפעל "אחים לשמחה", מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, דיבר גם הוא בשני המעמדים בדברים היוצאים מהלב, אודות העול העצום המונח על כתפו שאפשר להקל על כך אם כל אחד נותן מטבע של 5 ₪ ביום, שממילא נותנים להכנסת כלה, דבר זה נותן לו כוחות לגייס כנגד זה את סכומי העתק שעליו לגייס, כאשר רק בחודש סיוון האחרון, העבירה קופת 'אחים לשמחה' סכום ענק של קרוב למיליון ₪. "ככל שיהיו שותפים, ובסכומים גדולים יותר" - הוא הכריז - "כך נוכל להרחיב את היקף המענקים בשיעורי ענק, להקל עוד יותר מעל כתפי המחוננים".

בהגרלות שנערכו במעמד על שוברים בסך 1,000 ש"ח, זכה בבית שמש: הרב ארון זאב שליסל שליט"א, ובחיפה: הרב שמואל ישראלי שליט"א.

את שלב ההתרמה הנחה מוה"ר ישראל גרין הי"ו מפעילי 'אחים לשמחה', ונרשמה היענות מוגברת הן בבית שמש והן בחיפה כאשר רוב מניין ורוב בניין של הקהילות הק' הפכו להיות שותפים מלאים עם מפעל "אחים לשמחה" באמצעות שותפות בסיסית של 120 ש"ח בחודש, כאשר רבים מהם אף הוסיפו עוד ועוד על תרומתם הקבועה. ב"אחים לשמחה" הופתעו לקבל טלפונים בעיצומם של המעמדים, מכאלה מאנ"ש שנבצר מהם לבוא בבית שמש ובחיפה, שביקשו גם הם להיות שותפים ולהצטרף לאחים לשמחה.

כל הנדיבים שהרימו תרומתם קודש בסך 120 ש"ח ומעלה, זכו לעבור בפני הגה"צ שליט"א לקבל את

הוותיק הרה"ג ר' נחום לייפער שליט"א והרה"ג ר' גדליה דוד שווארץ שליט"א, מנהלי המוסדות הרב שמעון גוטמן שליט"א והרב מאיר בורד שליט"א ולהעומד לימנם הרב סיני יצחק דויד שליט"א על ההשקעה הרבה בכל פרט, וברך את הנוכחים ואת התלמידים.

בסיום המעמד עברו ילדי צאן קדשים לקבל החומש' מידי הרבנים הגה"צ רבי יוסף משה שניאורסון שליט"א ראש ישיבת טשעבין, הגה"צ רבי אהרן קאהן שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א ור"י תוא"י, הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומ"צ קרית צאנז ירושלים. לסיום פצחו ההורים והסבים במחול וריקוד נלהב כשחנתני המסיבה נשאים על כתפיה הוריהם יחד עם המחנכים שליט"א, מתוך שמחה של מצוה על הגעתם ליום נשגב זה והשמחה גאתה לאין שיעור.

חבורת 'דברי יציב' ברשת הכוללים 'מרכז התורה'

התכנסה בערבו של יום ט' תמוז לסעודת מרעים לקראת הילולא קדישא של כ"ק מרן זי"ע שבמקחו זכו לעסוק

בליל יום רביעי, ט' בתמוז, התכנסו עשרות אברכים חשובים, המאוגדים במשך כל השנה במסגרת חבורת 'דברי יציב', לסעודת הילולא של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, שבתורתו ובמקחו של צדיק, המה עוסקים במשך כל השנה כולה.

במסגרת חבורת "דברי יציב", מתכנסים המה אחת לשבוע, ובכל פעם מוסר אחד מהם 'שיעור חבורה' במשנת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע. כידוע התשובות הגאוניות נכתבו בקצרה ורב הסתום על הנגלה, והאברכים זוכים לבאר הדברים בשפה השווה לכל נפש בשיעורים הנמסרים בפני חבריהם, בין סדרי הכולל.

כך מוצאים אנו לשם דוגמה את הרב דוד ברגר שליט"א שמסר שיעור בגדרי יום ולילה ובמדיניות הצפונית הרחוקות, הרב חיים רפאל אייזנבך שליט"א שמסר שיעור במקום הדלקת נר שבת באוכל אצל אחרים, הרב יקותיאל יהודה ארנפלד שליט"א בחיוב הדלקת נרות שבת בכל החדרים, הרב יוסף וייס שליט"א במנהגינו לקדש בעמידה, נכד בעל הילולא הרב משה נתן נטע היילפרין שליט"א בגדר חיוב לחם משנה ועוד - עשרים וחמישה שיעורים מלאי תוכן לברר מקחו של צדיק אשר השאיר אחריו ברכה מספרי תשובותיו ופסיקותיו להלכה.

כאמור, בליל רביעי, ליל ט' תמוז יומא דהילולא רבא, נערכה באולם 'מרכז החסד' בקרית צאנז, סעודת הילולא רבתית, על ידי בני חבורה זו, תלמידי תלמידיו של בעל הילולא זי"ע.

קודם סעודת הילולא, נמסר שיעור נוסף במשנת בעל הילולא. נכדו, הרה"ג רבי מאיר משולם הלברשטאם שליט"א, בנו יקירו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א וראש כולל 20 דף מפעל הש"ס ב"מרכז התורה" מסר שיעור בתשובה להלכה שכתב כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ע"ד חוטי ברזל שסוגרים בהם שקיות, ולאחר שפלפל בדבריו הק' של זקנו, נטלו ידיים לסעודת המצוה.

מדברי מרן זי"ע על חשיבות היום של בן חמש למקרא והודה למלמדים הרב שמעון כץ שליט"א והרב יחזקאל רוזנברג שליט"א על עבודתם המסורה כן מסר הודאתו למנהלים היקרים הרב שמעון גוטמן שליט"א והרב מאיר בורד שליט"א שלא חסכו מאומה, לפאר ולרומם את המעמד.

לפני המשתתפים הוגש קונטרס מיוחד שיו"ל ע"י הנהלת הת"ת בו מתואר סדר הדברים של המעמד למען יוכלו לעקוב מתוך הכתב, כמו"כ דברי תורה מרובה"ק בגודל מעלה יום תחילת לימוד התורה"ק עם צאן קדשים, ובסופו ברכות מיוחדות מזקנים והורים המברכים את נכדיהם-בניהם לרגל התחלת לימוד התורה"ק, וברכות מיוחדות להנהלת הת"ת על רוב פעילותיהם הכבירים.

בהגיע האות נכנסו צאן הקדשים לקול צלילי זמר, מעוטרים בכתרים מפוארים על ראשיהם להיכל האולם והתיישבו במקומותיהם המיוחדים על בימת הכבוד המפוארת שהיה ערוך ברוב פאר והדר ובטוב טעם ודעת כראוי וכיאות לכבודה של תורה. המעמד החל בזמר ברכת 'ברוכים הבאים' להורים וזקנים ע"י התלמידים-החתנים שיחי', כאשר לאחמ"כ אמרו כמה פרקי תהלים בתפלה להשי"ת שיצליחו ויעשו חיל בתלמודם.

בין פרק לפרק הנעימו ברוח שיר ושבח מקהלת הת"ת, תלמידי כתה ה' שיחי', שזימרו וניגנו בפרקי שירה וזמרה בטוב טעם ודעת במשך כל המעמד, כאן המקום להודות להרב אריה דוידוביץ שליט"א והרב אליעזר אהרן קליין שליט"א שהכינו את התלמידים בפרק השירה.

מעמד מרגש במיוחד נערך, כשהחתנים ירדו וניגשו אל מול ארון הקודש שנבנה במיוחד במעשה ידי אומן וברוב פאר והדר, ובתפילת 'אתה הראת' ו'יהא רעוא' הוציאו את ספרי התורה הזעירים מתוך ארון הקודש ומיד יצאו בריקוד נלהב "טוב לי תורת פיך" ועוד ניגוני תורה ומה מרטיט היה המחזה של תינוקות של בית רבן הרוקדים עם ספרי התורה ושמחים בשמחת התורה"ק, לאחמ"כ למדו מתוך הס"ת פסוקי החומש ויקרא כמנהג המובא במדרש ש"יבואו טהורין ויתעסקו בטהרות".

בשם ההנהלה נשא דברים המנה"ר הרה"ג רבי נחום לייפער שליט"א, שקידם את פני הסבים וההורים החשובים בברכת מזל טוב לכבוד היום הגדול בו נכנסו בניהם נכדם לכלל בן חמש למקרא וכיבד את כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית בעש"ט שליט"א לשאת דברים לכבוד המעמד.

כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א האריך בשבחים ושמעו הטוב של תלמוד תורה דרכי אבות והביא בדבריו בעניין השמחה הגדולה בתחילת לימוד התורה הק', שזה מסמל את מהותו של הת"ת דרכי אבות, שכל אהבת התורה הק' ויראת שמים ועבודת השי"ת שמחזירים בין כותלי הת"ת שנתייסד ע"י כ"ק מרן זי"ע, ועומד תחת נשיאותו והדרכתו הרמה של כ"ק מרן שליט"א, נעשה מתוך שמחה של מצוה בדרך אבותינו ורבוה"ק, ברגשי כבוד הודה מאד למלמדים שהשקיעו בכל מאדם בתלמידים אשר נכדו שמואל דוד נ"ו בהרה"ג ר' ברוך שליט"א נמנה בין חתני המסיבה, וכן קדם המנהלים החשובים המנהל

שליט"א שהאריך בגודל עבודת התפלה של כ"ק מרן זי"ע, והעלה מזכרונו עובדות נפלאות שזכה לראות בימי לימודיו בצל הקודש.

בברהמ"ז נתכבד הרה"ג ר' ברוך מוצטען שליט"א נכד בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע.

בשבת קודש פר' בלק זכו בני קהילתנו לאורח רם חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית בעש"ט שליט"א שהגיע לעיר לרגל שמחת הברית לנכדו בן לבנו הרה"ג ר' ברוך שליט"א. בליל שב"ק נשא דברים בין מנחה לקבלת שבת בבית מדרשנו היכל צבי בדברי הלכה ואגדה.

בסעודת רעוא דרעוין נשא דברים בבית מדרשינו הגדול בקרית צאנז ירושלים כשבדבריו האריך בדברי תורתו של כ"ק מרן זי"ע סמוך ונראה ליומא דהילולא רבא, והפליג בהרבה ענינים מהנהגותיו בקודש והאיך יכולים ללמוד מצוואת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע.

בבית מדרשנו היכל צבי בשבת קודם ההילולא, נשא רב ביהמ"ד הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א דברים נרגשים בעידן רעד"ר, אודות עבודתו בקודש של בעל ההילולא.

בליל ההילולא התאספו ובאו לסדר לימוד מיוחד קודם סעודת ההילולא, כשאיתנו הטהורה של בעל ההילולא זי"ע. לאחר תפילת ערבית נטלו ידיים לסעודה, ולאחר כמה ניגוני התעוררות נשא דברים ספרא דמלכא הרה"ג רבי אברהם אלעזר העסקל שליט"א, מחשובי רבני קהילתנו הק', בדבריו הערבים העלה כמה וכמה נקודות וזכרונות במשנתו של בעל ההילולא, כאשר מצד אחד גדול היה שברון לבו וענוותנותו הטהורה ומצד שני לא סרה מעולם צהלתו מעל פניו למרות כל התלאות אשר מצאוהו, והנהגותיו הנעלות מחייבות כל אחד ואחד בהתבוננות מתי יגיעו מעשינו למעשי אבותינו.

בנעילת הסעודה נשא דברים מיוחדים הרה"ג ר' יהושע גרוסברגר שליט"א. בברכת המזון נתכבד הר"ר שמאי אליאס הי"ו.

ביומא דהילולא רבא לאחר תפילת שחרית, הוגש 'תיקון' בהרחבה לט"נ כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע.

כלל תלמידי הכיתות הגבוהות מת"ת דרכי אבות ובחורי החמד ממכינה לישיבה 'דרכי חיים' מפעיה"ק ירושלים התכנסו בערב יומא דהילולא בהיכל בית המדרש הגדול לכינוס מיוחד לזכרו של כ"ק מרן זי"ע בצוותא חדא עם הצוות החינוכי הרמי"ם והמלמדים.

את הכנס פתח המשגיח הרה"ג ר' אברהם שלומוביץ שליט"א שבטוב טעם הסביר לתלמידים שאנו קשורים מכח שזכינו ללמוד במוסדות אותם הקים במסירות נפש וכל מה שיש לנו הכל מכוחו והשפעתו, כן הביא ציטוט ממכתב קודש של כ"ק מרן זי"ע במכתבי תורה: "מזה הדבר היחידי שב"ה תתענג נפשי מכל העבודה שלי הוא הדבר היחיד שלא תקשה עלי והלוואי כהנה וכהנה שקול שירה של תורה מילדים תמימים בוקע בבתי מדרשי מבוקר השכם עד אישון הלילה".

בהמשך הופיע הדרשן הנודע פה מפיק מרגליות הרה"ג ר' ישראל מאיר שושן שליט"א, כאשר ברוב רגש

במהלך הסעודה נשאו דברים: ראש הכוללים הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א, הגאון רבי יחיאל בויס שליט"א רב ביהמ"ד נווה הורים שפע חיים, הרב יעקב ישראל שמרלר שליט"א מראשי חבורת 'דברי יציב' והרב חיים רפאל אייזנבך שליט"א.

בברכת המזון כובד הרב שמואל שמעלקא רייניץ שליט"א, מחשובי בני החבורה שנטל חלק נכבד בהוצאות הסעודה.

סעודות הילולא והתכנסויות ברחבי הארץ

לזכרו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

ביומא דהילולא רבה הכ"ט של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע נערכו התכנסויות וסעודות הילולא בכל בתי המדרש וריכוזי אנשי שלומנו דחסידי צאנז די בכל אתר, שם התאספו ובאו אנ"ש להתאספות והתוועדות, במהלכה העלו את שמו וזכרו הטהור אשר הנחיל לנו. סיקור ורשמים מהסעודות ברחבי תבל (ממה שהגיעו לידינו עד כה), כדלהלן:

בקרית צאנז: התאספו יחד כל תלמידי ישיבתנו הק', מתיבתא דברי חיים פעיה"ק, לחבורה כללית שהתקיימה בהיכל המתיבתא בהשתתפות כל צוות הישיבה והרמי"ם, בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

בפני הבחורים הוגשה סעודה ערוכה כיד המלך ע"י הנהלת התורה והחסד דחסידי צאנז בטוב טעם ודעת.

במהלך הסעודה נשא דברים הרה"ג רבי משה מרדכי וידער שליט"א אב"ד לינז ירושלים, שהעלה עובדות וזכרונות מאשר זכה לחזות עת אשר חסה בצילו הטהור של כ"ק מרן זי"ע. במהלך הסעודה זימרו כמה ניגוני התעוררות. כמו כן התאספו ובאו מאות מאברכי הכוללים תושבי קרתא דשופריא קרית צאנז, לסעודת הילולא בראשות בני כ"ק מרן שליט"א הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א והרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א.

לאחר כמה ניגוני התעוררות נשא דברים הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, שהרחיב בעבודת קדשו של בעל ההילולא זי"ע ובדברי תורתו.

זכרונות מיוחדים העלו הרה"ח ר' פרץ רוטנברג מפעיה"ק והרה"ח ר' חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק, שזכו לשמש בקודש משך כמה שנים. כשהפאנל המיוחד נערך והונחה ביד אומן ע"י הרב בועז בדיחי מפעיה"ק.

בקהילותינו ומוסדותינו הק' בירושלים: בשב"ק פר חוקת שבת יארציט בסעודת רעוא דרעוין בבית מדרשינו הגדול הופיע האורח הגאון רבי פנחס ברויאר שליט"א ראש ישיבת כנסת אליהו, שנשא דברים בגדולת אהבת התורה שראו אצל כ"ק מרן זי"ע.

בליל יומא דהילולא נערך סעודת הילולא רבתי בהשתתפות מאות אנשי שלומנו ורבני אנ"ש תלמידי כ"ק מרן זי"ע.

בתחילה נשא דברים הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומ"צ קרית צאנז ירושלים, כשהמשא המרכזי נשמע מפי האורח כ"ק האדמו"ר מנדבורנא באניא

בבית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן: בסעודת ההילולא שנערכה בבית מדרשנו בהשתתפות בני קהלתנו הק', נשא דברי פתיחה הרה"ג רבי דניאל אליאס שליט"א ראש כולל אדירי התורה בעיר. כשבדבריו כיבד את הגה"ח רבי יואל נחום מאשינסקי שליט"א מחשובי תלמידי בעל ההילולא לשאת דברים ואשר נשא שיחה מאלפת רצופה זכרונות והנהגות.

ברכות והודאות נשמעו מפי בני הקהילה להרה"ח ר' מענדל שכטר הי"ו על העמדת כל צרכי הסעודה, כמו גן לגבאי בית המדרש על רוב פעלם.

בבית מדרשנו שברחוב רבי אשי בני ברק, התכנסו כל חברי בית המדרש בליל היארצייט לסעודת הילולא. לאחר תפילת ערבית והדלקת נרות לעילוי נשמה, הסבו הנאספים כאיש אחד ובלב אחד לסעודה שהוגשה ביד רחבה.

לאחר ניגוני התעוררות וכיסופין ששוררו כל הקהל יחדיו נשמעו דברי פתיחה מפי דומו"צ בית המדרש הגאון רבי **נפתלי צבי לייפער** שליט"א, אשר עמד על המשמעות והמטרה של ההתכנסות ביומא דהילולא להתבונן בדרכיו של אותו צדיק, בדבריו הביא כמה עובדות על זהירותו המופלאה של כ"ק מרן זי"ע שלא לפגוע ח"ו בכבודו של יהודי ולהקל בצערו של אדם ישראל, ועל החובה ללמוד ממעשים אלו ולהידבק בהם.

את המשא המרכזי השמיע האורח הדגול הגאון רבי **יחיאל בויס** שליט"א, רב בית המדרש 'שפע חיים' בנה הורים קרית צאנז, אשר בנועם דבריו העלה זכרונות ימים מקדם על סדר העבודה ביום שבת קודש, שבת נחמו תשל"ב, בצל קדשו של כ"ק מרן זי"ע, שבת שהיתה כולה חטיבה אחת של עבודת קודש במסירות נפש למעלה מדרך הטבע, בדבריו אף שילב תיאורים מעוררים מלאי ערגה וכיסופין על ימי שבת קודש בצלו של רבינו זי"ע, התפילות, ריקודי בואו-בשלום, השולחנות הטהורים, ועידן רעוא דרעוין.

אחריו נשמע משא מיוחד מפי חדב"נ הגה"צ **גאב"ד קהילתנו הק' בבני ברק** שליט"א, אשר פתח את דבריו בפלפול הלכתי במשנתו של כ"ק מרן זי"ע, והמשיך בדברים על שלמות עבודתו של רבינו זי"ע בשלשה עמודי עולם, תורה עבודה וגמילות חסדים.

בבית מדרשנו ע"ש רביה"ק מקאלשיץ זי"ע הי"ד: בשב"ק שקודם ההילולא, נערך קידושא רבא לאחר התפילה, במהלכה נשא דברים הרה"ג ר' יעקב אשר פלדמן שליט"א, מדברי קדשו של רביה"ק בעל ההילולא זי"ע, כשבסיום העלה עובדות והנהגות.

בעידן רעוא דרעוין נשא דברים הרה"ג ר' יחזקאל הופמן שליט"א אשר גם הוא הביא מתורתו של בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע והעלה עובדות.

ביומא דהילולא רבה התכנסו בני קהלתנו הק' לסעודת הילולא בשילוב עם סיום מסכת בשיעור הנלמד מידי יום ע"י הרה"ג ר' מרדכי שוורץ שליט"א ראש כולל בבית מדרשנו. במהלך הסעודה נשא דברים הר"מ שוורץ שליט"א בדבר הלכה במשנתו של כ"ק מרן זי"ע.

סיפור סיפורים מרטיטים ממהלך חייו הנאדרים בקודש של כ"ק מרן זי"ע ממסירות נפשו בכל שנות השואה הנוראה ועמלו הרב בקימום מוסדות התורה לאחר כלות שנות הזעם, כשהוא מתעכב במיוחד על התיאור המרגש מברכות התורה של כ"ק מרן זי"ע איך שהיה מבקש בכל יום בתחנונים שרוצה להרגיש את הטעם הערב והמתוק של התורה הקדושה.

בדבריו עורר את התלמידים הלומדים במוסדותיו ללכת בדרכיו של בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע ולכוון היטב בכל יום בברכת התורה, ואף ביקש מהתלמידים לקבל על עצמם ולהתחייב לכוון היטב בכל יום בברכת התורה.

התלמידים יצאו מן הכינוס מלאים ברגשי התעוררות ובקבלות טובות לזכות ללכת בדרכיו של רבינו הקדוש זי"ע.

בבני ברק: בבית מדרשנו ברח' ר' יהודה הלוי התאספו קהל מתפללי בית המדרש בסימן התאחדות והתלכדות בני הקהילה המתגוררים בסמיכות לבית מדרשנו ברח' ר' יהודה הלוי.

משא מיוחד לכבוד יומא דהילולא נשמע מפי המרא דאתרא חדב"נ הגה"צ רבי אליעזר דוד שפירא שליט"א, שפתח במשא תורני במשנתו של בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע, ובהליכות קדשו, כשלאחמ"כ המשיך בדברי התעוררות.

לאחמ"כ הובא דבר בית המדרש ע"י מנהל המוסדות הר"ר יחזקאל (ברי"מ) רייך הי"ו, כאשר במעמד זה הוכרז על גיבוש וליכוד השורות, עם התפתחות בתי מדרשנו בבני ברק, לרגל הגידול המבורך המתפללים בבית מדרשנו זה, בבית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן, בבית מדרשנו שנפתח לפני למעלה משנה ברח' רב אשי, ובבית מדרשנו ע"ש הרה"ק מקאלשיץ זי"ע הי"ד. במסגרת ההתחדשות נקראו כל המתפללים להטות שכם, כאשר אי"ה בשבועות הקרובים יתאספו לחבורות למען ייעול הקהילה לטובת ולרווחת בני הקהילה הק'. בדבריו אף פרס ר' יחזקאל את התוכנית המלאה שיביא בסיעתא דשמיא לידי ליכוד ואיחוד השורות בקרבת קהילתנו הק' ברחו' ר' יהודה הלוי.

דברים מיוחדים ועובדות רבות מכלי ראשון מבעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע, העלה המחנך הרה"ג ר' אליעזר אסטרייכר שליט"א מנהל הוותיק דת"ת דרכי אבות בעיר.

לאחמ"כ נשא דברים מרתקים הרה"ג ר' אלימלך שימון שליט"א אשר פירט את אשר זכה בצעירותו לשהות בצל כ"ק מרן זי"ע ביוניאן סיטי על ירח האיתנים, וריתק את הקהל במשך שעה ארוכה בעובדות ובהנהגות נפלאות מכ"ק מרן זי"ע שהיה במסירות נפש ממש.

בברכהמ"ז על הכוס נתכבד שלוחא דרבנן אשר אף הנחה את המעמד, הרה"ח ר' משה שמעון ראטה הי"ו.

מתפללי ביהמ"ד הודו ושבחו לגבאי המסור בכל לב ונפש לכל צרכי בית המדרש בפרט וקהלתנו הק' בכלל הרה"ח ר' אפרים יחיאל רייכמן הי"ו אשר העמיד את סעודת ההילולא בטוט"ד.

כן השתתפו במעמד הגאון גאב"ד ביתר שליט"א וכן הרבנים הגאונים: רבי ישראל שווארץ שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בשכונת האתרוג, רבי שלום דב שפיצר שליט"א רב קהילת ברכת יצחק, רבי ישעיה שווארץ שליט"א נכד כ"ק מרן זי"ע ורב קהל חסידים, רבי חיים נתן גלנץ ראש הכולל. וכן ראש העיר הרב מאיר רובינשטיין ומנכ"ל המוסדות הרב מנחם מנדל שווארץ.

בברכת המזון שנרכש ע"י ראש העיר נתכבד הדומו"צ הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א. בסיום המעמד הודו כולם למארגני הסעודה וגבאי בית המדרש הר"ר שמעון יוסף אליאס והר"ר שלום פולק.

בקרית צאנז טבריה: בליל יומא דהילולא רבא - ט' תמוז התקיימה סעודת ההילולא לאיתן אדוננו כ"ק מרן זי"ע, בה הסבו יחד כל בני קהילתנו הק' לסעודה שהוכנה בטוטו"ד וכיד המלך בהיכל אברהם משה בסמיכות לבית מדרשינו.

תחילה נשא דברים קצרים הדומו"צ הגר"ז וקסברגר שליט"א, לאחמ"כ נשא דברים נאמן בית רבוה"ק הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א בשגב מעלתו של בעל ההילולא זי"ע. אחר ניגוני התעוררות נשא דברים נפלאים הרה"ח ר' יונה מאיר טהלר שליט"א מרחובות שהעלה טובות זכרונות מהשנים הראשונות של כ"ק מרן זי"ע בארצינו הקדושה ועוד עובדות מרתקות.

לאחמ"כ המשיך הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א אשר זכה לשמש בקודש אצל כ"ק מרן זי"ע רבות בשנים, לספר סיפורים מרתקים ועובדות מפליאות. מפי כל המשתתפים נשמעו ברכות תודה קדם המארגנים אשר התמסרו להצלחת המעמד עהציו"ט, ולהנהלת המוסדות על כל הוצאות הסעודה, ברכת ה' יחול על ראשם.

בת"ת 'דרכי אבות' בקרית צאנז טבריה התכנסו כלל תלמידי הת"ת לכינוס מיוחד לכבוד יומא רבא, כשלפני התלמידים נשא דברים הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק, כאשר משך שעה ארוכה ריתק את התלמידים בגדלות ובעבודת הקודש של מרן זי"ע בכל ג' עמודי עולם, תורה עבודה וגמ"ח שראו במסירות נפש ממש, כיצד כל רגע מעיתותיו מחושבים לעבודתו ית"ש, והאיך ניתן לנו לקנות את דרך עץ החיים להידבק באילני דחיי.

בברכפלד: בליל ההילולא התכנסו ובאו כל בני קהלתנו הק' לבית מדרשינו היכל שמואל אהרן בעיר, שם הוגשה בפני הקהל סעודת הילולא בהרחבה.

לפני המסובים נשא דברים הרה"ח ר' חיים אריה רייניץ מירושלים עיה"ק, שהעלה עובדות משנות לימודו בצל הקודש בישיבתנו הק'. כן האריך בגודל מסירות נפשו של בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע בכל ענין שפעל ועשה, הן בתורה הן בעבודה והן בגמ"ח.

בני קהלתנו הק' שיגרו ברכות תודה קדם האברכים היקרים הני תרי צנתרי דדהבא הר"ר חנוך העניך פלדמן הי"ו והר"ר ישעי' קליין הי"ו על ארגון הסעודה על צד היותר טוב.

בחיפה: קהל אנ"ש ובני קהילתנו הק' התאספו והתוועדו יחדיו לסעודת הילולא רבתית, באור ליום רביעי ט' תמוז בהיכל בית מדרשינו בהשתתפות כל בני קהילתנו הק'.

בתחילת הסעודה פתח הדומו"צ וראש הכולל הגאון רבי שלמה שטרן שליט"א בדברי דרוש ואגדה במשנתו של בעל ההילולא.

במרכז סעודת ההילולא עמד משאו המרתק של האורח החשוב מחשובי תלמידי כ"ק מרן זי"ע - הגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בבית המדרש אוהל נחמיה בק"צ נתניה, אשר משך שעה ארוכה ריתק את אוזני שומעיו באמרות חסידים ועובדות קודש מאשר פעל צדיק בקרב הארץ.

ברכות תודה שוגרו להרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק שליט"א אשר תרם את כל הוצאות הסעודה לכבוד ההילולא קדישא ולרגל יום היארצייט של אביו הרה"ח הישיש ר' יהודה שנק ז"ל וחמותו ע"ה שחל בו ביום.

ברכות והודאות נשמעו מפי בני הקהילה לאברכים החשובים ובראשם שמש בית מדרשינו הר"ר יקותיאל יהודה בלומנטל והר"ר יחיאל מושקוביץ על ארגון הסעודה בטו"ד.

בביתר: בשבת שקודם ליארצייט בעידן רעוא דרעוין נשא הרה"ג רבי אשר אליהו רייך שליט"א מרבני אנ"ש דברים נרגשים, כשבדבריו תיאר את סדר הלימוד וההנהגה בישיבה הק' אצל כ"ק מרן זי"ע כפי שזכור לו מימי לימודו בישיבה. כן העלה הרה"ח ר' שלום קניג הי"ו עובדות מופלאות ממה ששמע מאביו הרה"ח ר' מנשה בן חיים לחזות ולפעול בעת ששהה במחנות 'שארית הפליטה' שהקים בעל ההילולא כ"ק מרן זי"ע.

התכנסות מרשימה התקיימה בקהילתנו הק' בביתר, כאשר כל קהל אנ"ש ובני קהילתנו הק' התאספו והתוועדו יחדיו לסעודת הילולא רבתית, שהוגשה בהרחבה וכיד המלך, באור ליום רביעי ט' תמוז בהיכל בית מדרשינו היכל רוזנברג, בשכונת הגפן בראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, ובהשתתפות בני קהילתנו הק', ורבני אנ"ש, רבני הקהילה.

בתחילת הסעודה קידם הרה"ג ר' משה ארנפלד ר"מ בבית מדרשינו, אשר בדברים קצרים דיבר בגודל מעלת היום. ולאחמ"כ כיבד את האורח הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א להשמיע את משא המעמד.

בדבריו הנעימים האריך האורח הגה"צ שליט"א על שגב יום ההילולא וההשפעות שזוכים כל ההולכים בדרכי הצדיק והלומדים בחידושי ותורותיו.

לאחמ"כ נשא דברים המשפיע הרה"ג ר' אלימלך משה שטמר שליט"א מבני ברק שבמשך שעה ארוכה ריתק את הקהל בזכרונות ועובדות קודש להם היה עד בתקופה בה זכה להיות בצל הקודש.

סיום הש"ס הנלמדת ע"י קהילתנו הק' מדי שנה בשנה לט"נ בעל ההילולא ז"ע.

את המעמד הנחה העסקן הדגול הרה"ח ר' יעקב דוד ראזענבערג הי"ו שבמשך דבריו אף העלה מזכרונותיו בנעימים אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע.

בסיום הש"ס ואמירת ההדרן נתכבד הרה"ג רבי דוד הלבפשטאם שליט"א נכד כ"ק מרן שליט"א וראש חבורת לימוד ש"ס בהיכל כוללנו בלונדון.

בהמשך קיבלו בברכה את פני האורח הדגול כ"ק האדמו"ר מנאראל שליט"א ששהה בעיר לרגל שמחה במעונו, אשר היה מתלמידיו של כ"ק מרן ז"ע לאחר המלחמה ואוהד נאמן לחצר קדשנו. לאחר כמה ניגוני דביקות והתעוררות פתח האורח החשוב בדברים נפלאים בהם העלה מזכרונותיו משנות העבר כאשר שהה בצלו הטהור של בעל ההילולא ז"ע.

לאחריו נתכבד לשאת דברים האורח הרה"ג רבי יעקב עזרא ראטה שליט"א נאמן בית כ"ק מרן שליט"א, אשר במשך שעה ארוכה, במלאכת אומנות מיוחדת היטיב לבטא בפני הקהל את גדלותו ורוממותו של בעל ההילולא ז"ע אשר היה שלם ביותר בכל העניינים, כאשר את דבריו הוא מתבל בסיפורים ועובדות מופלאים מדרכי עבודתו הקדושה ואהבת התורה שיקדה בלבו של רביה"ק ז"ע.

ביום שב"ק שלאחמ"כ לפני תפילת מנחה נשא דרשה מיוחדת האורח המרומם פה מפיך מרגליות נואם בחסד עליון הרה"ח ר' ישראל נח גוטמן שליט"א מנכבדי קהילתנו הק' בירושלים עיה"ק. במשך זמן רב הפליא את קהל השומעים בדברים ערבים ומתוקים כדבש ונופת צופים במשנתו של בעל ההילולא ז"ע, כאשר בהמשך אף העלה עובדות קודש נפלאים מאשר זכה לחזות בעצמו בעת ששהה בצל קדשו רביה"ק ז"ע.

במאנשעסטער: בשבת יארצייט בעידן רעוא דרעוין נשא דברים האורח הנגיד הרה"ג ר' ישראל נח גוטמן שליט"א מח"ס ממשקה ישראל למחנה, כשבדבריו האריך בדרוש ופלפול בענייני הפרשה, והעלה עובדות וסיפורים מזכורנו אצל כ"ק מרן ז"ע. כן הרחיב בשבח הקהילה אשר בזמן קצר יצאה שמה למרחוק.

ביום ההילולא קדישא, הסבו קהל אנ"ש ומתפללי בית המדרש לסעודה ערוכה, שהוכנה ואורגנה ע"י הגבאי המסור הר"ר צבי אהרן ליעבער הי"ו,

במהלך הסעודה נשא דברים הגאון רבי יצחק דוב ברגר שליט"א אב"ד מאנשעסטער, שהאריך בדברים על הזכיה הגדולה שהותיר לנו הקב"ה לדור אחרון את איתן אדוננו כ"ק מרן ז"ע, שקומם ארץ מעפרה, והאיר לארץ ולדרים עליה באור קדושתו ותורתו ומפעלותיו הק' והברוכים. כאשר כעת נמשכת ההמשכה ע"י בנו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. והרחיב בעובדות והנהגות קודש מבעל ההילולא.

באשדוד: התכנסו בליל היארצייט לסעודה ערוכה בהשתתפות רבנים וציבור תושבי העיר.

בפתח המעמד נשא דברים הגאון רבי יצחק אהרן ישראלי שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' במשנתו של בעל ההילולא.

לאחמ"כ התכבד לשאת דברים האורח המגיד הרה"ג רבי יצחק לברון שליט"א מאשדוד, אשר משך ארוכה במתק לשונו העלה עובדות ממה שזכה לראות בצל קדשו של כ"ק מרן ז"ע, כמו"כ הרחיב בשבח קהלתנו הק' והדומו"צ שליט"א אשר שמם הטוב יצא לתהילה בהקמת מוסדות תורה וחינוך לרווחת תושבי העיר.

ההילולא הסתיימה בהתרוממות רבה תוך שירת י"ה זכות אבות יגן עלינו, כאשר פיות המשתתפים מלאי שבח והודיה למארגנים ולגבאי הקהילה, ובראשם להרה"ח ר' חיים יחזקאל רייך הי"ו, ולגבאי הר"ר משה רייכמן הי"ו.

בעיה"ק צפת: בני קהלתנו הק' התכנסו לבית מדרשנו העתיק דברי חיים לסעודת הילולא בשילוב ועידת הוקרה 'צדקה דבי הילולא' שע"י 'קופת הקהל' דקהילתנו הק' בעיר. במהלך הסעודה חילקו הוקרות לבני קהלתנו הק' אשר משתתפים בחיוב חודשי קבוע.

במהלך סעודת ההילולא במשנת בעל ההילולא נשא דברים הגאון רבי דוד זאב רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' בעיר, הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בדרום העיר, וכן הרה"ח ר' אברהם זלמנוביץ הי"ו שהעלה עובדות מבעל ההילולא ז"ע.

כן נשאו דברים הרה"ח ר' ברוך קליין גבאי בית מדרשנו העתיק, והר"ר יהודה שטמר מגבאי קופת הקהל.

אחר שעות התעלות מרובות ביקשו בני קהלתנו הק' להודות לאברכים היקרים הר"ר יצחק אייזיק גרינשטיין הי"ו והר"ר צבי יהודה שפירא הי"ו על העמדת הסעודה בטוטו"ד.

בבית מדרשנו בשכונת שפע חיים ברמת בית שמש ד': בשבת יארצייט נשא דברים מיוחדים בעידן רעוא דרעוין האורח הרה"ג ר' דוד הלוי רובינשטיין שליט"א רב ביהמ"ד מגדנות אליהו בירושלים עיה"ק במשנתו של בעל ההילולא.

בליל יומא דהילולא קדישא התאספו כלל אנ"ש בשכונה הנקראת ע"ש של כ"ק מרן ז"ע, לסעודת הילולא רבתית, אשר הוכנה והוגשה ע"י כמה מאברכי קהלתנו הק' המסורים לכל צרכי הקהילה.

במהלך הסעודה נשא דברים עובדות והנהגות קודש ובמשנתו של בעל ההילולא הרב אלכסנדר בריכטא מביתר.

בלונדון: נשמעו בעידן רעוא דרעוין בשבת שקודם היארצייט, דברי הכנה לקראת יומא דהילולא רבא ע"י דומו"צ דקהילתנו הק' הגאון רבי יצחק יונג שליט"א, בהם עורר לכל הקהל לעשות הכנה דרבה כראוי לקראת יום נשגב זה, ולקבל כ"א על עצמו ללכת בדרכיו הקדושים של בעל ההילולא ז"ע.

ביום ה' בערב התאספו ובאו קהל אנשי שלומינו לסעודת ההילולא ברוב עם בהיכל בית מדרשינו, בשילוב

כדי שהוא מביע התפעלותו מההידורים הגדולים שהונהגו שם, ועל שאין חוסכים מאומה שיהיה כראוי וכיאות.

מכון להפצת דברות הקודש

לקראת יריד הספרים הגדול של כל ספרי החסידות שתתקיים אי"ה בשבוע הקרוב בירושלים ובבני ברק, נמסר ממכון להפצת דברות הקודש, כי ניתן יהיה להשיג במהלך ימי היריד, את ספה"ק שפע חיים דרשות חורש"י תשל"ח ב' כרכים שיצא לאור זה עתה, בתוך שאר ספריו הק' של כ"ק מרן זי"ע כמו שו"ת דברי יציב הנדמ"ח, במחיר מוזל, ועוד.

כמו כן ניתן יהיה לקבל שם את כרטיס הזכרון הייחודי 'ואספר מעשה י"ה', שי"ל זה עתה ע"י המכון, וכולל בתוכו את הפרוייקט הענק והמקיף מכל מה שכ"ק מרן זי"ע דיבר ודרש לרבים במהלך השנים אודות תלאתיו וניסי הבורא ית"ש שעשה עמו בתקופת השואה ושנות התקומה שלאחריו. כמו כן מכיל כרטיס זה זכרונות וסיפורי אמונה ומסירות נפש מפי השרידים והניצולים, וזקני אנ"ש אשר עמדו לימין צדיק באותם הימים. וגם אוסף ענק ומקיף של כל התיעודים ההיסטוריים שהיו בכל המעמדים והדינרים הגדולים בחצר קדשנו במשך השנים, בהם מובאים פעליו הגדולים של כ"ק מרן זי"ע בתקופה זו.

גם יהיה ניתן להשיג כרטיס זכרון חדש ומעודכן ובו כל ההקלטות המיוחדות והברורות שהועלו על מערכת קול צאנז בשנה האחרונה מידי שבוע בשבוע.

זאת בנוסף לכל המגוון הענק והעצום של כל ספרי הקודש וכל דברות הקודש מרבוה"ק מכל השנים המוטענים ע"ג נגנים וכרטיסי זכרון.

כאמור את כל הנ"ל ניתן יהיה להשיג אי"ה בדוכני המכון 'שפע חיים צאנז ביריד הספרים שתתקיים בימי שני ושלישי כ"ב וג"כ תמוז הבעל"ט בירושלים עיה"ק, באולם פיס סנהדרין ברח' מנחת יצחק, ובימים רביעי וחמישי כ"ג וכ"ד תמוז באודטוריום בשכונת רמת אלחנן בב"ב, בני השעות 7.00-11.00 בערב. לפרטים ובירורים נוספים ניתן לפנות לטל' 052-7636809.

מסיבת 'חומש סעודה'

בתלמוד תורה דרכי אבות בעיה"ק צפת

השבוע ביום ד' ט"ז תמוז התקיימה מסיבת 'חומש סעודה' מפוארת ע"י ת"ת דרכי אבות צאנז בעיה"ק צפת, אשר נערכה בבית מדרשנו העתיק בעיה"ק צפת בהשתתפות רבני אנ"ש ובראשם האורח החשוב הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א.

בשעה היעודה נכנסו התלמידים בשירה וזמרה, עם המלמד המסור הרב משה שמעיה שליט"א, כשקהל ההורים והסבים שהגיעו מרחבי הארץ קמים לכבודם. לאחר שירה וריקודים עלו החתנים והתיישבו על מקומם בבמה המפוארת אשר נבנתה במיוחד.

כן נשא דברים הרה"ח ר' מנחם ראטענבערג הי"ו מחשובי מתפללי בית מדרשנו, שהעלה עובדות ממה שזכה לראות עת אשר חסה בצל הקודש.

לקראת סיום סעודת ההילולא נערך ע"י העסקן הר"ר מיכל ליעבער הי"ו מגבית מיוחדת להשלמת קניית כל ספרי רביה"ק בעל הילולא זי"ע, בקיום צוואת קדשו לפרסם דברי תורתו.

בשב"ק פר' נשא העעל"ט, נשא דברים בעידן רעוא דרעוין הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' באנטווערפן, אשר שהה בעיר לרגל השמחה בבית בנו הרה"ח ר' הערש בער הי"ו, שמחת נישואי בנו - נכדו החתן פנחס נ"י. בדבריו הרחיב בענייני הפרשה ודברי חיזוק, וכן דיבר בשבח בני הקהילה.

במוצש"ק הסבו כל בני קהלתנו הק' לסעודת שבע ברכות ערוכה, אשר אורגנה והוכנה ע"י בני קהלתנו הק', בארגונם של האברכים החשובים הר"ר שלמה לייזער הי"ו והר"ר אלעזר זילבר הי"ו.

במהלך הסעודה קמו הכל לריקוד לכבוד המקום ב"ה על ביסוס והתרחבות קהלתנו הק'. עובדות וסיפורי קודש העלה האורח הרה"ח ר' זאב קליין מנהל היכלי התורה והחסידות. כאשר בדבריו אף הרחיב בשבח הקהילה.

בויליאמסבורג: בני קהלתנו הק' התכנסו לסעודת הילולא שהוגשה בהרחבה מנדבת לבו של בעל המנגן הר"ר זאב טויבער הי"ו. במהלך הסעודה נשא דברים הרה"ג ר' יחזקאל זילברמן שליט"א שהרחיב במשנתו הטהורה של בעל ההילולא.

כמו כן נשא דברים הרב מרדכי טסלר יו"ר מכון שפע חיים, שהעלה כמה וכמה עובדות מבעל ההילולא. שיעור מיוחד בספה"ק דברי יציב מסר הרה"ח ר' שלמה נחמי' לאנדא הי"ו.

בברכת המזון על הכוס כובד הדומו"צ הגאון רבי יצחק אונסדארפער שליט"א.

בלעיקוואד: קהל עדתנו הק' התכנסו יחד לסעודת הילולא בליל היארצייט, שהוכנה והוגשה ע"י גבאי בית מדרשנו המסור הר"ר שמעון קליין הי"ו, מנדבת לבו של ראש הקהל דקהלתנו הק' הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו. בהשתתפות דומו"צ קהלתנו הק' הגר"ש ניימאן שליט"א, קהל אנ"ש ומתפללי בית המדרש.

במהלך הסעודה זכו המשתתפים להופעתו של כ"ק האדמו"ר מזויעה ארה"ב שליט"א, אשר בדבריו העלה עובדות וזכרונות מהשנים אשר התגורר אצל דודו חדב"נ כ"ק אדמו"ר מזויעהל זצוק"ל.

כמו כן נשא דברים האורח הרה"ג רבי יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א דומו"צ מערב ב"ב במשנתו של בעל ההילולא.

בסיום סעודת ההילולא, ערך כ"ק האדמו"ר מזויעהל ארה"ב שליט"א סיור מיוחד עם הדומו"צ הגר"ש ניימאן שליט"א וראשי וגבאי בית מדרשנו, בבנין בית מדרשנו, ובקומת מקוה הטהרה הנבנה והולך לתפארת ולשם, תוך

ויחד עימו את העסקנים החשובים הרה"ח ר' משה ישראלי הי"ו והרה"ח ר' יהושע שמרלר הי"ו מנהלי מוסדותינו הק' עטרת צפת צאנז.

לאחמ"כ ניגנו עוד ניגוני שמחה כשבמהלכם העלו ההורים את ילדיהם על כתפיהם, תוך הודיה לה' ית' על השמחה הגדולה כשזוכים וצאצאיהם מתחילים ללמוד חומש.

בסיום המסיבה עברו חתני המסיבה לקבלת חומש ויקרא ומיני מתיקה מאת הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א ומאת כ"ק האדמו"ר מראדזין שליט"א והרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א מראשי ישיבת קרעטשניף.

קהל ההורים הודו למלמדים החשובים ולהנהלת הת"ת אשר מוסרים את נפשם כל ימות השנה ובפרט כעת בעריכת המסיבה המפוארת לכבודה של תורה.

במהלך המסיבה אמרו הקהל בצוותא ובהתרגשות גדולה את תפילת השל"ה אשר מסוגל להצלחה בחינוך הצאצאים, ובאותה זמן ירדו הילדים אל עבר הארון קודש שם היו ספרי תורה עבורם עם הפסוקים בחומש ויקרא, והחלו בריקוד עם הספרי תורה לקול צלילי ניגון ההקפות הקפה ו', כשמיד לאחמ"כ עלו בחזרה לבמה והחלו לומר את הפסוקים מתוך הספרי תורה כנהוג.

את המשא המרכזי נשא הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, אשר דיבר על ההתרגשות הגדולה והזכות הגדולה שיש לתלמוד תורה דרכי אבות צאנז בעיה"ק צפת, הזוכה לגדל תלמידים בדרך המסורה לנו מדור דור תוך שמירה על כל הגדרים והסייגים כאשר מדריכנו ומורה לנו כ"ק מרן הגה"ק שליט"א, כמו"כ שיבח את המנהל רוחני של הת"ת הרב אשר ליברמן שליט"א

ועד רבני צאנז לשמירה מפגעי הטכנולוגיה' התכנס השבוע לישיבה מיוחדת

רוח טהרה והתעלות מורגש בקרב אנ"ש עם פרסום הידיעה על הקמת 'ועד רבני צאנז לשמירה מפגעי הטכנולוגיה' ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, במטרה לתת מענה מושלם לשמירה ראויה מכל הפירצות המצויות בכלי הטכנולוגיה מחד, ובפתרון הולם לצרכי הציבור הנחוצים בדרכים כשרות מאידך. כשכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א סמך ידו עליהם כפי שהתבטא במשא הקודש המרטיט בט' תמוז על החובה המוטלת על כל אחד ואחד מאנ"ש לציית להוראתם. למזכיר הועד התמנה הר"ר יהושע ליפשיץ מקרית צאנז נתניה.

השבוע התכנסו בשנית חברי הועד כשבמשך למעלה משעתיים דנו בכובד ראש בכל דרכי השמירה הראויים, בפתח האסיפה הדגישו הרבנים שליט"א שבס"ד הציבור נותן אמון רב בהוראתם כשכלל הציבור מעוניין לשתף פעולה מתוך רצון להיות גדורים ושמורים, בכינוס הועלה הדגש לפעול בכל היותר במתן שירות אישי לכל הנדרש ובפתרונות מתאימים לכל המכשולות המצויים. במרכז הדיונים הודגש נושא הסינון בחיבור האינטרנטי ע"י מערכת נטפרי- צאנז, כשרבני הועד רואים חשיבות עליונה לצרף את כל כלל אנ"ש – שיש להם חיבור למחשב-שיעשו זאת תחת הסינון המקסימלי של נטפרי צאנז, כשמערכת הסינון תעבור בקרוב שיידרוג מיוחד בשיפור איכות הסינון תוך התחשבות בצרכי הציבור הנחוצים.

כמו כן הועלה נושא קווי התוכן הפסולים אשר מצליחים לחדור לדאבוננו לטלפון הכשר, וכפי שזעק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מנהמת ליבו במשא הקודש ט' בתמוז אודותיה. ממזכירות הועד נמסר כי בשיתוף פעולה עם כמה קהילות קודש אחרות מנסים כל דרך להתמודד מול מפגע רוחני זה. בד בבד בקשו למסור לציבור כי כדי להימנע מפגעי הצינתוקים של קווי התוכן הפסולים, יש להימנע מליצור קשר עם מספר פלאפון אשר ניכר עליו כי הוא צינתוק, שכן במידה וחוזרים ליצור קשר עם מספר שמצנתק מתעדכנת המערכת המצנתקת על מספר זה כי הוא מעוניין בצינתוקים וע"י כך חוזרים לצנתק שוב ושוב ממספרים שונים. במידה ונודע על קו תוכן פסול יש להזדרז לעדכן זאת בוועדת הרבנים לענייני תקשורת במספר טלפון: 073-3835-688 כדי שיזדרזו לחסום זאת.

במזכירות הועד מבקשים מכל אחד מאנ"ש שמוכן לסייע בעצה ובמעש ליצור קשר בטלפון: 054-8463309 נא להשאיר הודעה ברורה.

ברכות מאלופות משמי ערבוב, אשגר בזאת קדם

בני יקירי, העוסק בחוקי צורב חשיבה כאורה,

הבה"ח פסח נ"י

לרגל יום שמחתנו - שמחתנו

בעמדו בכור המבחן על יותר מאלף דף

גפ"ת בבקיאאות ישרה ובסברא עמוקה

והתעטרותו בעטרת חכמים

ע"י כ"ק מרן שליט"א בתואר 'מוריניו'

ויה"ר שתזכה עוד רבות בשנים לשבת

באהלה של תורה מתוך מנוחת ושלות הנפש

הכ"ד אביך

הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגפס הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' באלעד

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הר"ר משה פולק הי"ו

אב"י בקרית צאנז טבריה

לרגל השפחה השרויה בפעונו

שפחת הולדת הבת תחי'

בפזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת פזל טוב

לאביו הרה"ג רבי שלום שליט"א

ולזקינו הרה"ג ר' יחיאל יו"ט קראוס שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת
ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' משה יצחק דויד הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת אירוסי הבן

הבה"ח המו"מ בתו"ש

כפר יעקב יהודה נ"י

עב"ג תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ח ר' יחיאל פיכל הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' יחזקאל רייך הי"ו

אב"י בקרית הבעש"ט - פ"ת

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת אירוסי הבן

הבה"ח המו"מ בתו"ש החבר דוד יהודה נ"י

עב"ג הכלה תחי' בת הרב יעקב שפעון שר הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' שאיר הי"ו

לחותנו הרה"ח ר' אפרים רייך הי"ו

ולסבים הרה"ח ר' יצחק ארנפלד הי"ו

והרה"ח ר' ישראל אריה פישר הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

ברכות מאל"פיות משמי ערבות, אשגר בזאת קדם
בני יקירי, העוסק בחוקי צורב חשיכה כאורה,

הבה"ח **חיים מנשה נ"י**

לרגל יום שמחתו - שמחתנו

בעמדו בכור המבחן על יותר מאלף דף גפ"ת

בבקיאות ישרה ובסברא עמוקה

והתעטרותו בעטרת חכמים

ע"י כ"ק מרן שליט"א בתואר 'מורינו'

ויה"ר שתזכה עוד רבות בשנים לשבת באהלה

של תורה מתוך מנוחת ושלות הנפש

הכ"ד אביך

הרה"ג ר' ישכר (בר"א) רייך שליט"א

ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד

ברכות מאל"פיות משמי ערבות, אשגר בזאת קדם
בני יקירי, העוסק בחוקי צורב חשיכה כאורה,

הבה"ח **קלונימוס קלמן אריה נ"י**

לרגל יום שמחתו - שמחתנו

בעמדו בכור המבחן על יותר מאלף דף

גפ"ת בבקיאות ישרה ובסברא עמוקה

והתעטרותו בעטרת חכמים

ע"י כ"ק מרן שליט"א בתואר 'מורינו'

ויה"ר שתזכה עוד רבות בשנים לשבת

באהלה של תורה מתוך מנוחת ושלות הנפש

הכ"ד אביך

הרה"ג ר' צבי אלימלך הורוביץ שליט"א

דומו"צ בימ"ד דברי חיים בפתח תקוה

ברכות מאל"פיות משמי ערבות, אשגר בזאת קדם
בני יקירי, העוסק בחוקי צורב חשיכה כאורה,

הבה"ח **שמחה בונם נ"י**

לרגל יום שמחתו - שמחתנו

בעמדו בכור המבחן על יותר מאלף דף גפ"ת

בבקיאות ישרה ובסברא עמוקה

והתעטרותו בעטרת חכמים

ע"י כ"ק מרן שליט"א בתואר 'מורינו'

ויה"ר שתזכה עוד רבות בשנים לשבת באהלה

של תורה מתוך מנוחת ושלות הנפש

הכ"ד אביך

הרה"ג ר' מאיר בהן שליט"א

ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד

ברכות מאל"פיות משמי ערבות, אשגר בזאת קדם
בני יקירי, העוסק בחוקי צורב חשיכה כאורה,

הבה"ח **יקותיאל יהודה נ"י**

לרגל יום שמחתו - שמחתנו

בעמדו בכור המבחן על יותר מאלף דף

גפ"ת בבקיאות ישרה ובסברא עמוקה

והתעטרותו בעטרת חכמים

ע"י כ"ק מרן שליט"א בתואר 'מורינו'

ויה"ר שתזכה עוד רבות בשנים לשבת

באהלה של תורה מתוך מנוחת ושלות הנפש

הכ"ד אביך

הרה"ג ר' ישראל משה צבי ביום שליט"א

ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק